

E a Y.

Annasta Fhle & Johanna
Lyyri.

Kolme Kertomusta

Kertomuksia
kasvavalle
nuorisolle iv.

Sinta 1 m.

Sortawala

Karjalan Kirjakauppa- ja Kustannusliike.

Kolme Kertomusta.

Sokea wiulunsoittaja.

Kuinka Tuomas tuli onnelliseksi.

Hoinen paimenpoika.

Suomennos.

Sortavalassa,
Karjalainen Kirjakauppa- ja Kustannusliike.

Kolme kirjain.

Ennen kuin...

...on...

...on...

...

Toensuu,
Pohjois-Karjalan Kirjapaino-Osakeyhtiön kirjapaino,
1901.

Sokea wiulunsoittaja.

Kirj. Annette Zhle.

On joulun aaton=aatto.

Kristianian kaupungin kaduilla wallitsee kova kiire. Lemeät käntävät omat tungokseen asti täynnä wäkeä; kädet ja käsiwarret täynnä käärejä kiiruhtawat ihmiset laffamatta eteenpäin, eivätkä juuri huomaa niitä surwomisja ja kolhauksja, joita heille tungoksesja annetaan.

Raifilla on niin paljon toimittamista, ja kaikki pelkääwät, että jotakin unohtuu. Symissä ajatuksissa seisahtuwat ihmiset tuon tuostakin jonkun loistawan kaupapuodin afkun edessä tuumaamaan, mikä parhaiten sopisi ja enin ihastuttaisi niitä rakkaita, jotka huomen=iltana kokeentumat loistawan joulukuusen ympärille.

Raiffein kaswot osoittawat odottamaa iloa, eikä kukaan näytä erittäin huomaaman wanhaa miestä, jota 10—12 vuoden wanha poika taluttaa. Hiljaa ja warowasti kulkee wanhus

viulu kainalossa pitkin katukäytäviä lainehti-
wan ihmisjoukon ja ajoneuvojen lomitse.

Pieni poika on lewoton ja huolissaan
wanhuksesta, joka epäwakaavin askelin astuu
eteenpäin tuntemattomalla tiellä.

Pieni poika raukka! Ei ihme että suuret,
tummat silmät katsowat lewoittomasti eteenjä!
— Wanha isoija on sokea ja pienen saat-
tajan on löytäminen tie heille molemmille.
Pitäen lujasti kiinni vanhasta, luisewasta
kädestä, koettaa poika etsiä warmaa tietä wan-
hukselle kaiken tuon hälinän ja kiireen keskellä.

Nyt he kääntyvät suurelle, walaistulle
pihamaalle, ja ikäänkuin epäillen ja wittas-
tellen ottaa isoija esiin wiulunsa.

Rauvan festää ennenkuin hän saa soitto-
fonieensa wireeseen. Voi, jos hän olisi sa-
nut istua niinkuin muinaisina aikoina jalat
ristissä, nojata wiulua polweaan vastaan
ja käsitellä tottelewaa soittofonetta kemyesti
ja warmasti, kuin leikillä!

Raikki oli nyt niin waimaloista; hän oli
tullut wanhaksi, sormet olivat kangistuneet,
korwa tylsistynyt — ja sen lisäksi täytyi hä-
nen seisoa wieraisissa pihoissa ja soittaa kor-
feiden muurien keskellä.

Mutta wanha Martta oli sanonut, että
hänen tulisi koettaa. Martta eukko tietää
panna arwoa ukon soittoon — ja sentähden
tahtoo tämä koettaa! Wihdoin hän alkaa:
„Urhoikkaat pojat ikiwanhan Norjan“.

Säwelet muistuttawat tosin vanhaa, wappisewaa laulun ääntä, mutta niissä on sentään jotakin, joka saa ihmiset ehdottomasti seisahdumaan, kuuntelemaan ja katsomaan tuota vanhaa soittajaa kuolleine tuijottawine katseineen.

Toisissa tutuissa säwelissä on jotakin lämmintä, sydämmellistä ja walittawaa, joka ikäänkuin wetää puoleensa ja huomauttaa tuosta vanhasta miehestä, joka seisoo tuossa köyhänä ja rukoilewana.

Toinen kansallisäwel seuraa toistaan ja moni pistää penninsä pieneen käteen, joka waatimattomasti ja ujosti ojentuu lahjoja vastaanottamaan.

Jota laumemmin wanhus soittaa, sitä enemmän rahoja pienokainen onnellisen näköisenä kokoaa.

Wanhus on oikein innoistunut. Säwel seuraa toistaan hänen päättään nyökyttäessä ja jalallaan polkiesä tahtia. Wihdoin tuntuu, kuin soitto wäräjäisi wanhusten kaikkissa hermoissa, ikäänkuin hän itse innoistuisi niistä säweleistä, joita hän saa soittofoneestaan ilmi.

Mikä ihme! Hän on jälleen nuori, hän ei enää waella sokeana, vanhana, wieraana ja kerjäten isossa, tuntemattomassa kaupunkissa!

Ei, isoissa, waloisissa puutaloissa, joissa tuli suuressa takassa rätiſee ja leimuaa ja walaſee iloista nuorisoa, joka riemuſessa

leikkisä pyörä, siellä hän istuu nuorena ja iloisena omassa kotikylässään tuntureilla ja soittaa!

Kuinka iloisina nuoret pyörivät toistensa kanssa, kuinka vilkkaita ja kukoistavia ovat nuoret tytöt! — Mutta ei kuitenkaan kukaan wedä wertoja Marille, joka on hänelle wannonut uskollisuutta elämässä ja kuolemassa. Kuinka kemyesti ja varmasti säwelet kaifuivat hänen kädestään, kun tyttö notkeana ja iloisena liehui tahdisa soiton mukaan.

Jaakko oli laajalta tunnettu soitostansa, ja tuntui, kuin olisi jotain puuttunut, ell'ei hän wiuluineen ollut läsnä kylän juhliissa.

Oli aika, jolloin nuori weri wirtasi nopeasti ja vilkkaasti hänen suonissaan ja elämä näytti niin ihanalta ja toivorikkaalta. Oli kuin tulisi koko elin aika fulumaan kuin leikki, ja säwelten kaifues sa hänen kuuliaisesta wiulustaan, tulwaili iloisia ajatuksia hänen mieleensä ja sai sydämmen sykkimään.

Häntä sanottiin „iloiseksi Jaakoksi“; iloinen hän oliin, iloinen kaikkein ihmisten nähdessä! Hän iloitsi koko maailmasta!

Sitten häntä kohtasi ensimmäinen suru. Hänen rakas äitinsä sairastui kuoleman tautiin, ja kun tämä pyysi häntä soittamaan: „Kuka tietää, koska loppu lähestyy“, hän kyllä soitti, mutta tuntui kuin olisivat säwelet saaneet toisen äänen, kuin olisivat ne kaifuneet hänelle toisesta maailmasta.

Rauvan äidin kuoleman jälkeen kulki hän hiljaa ja mietteissään, eikä kukaan saanut häntä ottamaan viuluaan esille.

Viikodin, kun Mari tuli hänen vaimokseen, otettiin se jälleen esiin. Vaimo itse pani sen hänen käteensä.

Silloin hän soitti, mutta sävelet olivat saaneet syvemmän, vakavamman laulun ja hän soitti kernaammin kodissa vaimolleen.

Kun lapset rupešivat kasvamään, tuli soitto yhä vilkkaammaksi, ja pienet jalat oppivat sängen pian seuraamaan tahtia ja isän kasmot loistivat silloin onnesta.

Mutta voi, kohta tuli suru jälleen ja tuli synkimmässä, kauheimmassa muodossaan.

Tulirokko tempasi pois kolme lasta, ja hän itse kadotti näkönsä pitkälisten vaimojen perästä.

Äärettömän pitkiä, surullisia päiviä seurasi nyt.

Uskollinen vaimo taisteli urhoollisesti kaikkea surua ja surjuutta vastaan.

Vaimo raukka, hänen täytyi kovasti tehdä työtä. Hänen täytyi tehdä työtä heidän molempain edestä, mutta ei voinut estää köyhtymistä, kun ei vahva isä enää kyennyt työhön.

Heidän ainoa lapsensa, Janne poikansa, joka oli vanhempainsa ylpeys ja ilo, ei riippelle päästyään enää viihtynyt kotona. Koti tuli hänelle liian ahtaaksi ja pieneksi. Hän halusi maailmaan onneaan koittamaan ja

muutamien tuttavien avulla sai hän pää=
kaupungissa paikan räätälin=verstaassa.

Jloisena ja rohkeana, turmeltumattoma=na ja toivorikkaana lähti hän pois syntymäko=distaan. Se koti, joka lapsuuden aikana niin hy=win oli häntä varjellut vaaroilta ja kiusauksilta ja jossa hänen lapsuutensa päivät niin huolettomi=na olivat fuluneet, jäi häneltä nyt pitkiksi ajoiksi.

Ja nyt oli vanha pariskunta yksin. Kuinka he ikävöivät lastaan! Ja kuitenkään ei ollut mitään hätää, niinkauvan kuin vanhus rau=falla oli uskollinen vaimonsa, joka ymmärsi niin hywin tusea ja taluttaa hapuilevaa miestä, niin hywin rohkaista ja lohduttaa, kun alituinen pimeys alkoi tuntua liian ras=faalta; sillä sydän raukka tuntui usein niin rasittuneelle ja painavalle, ja silloin tuntui siltä kuin olisi sielu ja henkikin vaipunut pi=meyteen — synkkään pimeyteen!

Mutta rakas vaimo, joka itse waelji wal=feudessa, osasi niin hywin ohjata ja tusea työtätelewää ja raskautettua sielua, että sisälli=nen valo vähitellen rupeesi yhä firrkaammin hänelle paistamaan, waikka maallisen filmän täyttyi pysyvä sokeana.

Mutta eronhetki lähestyi, ja hänen, joka kulki pimeydessä ja kowin kaipasi valoa hau=dan toisella puolen, hänen täytyi jäädä tänne yksin, kun kuolema sulki waimon firrkaat silmät.

Mutta ei miehen wieläkään tarwinnut jäädä ilman maallista tusea ja lohdutusta.

Poika, joka oli tullut käymään kotona, ehti vielä sanoa jäähyväiset rakkaalle äidilleen ja lupasi tälle pitää vastaisuudessa huolta isästä.

Waimo, joka aina oli rakastanut miehensä soittoa, pyysi häntä nyt soittamaan heidän yhteisen lempi-sävelensä: „Ruka tietää, milloin loppu lähestyy“, mutta ääni väräsi ja vapisi sisällisestä liikutuksesta, ja kuolewa sairaa hyräili hiljaa joltaisen väräsyn lopussa olevia sanoja: „Pois pesi Kristus syntini, siis korjaa, Herra, sieluni“.

Poika kuunteli liikutetuin mielin, ja kun äiti toisti nuo mafawat sanat, oli ikäänkuin hänenkin rinnassaan olisi kieli väräillyt, ja se valitti ja waiferoi surusta.

Sitten muutti wanha, sokea mies pääkaupunkiin. Se oli ikävä muutos hänelle, joka oli tottunut maaelämän raittiiseen ilmaan. Nyt hänen täytyi olla suljettuna pieniin huoneisiin ahtaiden katujen varjilla. Juhannuksen aikana tuntui kuin ei hän jaksaisi hengittää tuumuuden tähden.

Kuinka halasikaan hän takaisin pieneen tunturirinteellä olevaan kotiin, tuoksuvan kuusimetsän keskelle, jossa hän oli saattanut kuulla rippukoivujen humisevan puron varrella, jossa hän puiden suojassa oli taittanut oksia ja tehnyt wispilöitä ja luutia, jotka naapuritaloissa olivat menneet hywin kauppasi.

Sinne oli hän kuullut waimon heleän laulun hänen astraroidessaan kotona. Nyt oli kaikki pois — kaikki. Mutta olihan kuitenkin pojalla waimo ja pieni poika, joka viimeksimainittu osaksi viihdytti hänen alituisia, riuduttavaa koti-ikävänsä. Pian tuli wanhuksista ja lapsista eroamattomat ystävät.

Wanhuksen pojalla, joka kauvan oli ollut räätälinä, oli hyvä työansio, mutta pian huomasi wanhus surufseen, että poika irstaisessa elämässä hävitti puolet ansiostaan.

Waimo, oppimaton, turhamainen kaupunginlapseksi, ei ymmärtänyt järjestystä ja ahkeruutta, eikä voinut olla miehelleenkään tullen, eikä johtaa häntä pois pahuuden tieltä.

Ei hän kauvan ollutkaan hänen elämänsä kumppalina. Saatuaan pienen tytön, täytyi hänen itse jättää maailma. Pienokainen pääsi myös lepoon äidin viereen.

Tämän jälkeen oli mies yhä useammin pois kotoa, ja toisinaan täytyi isoisän ja pikku pojan nähdä nälkää, jota ei heidän ennen ollut tarvinnut tehdä. Tämä oli heistä tylläkin vaikeaa; mutta monin kerran vaikeampaa oli iästä se, että hänen oma, rakas lapsensa saattoi hädään sekä heidät että itsensä.

Wanha, sokea ukko sai kuitenkin auttajan. Pienessä huoneessa toisella puolen heidän yhteistä työffäänsä asui vanha leski, joka monta vuotta oli ansainnut elatusensa sairanhoidajana kaupungin sairaahuoneessa. Hän

oli fristillinen, lämminsydäminen nainen, joka sääli kaikkea puutteenalaisia. Kun hänen molemmat lapsensa olivat Amerikassa hyviissä varoissa ja hän tuli toimeen omilla ansioillaan, ei hänellä ollut muuta huolta, kuin ikävä rakkaita lapsiaan. Tultuaan niin vanhaaksi, ett'ei enää jaksanut tehdä työtä, aikoi hän seurata heidän hoidustaan ja lähteä Amerikkaan, jotta saisi oman perheensä keskuudessa maipua viimeiseen lepoon.

Vyhyesti, vanha Martta tuli hyvin toimeen. Sentähden saattoi hän sitä paremmin pitää huolta kahdesta samassa talossa asuwasta apua tarvitsewasta, vanhuksesta ja pojasta.

Vanhus muoli nykyään puuesineitä, koristi lippaita ja lusikoita leiffauksilla, waikka se kävi niin hitaasti, ettei ansio riittänyt kahdelle.

Suolimatta isän waroituksesta ja hoiduksista wietti poika yhä huonompaa elämää juoppouudessa ja irstaisuudessa. He olivat siis jo tottuneet siihen, etteivät häneltä saaneet apua. Väinwastoin wei hän esineen toisensa perästä pois talosta ja pani sen pantiksi saadakseen wiinaa.

Woidakseen hankkia tarwe-aineita lähestywää joulujuhlaa warten, hoiatti silloin vanha Martta vanhusta ottamaan wiulunsa ja menemään kaupungille soittamaan. Ohkä löytyisi sydämmiä, joihin hän soitollaan woi

vuodattaa rauhaa ja iloa, jota hän monta kertaa oli Martan sydämeen vuodattanut.

Ja viimein, pitkän viivyttelemisen jälkeen, ukko meni.

Ajatuksen vaihtuessa kävivät sävelet vähitellen lempeämmiksi ja hellemmiksi ja saivat yhä vakavamman luonteen, ja muinaisten aikojen muistot esiintyivät mielessä nykyisen surun sumentamina. Ja wirren sävelten laikuesssa juoksiivat hyyneleet pitkän ryppyisiä kasvoja.

Silloin huuksi farsea miehen ääni affunasta: „Opetä, vanha mies, kerranfin waiwaisen winguttamisefi. Minä mielelläni maksan, etten tarwitse kuulla enempää“. Ja sitten heitettiin, niin että helisi, muutamia pennejä valaistulle pihamaalle.

Heti waipui wiulu alas ja raskas huofaus nousi wanhuksen rinnasta. Wasta nyt hän heräsi. Missä hän oli ollutkaan, kun alaston, surullinen todellisuus oli hänen mielestään haihtunut?

Hän oli uneksinut, uneksinut walweillaan, niinkuin ennen onnellisina aikoina, jolloin sävelet wilkkaasti olivat kohonneet rakkaasta soittofoneesta, ja hän oli tuntenut olewansa nuori, niin kewyt, niin iloinen, niin vapaa elämän taisteluista ja waiwoista, kuin muinoin.

Silloin hänet herätettiin. — Voi, kuinka fatferalta se tuntui! — Sen sai aikaan kowa

ääni, joka pani hänet ajattelemaan, missä hän oli ja mitä hän tarfoitti. Siitä häntä muistutti pienen Jaakonkin pyyntö: „Isoisa, mennään kotiin, minun on niin nälkä“.

Nyt hän kiivaasti tarttui pieneen käteen, mennäksensä kotiin. Mutta eräs vanhanpuoleinen nainen, joka sydämmellisellä osanotolla oli katsellut vanhusta ja lasta, puheli heille ystävällisesti ja kiitti kauniista soitosta. Sitten pani hän markan pienen pojan käteen ja taputti lempeästi kalpeita, hienopiirteisiä kasvoja. Nyt wiittasi hän palvelustytölleen, joka fori kädessä oli seisahnutunut etäämmälle, ja pikkua Jaakko näki ihmeissään, että iso, kaunis jouluporsas otettiin esille ja ojennettiin hänelle. Hän ei sitä ensin tahtonut ottaa, mutta nainen janoi: „Se on teille molemmille, pieni ystäväni; Jumala teitä nyt siunatkoon ja antakoon teille hyvän joulujuhlan!“

Naisen ystävällinen kohtelu oli kuin lääke heidän loukkaantuneille sydämmilleen ja hänen suuri lahjansa kehoituksena heille heidän köyhyydessään.

Vanhus oli miehen kowien sanojen satuesssa katkeruudella huomannut, ettei hän enää woinut soittaa muille lohdutukseksi ja kehoituksiksi; mutta nyt hän kuitenkin lähti kiitollisena kotiin siunaten hyväntahtoista antajaa.

Joulun aatto on käsisä ja Martan ahkerat kädet ja hyvä sydän ovat saaneet aikaan sen, että vanhusten koti on puhdas ja juhallinen pyhäksi. Hänen sielussaan vallitsee joulurauha ja jouluilo.

Silispäivänä oli hankittu välttämättömintä, niinkuin puita ja ruokaa, ja nyt saattoivat molemmat viettää joulua palelematta ja nälkää näkemättä.

Ovi oli auki Martan pieneen kamariin, ja siellä hän itse istui juhlapuvussa siemässä kodissaan. Silmälasit nenällä ja kynäspää pöytää vastaan lauloi hän jouluvirttä isoränttisestä wirsikirjasta.

Vanha Jaakko istui levollisena ja mukavasti uunin luona ja veteli samuja liitupiipustaan, jotta makevä tupakan savu sekaantui hyvänhajuiseen kahvinhöyryyn, joka nousi Martan kirkkaasta kahvipannusta. Martta tahtoi nimittäin tarjota kahvia, kun toiset tarjosivat kaunista jouluporsasta; ja pikku Jaakko tuumasi itseksensä olivohan Martta kokonaan unohtanut, että kahvi oli valmista!

Mutta Martta kyllä ei ollut unohtanut. Pian hän nousi lempeästi hymyillen, ja ennen pitkää istuivat he kaikki kolme tyytyväisinä ja iloisina joulupöydän ääressä.

Sitten luki Martta joulu-ewangeliumin, jonka jälkeen he kaikki kolme lauloivat: „Jesús Kristus meille nyt neitseestä on syntynyt“. Pikku Jaakon heikko, lapsellinen ääni

yhtyi niin suloisesti vanhusten farfeaan wapisemaan ääneen. Wälinpitämätön kuulija ei olisi pannut laululle mitään arwoa, mutta ne, jotka rakastawat Herraa Jesusta ja tietävät, että missä kaksi tai kolme ovat kofoontuneet hänen nimeensä, siellä hän itse on heidän keskellään, he olisimat siitä iloinneet. Martta ja vanha Jaakko tiesiwät Herran olewan läsnä heitä, sentähden he niin iloisesti ja luottamasti lauloimat hänen ylistystään ja kunniaansa ja olivat iloisia tietäissään, että „lapsi on meille syntynyt ja Poika on meille annettu“, joka wapahtaa kansansa kaifista synneistä.

Mutta oli tässä kodissa yksi, joka ei tuntenut Wapahtajaa, joka ei tunnustanut hänen nimeänsä, ja tämän efsyneen lapsen edestä liitti vanha huolestunut isä kätensä yhteen uskossa ja rukouksessa.

Woi, jos hänkin olisi ollut heidän joukossaan, jos hänkin olisi woinut laulaa jouluwirttä heidän kanssaan! — Mutta kuinka kaukana hän olikaan siitä!

Hänelle oli kertomus Wapahtajasta main keksittyä satua.

Lapsuuden-aikana, ennenkuin hän lähti maailmaan tullakseen toimeen omin päin, oli hän muka antanut lapsellisessa yksinfertaisuudessaan itselleen uskotella mofomaa mahdollontalorua, jota papit olimat keksineet omiksi edullikseen, sekä pelottaakseen ihmisiä ja far-

kottaakseen sydämmistä elämän-ilon — nuo te-
kopyhät pilkkaajat, jotka luulottelivat itsensä
olevan paljoa paremmat muita ihmisiä! Ei
ketaän maailmassa hän niin vihannut kuin heitä!

Kun he tulivat hänen luokseen ja pyysivät häntä ajattelemaan, millä tiellä hän kulki, toivotti hän heidät helvettiin. Kuolema — niin, kun se kerran tuli, silloin oli kaikki lopussa. Kun hän oli kuollut, niin hän oli kuollut — kuollut kuin kivi.

Kaikki tuo pojan katkeruus ja viha painoi raskaasti vanhuksen sydäntä. Jos Herra oikeassa vihasaan tempaisi hänet pois maailmasta — miten hänen sitten kävisi? Niin, silloin olisi pilkkaajalle ja jumalankieltäjälle hyvä, jos ei iankaikkisuutta löytyisikään.

Ja missä oli hänen lapsensa oppinut noin halveksimaan kaikkea jumalisuutta? Lapsuudessa poikaa pidettiin ahkerasti koulussa, jossa Jumalan sanaa selvästi ja puhtaasti opetettiin, ja kotona kunnioitettiin ja noudatettiin jumalanpalvelusta. Jaakko ei tosin itse — hänen täytyi kyllä se tunnustaa — silloin vielä ollut tullut siihen wakaumukseseen, että hän tarvitsi Vapahtajaa, vaikka hän itsessään olisin syntinen, saastainen ja kelmoton kaikkeen hyvään. Mutta kun Herra raskaasti koetteli häntä ja löi häntä sokeudella, niin silloin hän vähitellen kotonaan antautui Herralle. Hänen waimollaan sitäwastoin oli oikea lapsenmieli, ja hän puhui aikaiseen lapsilleen taivaanvaltakunnan ihanuudesta.

Maailmassa, pahassa, wiettelewässä maailmassa, jumalattomien towerien seurasssa, kun vanhempain walwomat katseet eivät enää voineet häntä seurata, irtautui poika yhä enemmän kasteensa liitosta ja antoi wiettelijän saada semmoisen wallan sydämessään, ettei hän enää huolinut, oliko Jumalaa wai ei, niin, wieläpä fielsi ylösnousemisen fuoleman jälkeen. Ja kuitenkin, jos wanhus olisi joskus woinut katsoa lapsensa sydämeen, kun omatunto oli rauhaton, niin olisi hän huomannut, että wielä oli siellä jätteitä kaswattuksesta, wielä ei omatunto ollut aiwan nufukissa, wielä ei ollut usko Wapahtajaan ja ijankaikkisuuteen kokonaan sammunut. Mutta kun ajatus tästä nousi sydämessä, ei siellä syntynyt iloa korkeimman rauhanajatuksesta ihmisiä kohtaan — waan pelkoa ja kauhistusta. Tuommoisina hetkinä olisi poika tahtonut kätkeytyä pyhän, kaikkienkewän silmäin edestä. Silloin hän kiemurteli kuin mato maassa, eikä woinut kohottaa katsettaan Hänen puoleensa, ainoan, joka saattoi auttaa häntä siitä loasta, johon hän oli waipunut. Saadakseen lepoa omantuntonsa soimaufsilta, rupesti hän yhä enemmän juomaan, eli entistä rajummin, ja iwasi ja pilkkasi kaikkea pyhää.

Tuo nuori onneton mies oli joutunut seuraan, jossa kaikki towerit ferskailivat siitä, etteivät uskoneet wanhoja Raamatun loruja,

eivätkä läyneet firkoissa. He kannattivat mielestään nykyajan vapaita aatteita. Vanha Jumala oli pantu pois ja he luottivat omaan viisauteensa ja kuntoonsa — nuo mainitsettomuhiukkaset, jotka vanha Jumala oikeassa vihassaan olisi voinut puhalttaa pois, ettei jälkeäkään heistä enää olisi näkynyt!

Mutta joka tahtoi olla mukana tässä seurassa, ei voinut säilyttää sielunsa puhtautta, vaan kaiken hyvän täytyi siinä tufehtua ja kadota.

Niin käviin vanhan Jaakon ainoan lapsen. Hän tahtoi myös mielellään olla mies, niinkuin toverit, ja vähitellen saivat nämä tuon nuoren, turmeltumattoman mallaispojan lankeamaan yhtä pahoin, kuin he itse. Nyt pyhän joulujuhlan vallitessa rufoili isä kahta innokkaammin kujan lapsensa puolesta, joka oleskeli rajujen toverien hillittömässä seurassa. Hän ei tiennyt, missä kohdin he suuressa kaupungissa juomaseuraansa pitivät, sillä poika ei ollut moneen päivään ollut kotona.

Nyt oli riisiryynipuuro pöydällä. Se täytyi syödä aikaiseen, sillä Martan piti kello 8 lähteä yöksi sairashuoneeseen.

Pikku Jaakko oli hyvin onnellinen tänä iltana. Ruokaa ja juomaa oli niin paljon kuin hän jaksoi nauttia, ja sitten oli hän isältä saanut kuukirjan, Martalta parin lämpimiä lapasia ja vielä pienen käsiharpun, jota hän nyt ahkerasti soitteli. Mutta vanha

Martta ei, wiisaasti kyllä, puhunut siitä mitään, että soittofone oli vanha, ja että hän oli saanut sen hyvin helpolla eräältä sairaalta.

Pikku Jaakko oli kaifissa tapauksissa Marttan sydänpäpy, ja tietämätöntä on, kumpi heistä oli iloisempi, poika, joka soitti, wai Martta, joka kuunteli.

Erästä seikkaa oli Martta muori itseksensä miettinyt, ja sitä hän jälleen tänä iltana tuumasi, kun molemmat käsiwarret puuskassa tarkasti katseli soittajaa. — Jaakossa oli warmaanfin musikaalista älyä, hänessä pisti esiin toinen Ole Bull *). Runpa wain olisi ollut waroja auttaa häntä eteenpäin!

Mutta Jaakko pitkitti soittoaan, eikä toivonutkaan tulewansa Ole Bulliksi, soitti, söi ja joi ja oli onnellisin ihminen maailmassa.

Kun iltaruoka oli syöty ja Martta oli lähtemässä tavalliseen yöwalwontaansa, tuli vanhan Jaakon poika sisälle, nähtävästi juomuksissa, mutta ei fuitenkään niin pahasti, ettei woinut jotakuinkin käwellä.

„Hywää iltaa, rakas isä, hauskaa joulua! Hywää iltaa, pikku poikani! Hywää iltaa ja hauskaa joulua, Martta!“

Ja juhlaillisella, jotenkin iloisella tuulella fulki hän ympäri ja antoi kaifille kättä. Sitten otti hän pullon taskustaan ja paiskasi

*) Kuuluu norjalainen wiuluniekka.

sen pöytään ja ifäänkuin ylpeänä siitä, että hänkin oli woinut hanffia jotain fottiin, sanoi hän: „No, Martta muori, tuo nyt lasveja, niin juomme iloisen joulun funniafii“, ja taputti mielistelewästi muoria olkapäälle.

Martalla oli kyllä sekä lasveja että posliinifuppeja astiaakaapissaan, jota peitti hieno lasfokfiin taitettu liina, jolla seisoi kuffa-astioita ja tefokuffia, ja pöydän yläpuolella riippui kullatuilla lehtifiemuroilla koristettu tarjotin, jota juhlaallisissa tilaisuuksissa käytettiin. Mutta nyt hän katsoi wähän epäwarmasti wanhuksien ja koitti tämän kaswojen ilmeestä päättää hänen ajatusiaan.

„Emmeköhän joisi yhdessä kahwia“, kysyi hän kesseliäästi.

„Kyllä, Martta, luulen että se tekisi hywää“, wastasi wanhus.

Martta kaatoi kahwia, mutta Janne pani pullostaan fuppiinsa ja tahtoi kaataa toistenkin fuppeihin.

„Ei, poikani, tämä felpaa ilmanfin“, sanoi wanha isä.

„Mutta minulle felpaa tämä“, sanoi Janne ja otti oman fuppinja.

Sitten täytyi Martan lähteä ja jättää poika isäraukan huostaan.

„Nuoruudessasi sinä kaiketi joit montakin lasia, rafas isä!“

„Sen kyllä tein, Janne, mutta sinä et ole koskaan nähnyt isääsi juowuksissa“,

„Ei, mutta ennen, isä, kun olit nuori ja soitit kaifissa pidoissa — silloin olit kaifeti sinäkin humalassa“.

„En, Janne, en ollut koskaan, ja äitisi sanoi, että hän piti minusta enimmäin sentähden, että minulla oli ymmärrys jäljellä, kun toiset kävivät mielettömiksi“.

„Mitä oli niin erilainen kaiffia muita“, sanoi poika ja painoi päänsä alas. „Hänen kaltaistaan ei usein tapaa. — Oliji minun, — oliji Helga ollut semmoinen, kuin —“.

„Helga raukka! Hänellä juinkaan ei ollut hyviä päiviä, Janne. Mutta sinulla oli äiti, joka opetti sinulle hyvää, Janne“.

„Minä jouduin niin nuorena hänen luotaan“.

„Niinhän sinä jouduit, lapsi raukka“, ja vanhus pyyhki kädellään pois kyynelen.

„Mitä kai oli vielä nuori ja kaunis, kun sinulta meni näkö?“

„Oli, ja yhtä kauniina ja nuorena hän aina on mielestäni ollut. Kauniit olivat filmät, Janne; niissä kувastui hyvyttä. Sumala siunatkoon hänen muistoaan!“

„Sinä olet kyllä kaiwannut häntä paljon, isä, etkä ole saanut niin hyvää kotia minun luonani. Minä olen nyt leski, eikä koti ole aina niin hyvä“.

Nämä sanat kuultuaan veti isä hiukan suutaan nauruun. Kaiffihan sen nyt tiesivät,

ettei tott' ollut niin hyvä, mutta sitä ei paljon huomannut tuo ehsynyt lapsi raukka.

„Maljasi, isä! Tämä on hyvää tavaraa — se maksaa lii' kaffi marffaa pullo“.

„Kiitos, kiitos poikani! Nyt olemme jo nauttineet kylliksi tänä iltana“.

„Ei, rakas isä! Jouluhan on wain ferran muodesa“, wäitti poika. „Maljanne, maljanne! — Pikku Jaakko raukka! Luulenpa, että hän nukkuu! Woi, isä, kunpa jälleen olisi lapsi!“

Ja nyt hän lauloi: „Pieneksi mua ferran sanottiin“ j. n. e.

Wanhuksen rinnasta nousi huokaus toisensa perästä. Jos hän olisi woinut ottaa pullon ja piiloittaa sen! Mutta silloin päihtynyt olisi saattanut suuttua ja lähteä taas pois eikä tulla moneen päivään kotiin. Niin oli hän ennenkin tehnyt.

Ja kärjivällisesti istui wanha isä pyhänä jouluyönä walwoen. Enkelein laulua, jota hän mielellään olisi kuunnellut, ei hän kuullut, waan sen sijaan pojan yhä tyhjempää ja sekawampaa puhetta ja laulua. Mutta päihtyneen pää kallistui wähitellen pöytää wastaan, ja kohta kuului hänen huuliltaan wain epäselwää löpinää ja sitten sywää fuorjasmista. Silloin wanha, wäsynyt, kiusaantunut mies sai hänkin wihdoin wähän lepoa.

Sydän tuntui niin raskaalle, niin kowin raskaalle, mutta, niinkuin lapsi äitinsä syliisä,

niin hänkin piti kiinni Herran lupauksista, ja hän sai rauhan ja lewon.

Taas oli juhla käsissä. Vanhalle, sokealle ihoisälle ja lukemattomille muille köyhille raukoille oli ankara pakkastalvi huonoine ansioineen ollut kova aika, ja monen sydän sykki ilosta ja kiitollisuudesta, kun kewätauringon lempeät säteet loivat eloa ja lämpöä ja samalla tuottivat enemmän liikettä työväen keskuuteen.

Kuinka wirtistämälle tuntui vanhasta Jaakosta, kun hän pojan poikansa taluttamana saattoi kulkea suurilla, amonaisilla kaaduilla ja paikoilla, sokeat kasvot käännettyinä eloatuottavia auringonsäteitä kohti! Kewätlintujen suloiset säwelet kaikuivat niin leppeästi ja toivorikkaasti häntä vastaan, ja heikko sydän sykki ilosta ja hartaasta halusta kohden sitä aikaa, jolloin hänen ei enää tarvitsisi sokein silmin kulkea Jumalan ihanuuskien keskellä.

Kuinka elävästi hän muisti kesän ihanuuden ja loiston niiltä ajoilta, jolloin hänkin awoimin silmin oli saanut kulkea tuoksuawain kukkaniittyjen ja lehtimetsien halki! Mutta vähän hän silloin oli ymmärtänyt niitä armostella!

Jospa hän nyt olisi voinut kädessään katsella pienintäkään kufkaa! Jos hän vain muutaman hetken olisi voinut nähdä tuota pientä kirjawahöyhenistä laulajaa, joka istui niin iloisena oksallaan ja nnykäytti iloisesti suloisille liwerryksilleen! Jos hän kerrankin vain olisi saanut katsella noita lapsensilmii, jotka olivat johtotähtenä hänen pimeällä tiel-
lään! Ne mahtoivat olla ihmeen syvät ja siniset, nuo siunatut lapsensilmät, jotka huomasivat niin paljon kaunista, josta niiden omistaja sitten kertoi sokealle isoisä raukalle!

Ja monesta ihmeellisestä asiasta keskustelivat nuo kaksi, jotka alinomaa istuivat ja kävelivät yhdessä. Se oli molemminpuolista ottamista ja antamista, kun he kulkiwat nauttien luonnon jalostawaa kauneutta, jota annetaan wapaasti sekä köyhälle kerkäläiselle sauwansa nojassa, että rikkaalle wallanpitäjällekin muhkeassa maunussaan.

Niin, talwi oli ollut kova ja ankara, ja hätä oli usein ollut suuri, mutta kowimmin oli sentään painanut wanhusta suru poika raukastaan, joka yhä enemmän wajoji pa-
huuteen.

Wiime aikoina oli poika rumennut tuomaan towereitaanakin kotiin, ja mitä vain kelpasi pantattawaksi, se wiettiin pois ja waihdettiin wäkijuomiin. Martankaan tawaroita ei jäästetty, kun vain niitä käsiin sattui. Martta oli kuitenkin ainoa, jota onneton

mies parha wähenkään funnioitti. Kun mies= ten elämä ja melu käwi kowin hurjaksi, antoi Martta äänensä kuulua ja sanoi, että, jos eivät laita luitaan talosta, niin hän kyllä tietää, mistä saa apua. Tämä oli funnial= listen ihmisten koti, eikä heidän tarwinnut luulla, että he saisiwat tehdä sitä ryömärein luolaksi.

Totisina katsoiwaat juopot toisiinsa, mutta wihdoin he kumminkin lähtiwät pois, jonka jälkeen Martta kiirehti tuuletuttamaan ja jär= jestämään huonetta.

Martan toimesta oli köyhäinhoito ru= wennut pitämään huolta kahdesta awutto= masta raukasta, wanhuksesta ja lapsesta. Ei hän kukaan ollut tiennyt, että puute wallitsi taitawan työmiehen kodissa, ja huolellisesti olivat perheen jäsenet sen pitäneet salassa, jotta ei kukaan olisi huomannut heidän hä= täänsä. Mutta Martta oli nähnyt, että hei= dän olonsa käwi kowin tufalaksi, eikä hänen= kään rahansa aina riittäneet.

Tämä koski kipeästi wanhuksen sydämmeen. Ei hänen koskaan ennen ollut tarwinnut kār= siä puutetta. Uskollisesti olivat hänen kār= tensä tehneet työtä elämän ylläpidoksi. Wie= läkin olivat ahkerat kädet alituisesti työssä, mutta yhä hitaammasti se käwi ja tuotti niin wähän.

Ja poika, tuo terve mies, tunnettu taidos= taan, woimakas ja nuori, parhaassa iässään,

tuotti pahentawalla elämällään sekä itselleen että pojalleen ja heille kaikille hätää ja surua!

Oli pääsiäisen aika. Kiristorstaina oli poika ruvennut kotoaan pitämään lauhdeaa elämää, oli juonut ja melunnut pahojen tovereinsa seurassa. Mutta sitten oli Martta käynyt tuimaksi, ja miehet olivat lähteneet kadulle. Minne he sieltä lienewät joutuneet?

Woi, minäläinen pääsiäinen! — aika, jolloin meitä muistutetaan Wapahhtajamme kärsittämättömästä rakkaudesta ja kuolemasta köyhäin syntisten ihmisten puolesta!

Pääsiäis-aaton aamuna laittautui wanhus mennäkseen ulos, ja hän käski pikku Jaakon panemaan pois käsiharppunsa ja seuraamaan häntä.

Martan ihmeeksi otti hän wiulun kaimaloonsa. Ensimmäisen ja viimeisen kerran oli hän soittanut kaupungilla joulun-aaton edellisenä päivänä.

„Ei sinun nyt tarwitsi mennä soittamaan, waari! Sinulla on leipää ja puita, tässä on iso maitohinkki, ja tiedät, että rouwa Hansen on lähettänyt sinulle lihaa ja perunoita, ja kahwista kyllä aina huolta pidetään“, sanoi Martta, joka kyllä tiesi, kuinka vaikealle wanhukselta tuntui wiululla kerjääminen. Hän oli oppinut ymmärtämään sen sinä iltana, jolloin wanhus oli kertonut niistä kowista sanoista, joita hän oli saanut osakseen.

„Voi, Martta, Jumala sinua siunatkoon
kaikista niistä meille antamistasi kahwifupeista
ja kaikista niistä ruokapaloista, joita sinä et
pidä muistossasi. Tällä fertaa en juuri
ajatellutkaan ansiota, kun otin wiulun mu-
kaani. Mieleni on niin murheellinen ja on
kun joku pakko olisi lähteä. Mutta wiulu
saattaa kyllä jäädä kotiini” — ja hän laski sen
kädestään. — „Maan woihan sen kumminfin
ottaa mukaan — hän saattaisi ehkä kuulla
säwelet ja tulla isänsä luo“.

Ja ukko meni.

Nyt ei hän antanut pienen saattajansa
wiedä itseään leveille kaduille, joiden varjilla
forfeat, kauniit talot olivat, vaan niihin
kaupunginosiin, joissa lapsi usein ennen oli
ollut etsimässä isäänsä. Ahtaila kujilla pien-
ten talojen välissä ei ollut ankaraa kuulija-
kuntaa.

Mutta vanhus ei mennyt rahoja kotoon
soittamaan, vaan kewentämään surun rasaut-
tamaa sydäntään.

Ja hän soitti: „Sä sait, o Jeesus, woi-
ton, Lunastit laumasi, Toit uuden elonkoiton,
O voitonsanfari!“ Mutta vaikka hän kuinka
olisi soittanut, ei hän kuitenkään woinut soit-
taa pois surua omasta sydämestään. Se
tuntui vaan yhä niin raskaalle ja huolestu-
neelle.

Eikö sitten Jumala muistanutkaan olla
armollinen? Hän, joka oli sanonut: „Muk-

seji huuda minua hädässä, niin tahdon auttaa sinua, ja sinun pitää kunnioittaman minua". „Jos äiti unohtaisikin lapsukaisensa, niin en minä, Herra, kuitenkaan sinua unohda". „Kaikki mitä te rukoillette Isältä minun nimeeni, sen hän antaa teille!"

Eivätkö kaikki Herran lupaukset ole „niin ja amen"?

— Ja kumminkin, kumminkin oli Herra ennen kaikkia unohtanut hänet, kurjan surunlapsen, joka seisoi siinä kumarassa ja wapiwana tuskasta — sieluntuskasta.

Wanha waimo seisoo porttiovajassa hihat ylöskäärittyinä ja kuuntelee tarkasti wafawia säweleitä.

Nyt lähestyy hän ystävällisesti ja sanoo: „Sinä todellakin soitat kauniisti, wanha mies, et ensinkään niinkuin toiset winguttajat, joita on niin paljon. Tule sisään! Sinun kyllä tarwitsee lepuuttaa wanhoja jalkojasi. Rahwipannu kiehuu jo, ja tyttäreni laittaa woi-leipiä. — Tule, pikku poika, ja taluta isoisääsi, mutta waro, tuo porras on wähän epäwafawa! — Kas niin, wanhus", ja laakaa-matta puhuessaan auttoi waimo itse ylös ah-taita portaita ja pitkin käytävää, ja aina wäliin hän pyyhkäisi wanhalta hywäntahto-iselta otsaltaan pois harmaan pitkän tuffansa.

Tyttären tehdessä woi-leipiä, otti hän itse esiin kuppeja ja wateja. Pieni kyökki oli wä-hän epäjärjestyksessä, sillä waimo oli jättä-

nyt lattian kessien pesemisen mennäksseen katosomaan, kuka ihmeessä se niin kauniisti soitti. Viikuttettuna seisahtui hän, mutta vanha hyvä sydämensä kiirehti häntä osoittamaan köyhille raukoille mierasvaraisuutta.

„Teillä ei ehkä ole leipää pyhiksi“, sanoi hän ja kaasi reippaasti kahvia firffaasta kuparipannusta. „Tämän pitkän, kylmän talven aikana ei ole köyhillä ihmisillä ollut helppo olo, eikö niin? Olavi, mieheni, ja Anna tyttäreni käyvät kutomatehtaassa, ja me tulemme kyllä hyvin toimeen, niin kyllä“.

„Työ on siunaukseksi“, vastasi vanha Jaakko ja joi suurin siemauksin höyryävää kahvia. — „Miehesi on laiketi terme ja hyvisissä voimissa — ja sitten hän luultavasti on siivo, eikä juo anjotaan“. — Vanha vaimo tuntui niin hyvältä ja ystävälliseltä, että warin oikein teki mieli kysyä räätälin kiställä Janne Jaakonpoikaa.

„Niin, mieheni, hän on kyllä terme ja voimissaan, Jumalan kiitos, ja mitä juomiseen tulee, niin on kyllä näyttänyt pahalta ennen, se täntyy myöntää. — Talwella oli eläminen huonoa, oli vedenpuute, jonka warmaan tiedät ennestään, jonkatahden koneet seisahtuivat, ja silloin oli tehtaalaisilla kyllä pitkä aika, kun olivat ilman työtä. — No niin, se aika on nyt wihdoin mennyt ja hyvä se on“.

„Et siinkaan sinä tunne erästä räätälin“

fisällä nimeltä Jakobsen?" kysyi vanhus, joka tätä kysymystä miettiessään ei suinkaan ollut kuunnellut vaimon sanatulua.

"Jakobsen, wai niin! Joo, hänet kyllä tunnen. Hän on suurin juopporenttu, mitä maailmassa löytyy — niin totta kuin minä olen Berta Larsen. Hän on jo monta kertaa wiefotellut Pekkaa, minun poikaani, pois vaimon ja lasten luota, ja heidän yhdessä juopotellessaan olisivat lapset kuolleet nälkään, jos ei vaimon äiti olisi wähän auttanut. — Voi, tuota juoppoutta! Ajattele, että Pekasta, minun pojastani, piti tulla tuommonen juoppo!"

"Onko siitä kauvan, kun näitte tuon Jakobsenin, rouwa hyvä?" kysyi vanha Jaakko wähän epäillen. Häneen koski niin kipeästi se, että hänen poikansa oli tuottanut surua ja huolta tällekin ystäväälliselle vaimolle.

"Kauvan! onpa kyllä, ja olisin hyvin iloinen, jos en enää eläissäni tuota renttua näfisi. Mutta eikös hänen pitänyt seisoa myöhään eilen illalla, sen talon porttiwajassa, jossa Pekka asuu, kun olin heidän luonaan käymässä ja wein pienelle pojanpojalleni niusua ja maitoa! Siellä hän seisoi ja katsoi, ikäänkuin olisi tahtonut syödä toisen. "Menkää heti kotiin, Jakobsen", sanoin minä, "Pekka Hansen on kapakassa", sanoin — mutta Pekka makasikin sängyssä huoneessaan".

„Kiitos ruuasta ja kahwista, hyvä rouva“,
 sanoi vanha Jaakko raukka, joka nyt ei enää
 saattanut kysellä pojastaan, sillä itku tuike-
 dutti hänen äänensä. Lapsi raukka, tuolla
 hän eläimen tavoin kuljeskeli pitkin katuja
 nälkäisenä ja furjana — moi, niin furjana!

„Kiitos, kiitos, ja Jumala teitä siunat-
 koon“, sopersi vanhus hitaasti lähtien lii-
 keelle.

„Kiitoksia kiittämästä! kyllä on totta, niin-
 kuin sanotaan sanassa, että autuaampi on
 antaa kuin ottaa! Raskasta tosiaankin mah-
 taa olla, kun pitää sokeana ja köyhänä kul-
 kea maailmassa, armelen minä“.

Poika oli siis jossakin isän läheisyydessä,
 jossakin noilla ahtaila, lifaisilla kaduilla,
 mutta missä? Isä oli ainoa, joka häntä
 saattoi etsiä. Kun tulivat anniskelupaikkojen
 kohdalle, täytyi pienen Jaakon mennä sisälle
 ja kysyä isäänsä. Vanhus seisoi siltä aikaa
 ulkopuolella kyyristyneenä seinää vasten.

Jakobsenia he kuitenkään eivät voineet
 löytää. Silloin he kaukana kadulla näkivät
 kansanjoukon. Vanhuksen kormaa kohtaa tus-
 kan huuto, joka käy läpi hänen luidensa ja
 ydintensä, sillä hän on tuntevinaan poikansa
 äänen. He fiiruhtivat kansanjoukon luo, joka
 hajaantuu, kun hevonen fiireesti lähtee juo-
 semaan. Pikku Jaakko ei voinut tuntea ke-
 tään ajoneuvoissa olijoista, mutta näki, että
 toinen näytti siinä tufewan toista. Maunu-

jen ohi ajaessa oli isoisa kuulewinaan niistä hiljaista walitusta.

Nyt he rupesivat kyslemään ohikulkewilta, mitä oli tapahtunut, mutta ei kellään näkynyt olewan aikaa vastaamaan. Wihdoin he tapasivat poliisin, joka heidän kysymykseensä vastasi: „Se oli waan mies, jonka yli ajettiin, ja hänen jalkansa katkesi. Hän on eräs meidän pahimpia juopporenttujamme; hänelle kyllä tulee surfea loppu“.

„Kuka se oli? Ei suinkaan se mahtanut olla minun poikani?“ kysyi wanhus wapisewalla äänellä.

„Kuka teidän poikanne sitten on, wanha mies?“ kysyi poliisi osaaottawasti, sillä hän näki, että wanhus oli sokea.

„Hänen nimensä on Janne Jakobsen, ja hän on räätälinpöytä ja tuon pienen pojan isä, joka minua taluttaa“.

„Wai niin — no — niin. He ajoivat sairashuoneelle, saatte kysyä sieltä. Jakobsen nimisiä on paljon ja räätäleitä samoin. Tässä, lapsi, saat 50 penniä ostaaksesi leipää itsellesi ja wanhalle isoisälle“. Tämän sanottuaan poliisi äkkiä poistui.

Wanhus ymmärsi kummin, että poliisi kyllä tiesi yliajetun olewan hänen poikansa, mutta hän sääli isää. — Ehkä hän itse oli isä, ajatteli wanhus. Ihmiset olivat niin hyviä hänelle, warmaankin hänen sokeutensa tähden. — Jospa he tietäisivät,

kuinka raskasta se on! — Mutta — mutta raskaampaa kumminkin on olla kelmottoman pojan isä!

Nyt oli Herrä kumminkin seisauttanut pojan hänen jumalattomalla tiellään, ja ehkä — ehkä siitä voisi hänelle tulla pelastus. Wanhus ja pieni poika kiiruhtivat eteenpäin sairashuonetta kohti niin pian kuin josta raukka saattoi kävellä — ja tavallista pikemmin he tänäpäivänä kulkiwatkin. Mutta kun iso, lufittu portti avattiin, kuuliwat he, että waikka oliwatkin yli=ajetun sukulaisia, eivät he tuitenkaan sinä päivänä päässeet sisään, vaan ehkä vasta seuraavan päivän iltapuolella.

Pääsiäis=aamuna saattoi Martta antaa heille tarkempia tietoja Jannesta. Martta palveli haawa=osastolla; ja sattui niin, että Jakobsen juuri pantiin huoneeseen, joka oli hänen hoitonsa alaisena.

Jalka oli poikki, mutta muuten oli Janne sentään päässyt ihmeen helpolla.

Ensin oli hän ollut hyvin kärsimätön, valittanut ja torunut koko maailmaa, ja varsinkin paljon miettinyt, miten saisi rangaistuksi sitä, joka ajoi hänet kumoon. Mutta hyvin heikko ja voimaton kun oli, niin hän kumminkin pian nukkui. Yöllä Martan wal-

moessa hän makasi lemottomasti ja pyysi usein mettä.

Hän oli hyvin iloinen nähdessään Marttan vuoteensa ääressä, ja aamulla, kun Martta meni pois, pyysi hän häntä sanomaan terveisiiä isälle ja pojalleen.

Wanhusten mieli oli ihmeen kewyt ja iloinen, kun hän pääsiäis-iltana kulki kotiin. Tiesihän hän, ettei poikansa nyt kuljeskellut ympäri katuja, taikka istunut putkassa, vaan oli ystävällisten ihmisten joukossa, jotka häntä hyvin hoitivat. Mitäpä oli taittunut jalka hänen entiseen kauheaan elämäänsä ja wäkijuomahimoon merraten! Ja kun nyt Martta antoi niin tarkkoja tietoja pojasta, riemuitsi isä itseksään. Hänestä oli tämä tause kuin armonsoitus ylhäältä, ja wanha sydän raukka saattoi jälleen kiittää ja ylistää Herran laupeutta ja armoa. — Tästä oli melkein liian suuri onni pojalle, että hän tuli erotetuksi kauheista tovereistaan ja syn-tisestä elämästä ja lepäsi poikkeuksellisine jalkoi-neen kaupungin sairashuoneen seinien sisällä.

Joka iltapäivä klo 4, kun iso, lufittu portti awattiin kaikille, jotka tähän aikaan tahtoivat käydä omaistensa luona, oli wanha, jopea ukko saattajineen säännöllisesti odottawien joukossa.

Nämä käynnit olivat wirtistykseksi heille molemmille, jotka olivat niin läheistä sukua,

mutta kuitenkin niin erilaiset mieleltään ja ajatusfiltaan.

Pikku Jaakosta oli hauskaa kulkea leweitä rappusia ylös ja pitkin suuria, pitkiä käytäviä, joiden molemmilla puolilla oli monta ovea. Kun ne avattiin, saattoi Jaakko nähdä sänkyjä — aina korkeita, vihreitä sänkyjä, joissa kalpeakasvoisia ihmisiä lepäsi.

Hän hiipi warowasti ja hiljaa warpailaan, taluttaessaan äänetönnä isoisää, ja puoleksi uteliaana, puoleksi pelokkaana katseli hän kaikkia noita naisia, joilla oli kummalliset, valkoiset lakit päässä ja siniset esiliinat yllään ja jotka kulkiwat ympäri rohtopullot kädessä. Kummallinen, tuskallinen tunne valtafi pojan tässä suuressa sairashuoneessa, tunne, joka häntä usein ahdisti kadullakin.

Kun isä ja poika ensikerran tulivat Jannen luo, lewisi heikkuu puna kalpeille, synnin himojen laihduttamille kasvoille. Hän häpesi köyhiä sukulaisiaan, ylpeä ja olewinaan sa kun oli kuruudessaan. Mutta ystäväallinen diakonissa osoitti sokealle isälle paljon hywynyttä ja myötätuntoisuutta. Ja sairaat rupešiwat pian tuttavallisesti puhumaan ystävällisen wanhuksen kanssa. Wähitellen katosi sitten Jannenkin ujous. Pian rupeši hän oikein odottamaan isän tuloa.

Jakobsenilla ei ollut rohkeutta ruweta kiihtelemään uudenaikaisesta katsantotavastaan tässä sairashuoneessa, jossa diakonissa aina

oli läsnä* ja jossa eräs sairas, vanha mies lepäsi niin levollisena ja kärsivällisenä hänen vieressään ylistäen ja kiittäen Herraa, vaikka häneltä oli katkennut jalka ja käsiwarji langettuaan jäisellä kadulla.

Kummalliselta olisi kuulunut, jos hän täällä tavallisella kemytmielisyydellään olisi sanonut: kaikki tuo laulaminen ja rukoileminen on pelkkää tyhmyyttä, kaikki nuo keksityt kertomukset Jumalasta, joka on tullut ihmisiksi, ovat pelkkää narripeliä. Ei, rakkaat herkkäluuloiset ystäväni! Me seuraamme luonnolafia, me synnymme ja katoamme, kuin kukat kedolla. Sentähden, ystävät, nauttimaamme elämästä, nauttimaamme hywäin toverien seurassa, sillä se wirkistää mieltä ja karkoittaa kaikki tyhmät mielettömät ajatukset kaikesta ikävästä ja raskaasta!

Täällä puhuttiin aivan toisin, täällä puhuttiin kärsivällisyydestä surussa, rukouksen kestäväisyydestä ja lujasta toivosta. Täällä elettiin ikäänkuin kassinaista elämää, wainojen aikana walitettiin ja kärsittiin, ja samalla kertaan kiitettiin ja ylistettiin. Janne kärsi vaikeita sisällisiä tuskia, ja sydämessään hän sadatteli ulkofullatuita, yksinkertaisia ihmisiä. Hänen teki kowasti mieli sanoa suoraan, mitä hän ajatteli, ja nauraa heille.

Hauskaksi kummitteli hän myöskin sitä, kun hän jälleen sai tavata tovereitaan ja kertaan

heille kateesta tuosta kummallisesta, jota hän oli nähnyt sairashuoneen seinien sisällä.

Hän oli taitava matkimaan ihmisiä, ja kuinka nauraisivatkaan hänen toverinsa, kun hän näitä ihmisiä jäljitteli!

Mutta hän ei ilmaissut noita ajatuksia kellekään. Täytyihän hänen ottaa huomioon se, että häntä hoidettiin hyvin ja kohdeltiin ystävällisesti. Muutoin olisi hän kyllä suoraan sanonut, mitä ajatteli.

Toisinaan valtasi hänet kumminkin kummallinen tuska ja levottomuus, ja hän ikäänkuin aavisti, että joku katsoi hänen sydämensä sisimpään.

Difeastaan oli hänellä sairashuoneella hyvä olla. Hän oli lämmin siinä, ettei poliisi tullut häntä ottamaan, eikä keisi häntä tuohon kamaraan raatihuoneeseen, jossa hänen usein oli täytynyt olla monta päivää, saamatta tuskin ruokaa, vielä vähemmän ryyppyä!

Oy, kuinka surullista, kun sitten taas pääsi kadulle ja tunsi ruuanhajua, eikä ollut peniäkään, millä ostaa ruokaa ja viinaa, kun sisällinen viinanhimo waiwasi!

Semmoisina aikoina oli kyllä hyvä turvautua köyhään kotiin.

Kaikki ihmiset täällä olivat niin hyviä häntä kohtaan, kohtelivat häntä kunnioittavasti ja lempeästi, eikä kukaan häntä moittinut siitä, että hän oli juomari, joka ei toimittanut mitään hyvää.

Vanha elämänsä rupeesi Jannesta tuntu-
maan yhä surjemmalle, ja hän mietti usein
sitä, tiesikö kukaan täällä hänen edellisestä elä-
mästään ja hänen suhteestaan isäänsä ja pie-
neen poikaansa?

Hänellä oli nyt niin hyvä aika maates-
saan tarkastaa heitä. Näytti kuin hätä ja
puute olisi kumastunut heidän kalpeista, lai-
hoista kasvoistaan ja heidän huonoista vaat-
teistaan.

Itse oli hän ollut niin reipas ja taitava
räätelinkisä, että häntä oli kilwan pyydetty
werstaisiin.

Mutta siitä oli jo kauvan, hywin kauvan,
— eikä hän voinut itsekään ymmärtää, millä
hän siitä ajasta asti oli elättänyt itsensä.

Kamalina esiintyivät hänen mielessään
toisinaan jotkut tapaukset hänen rajussa elä-
mässään. Ei auttanut, että hän koetti saada
niitä mielestään. Ne palasivat yhä uudes-
taan, varottavina ja kauheina, ja näinä het-
kinä oli hänestä hywin kummallista, että tam-
moisessa paikassa tahdottiin hoitaa semmoista,
kuin hän.

Ja kun isä istui hänen vieressään niin
lempeänä ja hyvänä ja puhui monesta raf-
faasta muistosta lapsuuden ja nuoruuden on-
nellisilta ajoilta, eikä sanallakaan muistutta-
nut kaikesta siitä surusta ja surjuudesta, jota
poika oli hänelle tuottanut, jilloin pojan sy-
dän heltyi ja hän rupeesi miettimään, kuinka

hywin hän parannuttuansa pitäisi huolta isästä ja pojastaan.

Tai kun hänen pieni poikansa seisoi hänen päänsä pohjissa ja lapsellisella, viattomalla tavallaan pyyhkäsi isänsä otsalta pitkän, tumman tufan, ja kun tuo pieni, laiha käsi hyväili hänen poskiaan, silloin halutti Jannea painaa lasta rintaansa vastaan. Mutta hän häpeäsi omia tunteitaan. Kun hän sitte kietoi käsimartensa pienokaisen kaulaan ja veti hänet puoleensa, näytti siltä, kuin olisi hänellä ollut jotakin sanomista, mutta hän kuiskefi vain: „Rakas pikku poikani!”

Mika kului pikemmin, kuin hän olisi voinut luulla tällöisessä sairashuoneessa tekemän.

Sairaiden sukulaisia kävi siellä paljon, ja he olivat kaikki ystävällisiä ihmisiä, jotka pitivät huolta rakkaista omaisistaan.

Janne rupeäi yhä enemmän pitämään vanhasta miehestä vieressään. Hän saikin pian tietää, että tämä harjoitti samaa ammattia, kuin hän.

Vanhus oli kuitenkin nyt jättänyt liikkeensä pojalleen, joka joka päivä kävi isänsä luona ja osoitti isälleen niin suurta huolenpitoa ja rakkautta, että se oikein koski Jakobsenin sydämeen.

Ja pieni tyttö, joka aina seurasi isää, kuinka kaunis hän oli ja kuinka hienot vaatteet hänellä oli! Ja niin iloinen ja onnellinen oli

hän, kun hän riemuiten tietoi kätensä isän laulaan ja lapsellisesti suuteli filmiä ja postia ja suuta.

Hän oli niin erilainen, kuin hänen oma pieni, huonosti vaateitettu poikansa, joka ujosti väistyi pientä, liehuvaa kesäperhosta ja miettiväisenä katseli häntä syvällisillä silmillään.

Monta liifuttavaa kohtausta sai Jakobsen tautivuoteellaan nähdä. Hän näki myös ruumista fannettaman ulos. Nuori, toivotikas mies parhaassa iässänsä sai haavakuumeen, ja hänen täytyi jättää tämä elämä. Mutta hän oli fristitty ja kuoli uskossa Vapahda- jaansa.

Sitten kävi sairashuoneessa vanha rouva, joka kahdeksan vuotta oli ollut sokeana, mutta nyt taitavan lääkärin hoidolla oli jälleen saanut näkönsä.

Kuinka iloinen hän oli! Hän riemuitfi ja itki ilosta ja oli niin onnellinen, että olisi tahtonut syleillä kaikkia ihmisiä.

Kun hän näki vanhan, sokean miehen, rupesi hän nyyhkimään ja syleili häntä. Kun hän sitten näki hänen murtuneet, toivottomat silmänsä, puhui hän lohduttavia sanoja vanhukse.

Hän sanoi, että mielellään olisi antanut vanhukse toisen silmänsä, jotta hänkin olisi saanut nähdä Jumalan suurta ihanautta ympärillään.

Toiset itkivät liikutettuina tämän nähdes-

sään, mutta vanha, käreä mies istui niin hiljaa ja levollisesti kädet ristissä ja puhui siitä ajasta, jolloin hänkin saisi näkönsä, eikä sitten enää koskaan sitä kadottaisi, ja jolloin hän olisi tuhat kertaa onnellisempi, kuin nyt. Vanhan rouvankin silmä sammui siuntenkin vielä fuolemassa.

Onnellisen vaimon tunteet vanhusten suhteiden käreivät yhä levollisemmiksi. Tiesihän hän, kuinka autuaasti Herra lohduttaa. Kun hän panee ristin kannettavaksi, niin Hän itse on mukana ja kantaa raskaimman osan. Tämän oli rouva sokeana ollessaan oppinut, ja tästä hän tahtoi kiittää Herraa kaikkina elinaikanaan. Mutta kun Herra nyt armossaan oli antanut hänelle takaisin näön, niin hän kiitti ja riemuitsi siitäkin!

Kaikki mieliwaikutteet, jotka nuori, onneton mies tällä tavalla sai, eivät haihtuneet jälkiä jättämättä.

Hän näki niiden onnen ja rauhan, jotka olivat antaneet sydämensä Vapahtajalle. Hän näki, että he levollisina voivat waipua fuolemaan.

Mitä, jos hänen itsensä nyt olisi ollut jättäminen tämä maailma siinä onnettomassa tilassa, kuin oli! Tätä ajatellessaan hikoili hän tuskinsaan.

Mutta mitä hän oikeastaan fuolemasta välittäisi, hän, joka ei uskonut elämää fuoleman

jälkeen olemaan? — Kun hän oli kuollut, niin oli hän kuollut.

Yhä uudestaan hän kertoi nämä lohduttavat sanat, mutta se ei auttanut vähääkään. Omantunnon lemottomuus kävi yhä suuremmaksi. Se oli kuin pilkkaa, kun hän tahtoi tuolla käsitystamullaan kuolemasta tyynnyttää sisällisiä kanteitaan.

Oliko hän sitten näiden vuosien aikana niin kovin erehtynyt?

Herran hänkin uskoi, että hänellä oli kuolematon sielu ja jokapaikassa läsnäoleva Jumala, herran oli hänkin ollut mukana laulamassa Herran ylistystä. Silloin olivat taivaanvaltakunta ja kaikki Jumalan enkelit olleet hänen lapsellisesta mielestään ihanimmat Jumalan luomat.

Sitten, kun hän oli jättänyt kodin, muuttui kaikki. Maailma tuli hänelle toisenlaiseksi ja synty tuli hänen uskollisimmaksi seuralaisekseen, ja hän lausui jäähyväiset kaikille pyhille lapsuudenmuistoille.

Sitten hän palasi kotiin ja näki äidin kuoleman, tuon rakkaan äidin, joka vielä oli hänen hyvässä muistossaan. Silloin oli vakavuus hetkeksi jälleen vallannut hänet; mutta pian haihtui se huonojen towerien seurassa!

Woi, jos hän jälleen olisi ollut lapsi! Jos hän olisi voinut alkaa alusta, silloin ei hän funniahimoisesta halustaan olisi mennyt pois vanhempien luota, ei olisi luopunut

Jumalasta eikä fieltänyt Vapahantajaa, „joka oli lunastanut hänet, kadotetun ja tuomitun ihmisen, ei kullalla eikä hopealla, vaan pyhällä kalliilla werellänsä ja wiattomalla färsimisellä ja fuolemallaan — — — josta kateesta minun tulee häntä kiittää ja ylistää, kuulla ja palwella“. Kuinka kummallista, tämän hän oli jostakin lapsena ollessaan luenut, mutta mistä, sitä ei hän oikein muistanut. Hän aavisti kuitenkin hämärästi, että se oli jostakin kateismuksesta.

Sitten muistui hänen mieleensä niin selvästi kateismus, pieni kirjja kauniine kausineen, joiden sisäpuolella sinisellä paperilla oli kirjoitus: „Tämän kirjan oikea omistaja on Janne Jakobsen“.

Sen oli kirjoittanut tottumaton lapsenkäsi suurilla pyöreillä kirjaimilla, ja riivi kallistui hyvin winoon.

Kirjassa oli Lutherin kuva. Hän näytti hyvin ankaralta, tuo waka mies pyöreine kaswoineen ja sywämielisinä silmineen. Oli ikäänkuin olisi hän tahtonut ryypistää otsaansa hänelle ja sanoa: Janne, sinä laiska poika, joka et tahdo oppia sitä, mitä minä suurella waimalla olen sinulle kirjoittanut!

Mutta äiti tahtoi aina, että Janne osaisi hyvin laskunsa: „ei mitään ole niin tärkeää, kuin kateismus“, oli hänellä tapana sanoa. — Kerran — hän muisti sen nyt niin selvään! — oli hänellä ollut ensimmäinen käsky ulkoa,

mutta ei osannut sitä ja sai sen laiskanläksyn. Saman päivän illalla, kun lumisilla-olo tuntui kaikkein hauskimmalta kauniissa luutamossa, tuli hänen äitinsä hakemaan häntä leikistä lufemaan.

Hänen sisarensa Ragnhild, joka oli häntä kahta vuotta nuorempi, luki läksyn jo sujuvasti, kun Janne äidin taluttamana tuli itien sisälle. Ilkkuen katsoi pienokainen häneen nyykäyttäen päätään ja kertoi yhä uudestaan: „älköön sinulla olko muita jumalia. Mitä se on: Meidän tulee yli kaiken peljätä ja rakastaa Jumalaa, ja yksin häneen turvata“.

Janne toisti nyt nuo sanat yhä uudestaan ja rupefi niitä ajattelemaan enemmän, kuin milloinkaan ennen. Hän ei ollutkaan koskaan niitä oikein ajatellut. Yhä useampi kallis totuus rupefi hänen mielessään selviämään.

Pian alkoi hän ikävöidä säännöllisiä har-
taushetkiä.

Toisinaan huomasi hän rukoilewansa. Hän ei itsekään tiennyt kuinka se kävi, mutta sen hän tiesi, että hän sydämessään halusi tulla toisellaiseksi ja paremmaksi ihmiseksi.

Vanha isä ei kuitenkaan huomannut tuota mielenmuutosta.

Tosin oli hänestä poika tullut ystävällisemmäksi ja myöntyvämmäksi kuin ennen, ja usein tefi hän isälleen kysymyksiä, jotka osoit-

tiivat, että hän huolella ajatteli omaisiaan, mutta muuta ei ollut isä huomannut.

Toisinaan kysyi Janne kuislatan lapseltaan, oliko heillä mitään syötävää kotona, ja kun tämä suoraan tunnusti, että hänellä oli nälkä, niin isä tuskin puhui sanaakaan sinä päivänä.

Kun sitten pikku Jaakko hiljaa kertoi isälleen, että he nyt olivat saaneet sekä jauhoja että puita köyhäinhoidolta, levisi ensin malonjäte hänen kasvoilleensa, mutta kohta sen jälkeen sävähtivät ne vuoroin kalpeiksi, vuoroin tulipunaisiksi, ja ensi kerran eläissään näki lapsi isänsä vuodattaman tyyneleitä.

Wanhus ei nähnyt eikä kuullut tätä. Hän istui ja puheli sillä aikaa vanhan räätälin kanssa, sillä he olivat tulleet hyviksi ystäviksi. He ymmärsivät toisiansa niin hyvin, sillä olivathan he molemmat uskollisia sotilaita korkeimman kuninkaan palveluksessa.

Kun sitten pikku Jaakko kotimatalla kertoi isoisälle kaikki, mitä isä oli kysynyt, näytti wanhus niin tyytyväiseltä ja onnelliselta. Hidas, raskas käynti kävi vilkkaammaksi, furtunut, huolten rasittama wartalo tuli suoremaksi, ja koko wanhuksen olento sai wapaamman muodon, josta kyllä saattoi ymmärtää, että jokin oli kaventanut ja wirtistännyt hänen herkkää mieltänsä.

Wanhukselle selvisi nyt, että poika oli tullut toiselle mielelle, eikä koskaan ennen ollut hän niin toivonut lapsensa pelastumista.

Martta oli ainoa, jolle Jakobsen vähitellen ilmaisi ajatuksensa. Yön yksinäisinä hetkinä, kun hän ei voinut nukkua, tarvitsti hän jonkun, jolle saattoi ilmaista sydämensä lemmottomuuden ja tuskan.

Ja Martta kuunteli iloisena, sillä hän, tuo vanha, koeteltu, fristitty vaimo, ymmärssi hyvin, että Jumalan Pyhä Henki oli päässyt waikuttamaan tämänkin syntisen sydämessä, joka niin kauvan oli vastustanut kutsuvaa ääntä. Mutta hän tiesi myöskin, kuinka helposti sydän raukka voi kääntyä pois Jumalan voimakkaista liikutuksista; sentähden hän ei vielä puhunut isälle näistä heidän öisistä keskusteluistaan, ennenkuin hän varmuudella saattoi sanoa rakkaalle isälle: Oloitse, poikasi, joka oli kadonnut, on jälleen löydetty!

Mutta aamulla lähtiesjään kotiin kertoi hän diakonisalle keskusteluistaan Jakobsenin kanssa, ja molemmat koettivat sitten yhdessä esirukouksen kautta saattaa syntisen Jesuksen jalkain juureen.

Wihdoin oli aika käsisä, jolloin Jakobsenin piti jättää sairashuone. Hän oli nyt terveempi ja voimissaan sekä ruumiin että sielun puolesta paremmin, kuin oli ollut koko

sillä ajalla, jolloin hän oli ollut pois isän kodista.

Suuri muutos oli hänessä tapahtunut. Hän oli kuin uudesta syntynyt uuteen, ahkeraan ja jumaliseen elämään.

Hän oli niin varma itsestään, hän luotti niin uuteen voimaan ja tahtoon, joka asui hänen sydämessään, ettei peljännyt toverein houkutuksia.

Nyt hän aikoi elää onnellista perhe-elämää omaistensa kanssa kotona.

Hän aikoi tehdä ahkerasti työtä. Hänen vanha isänsä ja pikku poikansa saivat olla hyvässä hoidossa ja turvassa.

Hän itse ostaisi heidän tarpeensa, sillä hänen onnistui aina saamaan hyvää ja helppoa tavaraa. Vanha Martta hoitaisi yhä edelleen taloutta ja sai päivälliset heiltä siitä waiwasta. Niin, Janne aikoi olla oikein hyvä Marttaa kohtaan eikä pitäisi luvua hänen omituisuustaan. Pitihän ottaa huomioon, että muori rupeesi tulemaan vanhaksi. Hän oli osoittanut niin suurta ystämyyttä hänelle walwoessaan hänen vuoteensa ääressä. Ihmeen paljon kaikki sairast wakkain häntä. Hänellä oli oma, vanha, äidillinen tapansa; Jumala häntä siitä siunatkoon!

Janne oli jo ajatellut, mistä hän ottaisi lämpimintä ja lujinta kangasta vaatteiksi isälle ja pojalleen. Hän tunsi nyt niin hy-

win räätälimestarin, jonka työhön hän rupeisi, että aikoi pyytää tältä hyvää kangasta, jota sitten vuokauspalkastansa maksaisi. Waatteet hän sitten ompelisi valoisina iltoina, kun tuli kotiin werstaasta.

Hänen oli onnistunut saada paikka ennen sairashuoneesta lähtöään. Rakas Jumala oli niin hywin pitänyt huolta hänestä, joka niin vähän sitä oli ansainnut.

Nuori räätälimestari, joka niin uskollisesti kävi sairaan isänsä luona, oli tarjonut hänelle paikan luonaan.

„Hän on tyllä kuullut, kuinka taitava räätälinikisä minä olen“, ajatteli Jakobsen, toivoen itseksensä, ettei hänen edellinen elämänsä tulisi tämän isännän tietoon.

Mutta ystävällinen räätälimestari tunsi kuitenkin hywin Jakobsenin huonon elämän. Diafonissan ja Martan pyynnöstä oli hän päättänyt ottaa hänet werstaaseensa, ja toivoen hartaaasti, että tuo nuori mies pysyisi hywisä päätöksissään, tahtoi hän parhaan taitonsa mukaan häntä siinä suhteessa auttaa.

Kodissa oli suuri ilopäivä, kun Jakobsen uutena ihmisenä palasi sinne.

Ja onni ja ilo, joka seurasi jälleen löydetyn pojan mukana, näytti jatkuvan. Joka aamu hän meni säännöllisesti työhönsä, ja samoin tuli hän säännöllisesti kotiin joka ilta, ja tefi siellä työtä vielä puoleen yönön omaistensa hyväksi, jotka tarmitsivat waatteita.

Sekä isä että Martta sanoivat hänelle ystävällisesti, ettei hänen suinkaan heidän tähtensä pitänyt rasittaa itseään liiaksi, mutta onnellinen mies nauroi vain heidän liianaiselle huolenpidolleen hänestä. Hänen täytyi nyt hywittää, mitä niin pitkän ajan fulueksa oli laiminlyönyt, eikä siitä kannattanut häntä fiitellä. Olihan hän niin terve ja reipas.

Jakobsen sai tosin färsiä monta pilkallista sanaa entisiltä ystävilään, jotka usein olivat etsineet häntä, oikein nähdäkseen, oliko totta mitä sanottiin heidän entisestä juomameikostaan. Mutta mitä hän nyt huoli heidän pistosanoistaan ja pilkastaan! Hän oli oppinut parempaa ja saanut parempia ystäviä, jotka viettivät ahferaa jumalista elämää.

Ja itse Janne tunsi olevansa niin luja ja warma.

Vanha isä toivoi kyllä, ettei poika olisi puhunut niin warmasti ja lewollisesti entisestä furjasta elämästään ja nykyisestä muutoksesta. Hän tunsi itse niin hywin petollisen sydämmen heikkoudet. Mutta kun hän näki pojan mallifelipoisen elämän, tuli hänkin yhä lewollisemmaksi ja koetti mielestään poistaa pelon, että nykyinen onnellinen elämä voisi muuttua.

Sitten Jakobsen kutsuttiin erään läheisen sukulaisen häihin.

Ja hän meni.

Isä tunsi nyt kummallista lewottomuutta ja kysyi pojalta, oliko hän kyllin luja kiusausta voittamaan; sillä hän tiesi, että siellä tarjottaisiin wäkijuomia, jonkatahden hän pelkäsi, että pojassa saattaisi nousta wanha halu ja himo. Mutta poika wastasi wain hymyillen ja oli niin luja mielestään, että wanhuskin tuli lewollisemmaaksi.

Ja kun nyt Jakobsen tuli heidän eteensä uudessa puvussaan, niin hän näytti niin komealle ja pulskalle, että Martta oli oikein ylpeä hänestä; pikku Saakko katsele ihmeissään isää, ja isoisä koitteli suopeasti hienoja waatteita.

Mutta ilo muuttui pian suruksi.

Kului päivä, kului kaffi ja kolme, mutta poikaa ei kuulunut kotiin. Isä tuli yhä lewottomammaaksi ja tuskaisemmaaksi, ja wihdoin hän päätti mennä häätaloon kysylemään lastaan. Hän toivoi löytävänsä hänet sieltä ja saawansa hänet mukanaan takaisin.

Mutta Jakobsen ei ollutkaan siellä ollut, sitten kuin hää-iltana.

Ensin oli hän ollut hywin kohtuullinen, ja pöydässä hän oli pitänyt pienen, siemän puheen morsiusparille ja toivonut, että paras kaifista wieraista, Herrä Jesus, istuisi mukana pöydässä.

Mutta eräs hänen wanha ystävänsä, ja vielä kaikkein waarallisin, oli ollut hääwieraisten joukossa, ja tämä oli pilkannut häntä

sanomattomasti ja kaikin tavoin kiusannut Janne raukkaa, jonka pää oli käynyt kuumaaksi viinistä — siivumennen sanoen oli se hyvin väkiviinansekaista. — Vihdoin oli Janne ottanut ryypyn toisensa jälkeen oikein näyttääkseen, että hän oli omassa vapaudessaan, eikä huolinut entisen ystävänsä pistopuheista.

Kyöhään yöllä olivat molemmat niin-
kuin näytti parhaassa sowussa menneet käsi
kädessä häätalosta, jonka jalestä ei kukaan
ollut Jannesta mitään kuullut.

Vanha isä raukka, kuinka murtuneena hän
nyt seisoi tuossa, kun hänen lapsensa jälleen
oli joutunut pedon kynsiin!

Vanha sokea mies lähti nyt elämänsä
raskaimmalle matkalle: etsimään kadonnutta
lastaan.

Koka päivä hän pienen pojanpojan saatta-
mana kulki kapakasta kapakkaan, ravintolasta
ravintolaan ja yhä kirkempiin pesiin etsi-
mään ja saattamaan kadonnutta takaisin kotiin.

Kun vanhus pienen, uskollisen saatta-
jansa kanssa pimeinä syysiltoina seisoi ulkona
ja kuunteli lasten kilinää ja raakoja ääniä,
jotka tirotten huusivat toisiaan, haukkuma-
sanoja ja kowaa naurua, silloin vanha sy-
dän sykki, kuin olisi se tahtonut hypätä ulos
rinnasta, ja hänen korvansa olivat kuulevi-
naan siinä joukossa pojan äänen.

Mutta kun he fyshivät, ei siellä ollut ketään Jakobsenia, eikä häntä myöskään oltu nähty.

Wihdoin eräänä sunnuntai-iltapäivänä päätti ukko mennä myöskin Tarhasaareen päin, sillä siellä oli poika usein ennen entisen juoppoutensa aikana oleskellut.

Nyt oli jälleen tullut leivänpuute kotona, kun poika ei enää hankkinut mitään taloon, ja pikku Jaakon täytyi usein, heidän näin tulkiessaan, olla sekä nälissään että janois-
saan.

Joka edelläpuolisen pikku poika kävi kou-
lua, ja illalla, kun wanhus wainaloisen mat-
kan jälkeen wäsyneenä kävi levolle, istui pienokainen kirjansa ääreen, sydän yhtä ras-
kaana ja wäsyneenä, kuin suuret, tummat
filmätfin.

Wanha isoisä oli liian paljon ajatuksineen waipunut raskaisiin huoliinsa ja poikansa etsimiseen kiinnittääkseen erityistä huomiota pieneen karsivälliseen poikaan. Itse näytti ukko tällä ajalla tarvitsewan kowin wähän ruokaa, hän kun wain ajatteli lapsensa pelas-
tamista.

Kun he niin seisoivat valmiina lähte-
mään Tarhasaareen, sanoi pikku Jaakko:
„Isiä, ota wiulu mukaan! Jos et sinä
soita, niin minä soitan, että saamme wähän
rahaa ruokaan, sillä minulla on niin nälkä“.

Vanha Martta, joka nyt oli maannut erittäin lauman walwomisen ja jälkeen, toimitti heille hyvän ja woimakkaan päivällisen, ja kun he sitten wahvistettuina ja wiroitettuina lähtivät, pani hän kassi woileipää piffu Jaakon taskuun.

Wanhus otti nyt wiulun lainaloonsa.

Kiireisesti kulkiwat he Piperlahden laitureita kohti, joista pienet lainat laffaamatta kuljettivat rannalla odottavaa, lainehtivaa ihmisjoukkoa Tarhasaaren rannoille.

Martta oli pitänyt huolen siitä, että ukolla ja pojalla oli rahaa paluumatkaa warten. Siten olivat he huolettomia matkasta. Kun wain olisimat woineet olla yhtä huolettomia sen tarfotuksesta!

Poika raukka oli lewoton taluttaessaan sokeaa isoisää lapeaa rantaporrasta pitkin, joka laiturilta johti pieneen laiwaan. Tämä lepäsi puhkuen siinä, walmiina lähtemään raswatynnelle ulapalle. Kaptteni, joka myös oli perämies, mihelsi kolmannen kerran, joka oli lähdönmerkki ja kaikki kiirehtiwät mukaan. Wanhuksele kumminfin osoittiwat kaikki amu-liaisuutta, niin että hän pääsi laiwaan, waiikka monen täytyi jäädä rannalle odottamaan toista kertaa.

Kun pikku Jaakko oli saanut hyvän paikan isoisälle, oli hänen huomionsa kiintynyt kaiskeen, jota näki ympärillään. Wene kiiti hyvää wauhtia eteenpäin ja se siwuutti usein toisia laivoja ja weneitä, ja pian oltiin perillä.

Pikku Jaakon, joka ensi kerran eläissään oli Tarhasaarella, meni pää pyörälle kaisesta ihmispaljoudesta ja huumaavasta musiikista, joka syntyi monenlaisista soittokoneista, jotka kimeillä äänillään koettivat voittaa toinen toisensa.

Wanha isoisa puristi wiuluansa kainaloonsa. Hänestä tuntui kuin olisi hän soittoniekkana alentunut kaisen tuon sekasortoisen musiikin keskellä, eikä kukaan olisi saanut häntä nyt soittamaan ainoatakaan säveltä.

He olivat päässeet ylös mäelle Jaakon katsellessa komeita mehiläispesiiä surisewine, ahferine asukkaineen, ja nyt he olivat „Fredrikshorgin“ luona. Josta tanssijalista kuului wilkasta musiikkia ja tanssiwien askeleita.

Wanhus oli huonolla tuulella ja ajatteli huoaten rauhallista kotiaan. Hän tiesi kuinka waltatonta ja meluawaa elämää tuolla sijällä tavallisesti pidettiin. Hän ajatteli poikaansa noiden joukossa, jotka wälinpitämättöminä seurastaan pyörivät kemytmielisesä ilossa hurjien säwelien mukana. He kiirehtivät tuon paikan ohi ja kessivät wirtistävän lepopaikan tuoksuwien hawupuiden suojassa. Wanhus

hengitti mielihyvällä raitista metsänhajua, joka muistutti häntä entisestä rakkaasta kodistaan tunturilla.

Oli kaunis ilta; syysauriongon lempeät, kultaiset säteet valaisivat nuoria puita, jotka nyt olivat ihanassa syyspuvussaan, kauniimassa väriloistossaan, vakavasti ja lempeästi muistuttaen herkkää sydäntä elämän lyhykäisyydestä ja syksyn kauniista, rauhasasta ehtoosta siunatun työpäivän jälkeen. Ja tuulen hiljaa suhisteissa puiden latvoissa ja lennätellessä kellastuneita lehtiä ympäri maata, näytti kuin olisivat ne jäähyväisiksi tervehtineet ihmislapsia, ennenkuin pysähtyivät sammaleihin, maaksi muuttuaakseen. Ja ihmisjoukon laffaamatta! liikkuesssa puiden varjossa edes takaisin, sinne tänne pitkin mutkikkaita käntäviä, ilman päämäärää, nauttien lyhyttä, pian katoavaa kesäiloa, kahisivat keltaiset, putoavat lehdet heidän jalkainsa alla ja kuisuttivat hiljaa heidän omasta katoavaisuudestaan, heidän! omasta, pian haihtuvasta kauneudestaan ja voimastaan.

Harvat kuitenkin tästä joukosta panivat merkille tätä luonnon sanatonta puhetta. Illoksi nauraen ja pilaa laskien sijoittuivat he ryhmiin ja nauttivat hyvällä halulla vapaudestaan ja niistä hyvistä ewäistä, joita olivat mukanaan tuoneet.

Suurin osa yleisöä oli työväkeä, joka

wietti sunnuntai=iltapäivänsä ulkona luonnon kauneudessa.

Muutammat joukot huusivat ja melusivat wallattomasti iloiten, mutta toiset, seuraten parempaa, jalompaa aistia, etsivät parempia paikkoja metsän hiljaisuudessa ja heittäytyivät mielihymällä nurmikolle. Meidän kaksimaeltajaamme etsivät meluavimpia seuroja, mutta pitkän, turhan etsimisen jälkeen istuivat he, wäsyneinä ja alafuloisina tien wiereen. Pikku Jaakko sai alituisen tyrkkäyksiä, jotka muistuttivat hänelle, että hänen piti tarkkaan katsoa ohikulkijoita.

Hewonen toisensa perästä juoksi ohi ja kaiski samaan suuntaan. Nyt tuli useita jalkamiehiä, jotka myös menivät samalle taholle. Pikku Jaakko kävi uteliaaksi ja tah toi seurata kulkijoita. Isoisa astui tahdottomasti hänen kanssaan. Hän ei enää tänäpäivänä toivonutkaan löytävänsä poikaansa.

Pian seisoiwat he siinä, jossa Oskarshall ylpeästi kohottaa kuninkaallista torniaan mehevän metsäpuiston yli. Kuinka täällä oli sulosta ja rauhallista! Tuolla alhaalla oli Kristianian wuono, kauniisti kumastaen somia koteja rannoilla, ja etäämpänä näkyi iso kaupunki monine kirkfontorneineen, jotka kohoivat puhdasta, sinistä taimasta kohti. Alhaalla taas peilifirkkaalla wedenpinnalla keinui pieniä weneitä, joista kuului heikkoja soitonsäveleitä ja laulua, ja yli kaiken tämän

loi punertawa iltataivas rusohohdettaan, joka antoi kaikelle lempeän, hillityn valaistuksen. —

Syvä rauha vallitsi.

Pienen siivekkään laulajan liverrellessä iltalauluaan, istuivat taikka seisoiwat kaikki, jotka oliwat tulleet nauttimaan kaunistä näköalaa, ajatuksiinsa waipuneina katsellen, ja illan rauha waltasi kaikki yhä enemmän ja antoi heidän aamistaa taiwaallisen majesteetin ihannutta ja komeutta.

Mutta wanha sokea mies ei woinut nähdä kaikkea tuota Jumalan luonnon kauneutta. Hän istui surullisena ja huoaten pojanpoikansa wieresessä, ja söi hitaasti Martan antamia ewäs=woileipiä. Jaakko rupesti silloin omalla lapsellisella tavallaan fertomaan kaikesta ihanuudesta, joka heitä ympäröi, ja illan lempeässä lämmössä, lintujen suloisesti laulaessa ja rakkaan lapsen lempeällä äänellä puhellessa wirtasi rauha sokean wanhuksen suruntänttämään sydämeen.

Kun kultainen wäriiloisto rupesti katoamaan, lähtiwät ihmisetkin kotimatalle, ja nyt oli ainoastaan pieni seurue jälellä.

Nuori tyttö, jota säälitti sokean miehen kohtalo, hän kun istui tuossa niin ujoesti kumartuneena syrjässä, tuli ja pyysi häntä soittamaan heille. Tyttö sanoi niin rakastamansa wiulunsoittoa.

Wanhus ei ollut koko iltapäivänä koskenut rakkaan wiulunsa kieliin. Oli kuin hänen wafawat säwelensä eivät olisi sopineet yhteen kaiken iloisen, wallattoman musiikin kanssa. Pikku Jaakko oli kumminkin monelta armealiaalta ihmiseltä saanut rahoja wanhalle sokealle isoisälleen. Mutta tuo nuori, lempeä, naisellinen ääni kuului niin ystävälliseltä ja nyt oli niin hiljaista. Wanhus vastasi: „Olen niin wanha, rakas neiti, ja minun soittoni on yhtä wapisewaa kuin itse olen, mutta jos tahdotte kuulla, niin soitan mielelläni“.

„Niin, soittakaa main! On niin kaunista kuulla wiulun ääntä ulkona“, vastasi neiti seisoen siinä niin nuorena ja kauniina säälön kyynel hellässä katseessaan.

Ja wanhus soitti: „Kuin kaunis on mun synnyinmaan', tuo meren ympäröimä Norja“. Hän soitti wilkkaasti ja lämpimästi, sillä olihan hän itse tuntenut wanhon Norjan kauneutta istuessaan sokeana keskellä sen taistoa.

Pieni seura oli ääneti ja kuunteli wanhuksen soittoa. Kun sen jäsenet äänettöminä poistuivat sokean soittajan luota, pistettiin pari firasta hopeamarffaa ihmettelevän pikkua Jaakon käteen. Mutta wanhus seisoikin niinkuin tavallisesti ajatussiinsa waiwuneena wafawien säwelten kaifuesia. Hän tuskin huomasi meluamaa joukkoa, joka huutaen ja hoilaten lähestyi. Silloin pikkua Jaakko nykäsi häntä kä-

destä ja sanoi: „Isoisä, isä seisoo täällä meidän lähellä“.

Silloin maipui äkkiä wiulu alas.

Jakobsen seiso ja katseli isää ja poikaa aivoimin, wihaisin silmin. Sitten tuli hän pikku Jaakon luo ja antoi hänelle semmoisen formapuustin, että poika kaatui isoisää vastaan. Wapisevin äänin huusi Jakobsen: „Laittakaa wain luonne kotiin, furjat! Mitä te ajattelette! — Ruleksitte ympäri tuolla tavalla ja soitatte kuin narrit ja tuotatte häpeää funniaillille ihmisille!“

Wanhukseen koski joka sana kuin muser-tawa lyönti, mutta raju jouffo, joka ei kuul-lut sanoja, eikä tiennyt mitään läheisestä sukulaisuudesta, taputti käsiään ja huusi: „hywä!“

Wanhus istui hiljaa huulet yhteen puris-tettuina ja raju myrsky raiwosi hänen mieles-sään. Tuo kelmoton poika ei ansainnut muuta kuin hylkäämistä, kerrassaan unohtamista isän sydäimestä. Tästä lähtien ei heidän enää koskaan pitänyt huolehtia sen miehen teoista ja olosta, joka pilkkasi isäänsä ja löi lastaan, kun nämä surun ja huolen rasittamina kulki-wat etsimässä tuota kelmotonta!

Oli hänellä enää mitään odottamista tai toivomista tuolta pojalta! Ei, tuhat kertaa ei! Hän tahtoi riistää hänet sydämes-tään ja pitää siellä wain pieni pojanpoika, jolla oli rakastawa sydän.

Pikku Jaakko painoi lyönnistä pakottavaa päätänsä isoisää vastaan ja nyyhki hiljaa. Lapsensydän oli äkkiä tullut niin raskeaaksi, niin surkean raskeaaksi ja ilottomaksi, ja kerta toisensa perästä pyysi hän kuiskaten: „Isoisä, mennään kotiin Martan luo!“ mutta vanhus ei näyttänyt kuulevan häntä.

Woi, kuinka pikku Jaakko ikävöitsi vanhaa, uskollista Martta ystäväänsä! Martta ottaisi hänet syliinsä ja pyyhkisi pois kyynelät ja kertoisi hänelle, että jos isoisä otettaisiinkin taimaaseen ja laikki muut hylkäisivät hänet, niin olisi hänellä kumminkin Martta, joka ei häntä koskaan unhottaisi, ja kaswattaisi hänestä hyvän ja onnellisen ihmisen. — Isoisä ei näyttänyt huomaavan pikku poikaansa, istuessaan tuossa, ikäänkuin olisi unohtanut koko maailman ympärillään.

Silloin näki lapsi, kuinka kyynelät vierivät pitkin ryppyisiä poskia, ja unohtaen oman surunsa isoisan surun tähden, kumartaa pienokainen päätään hänen puoleensa ja taputtaa rakkaasti vanhaa kyyneleistä poskea.

Isoisä sulkee silloin pienen uskollisen ystävänsä syliinsä, ja oikeutetun vihan murtama sydänraukka täyttyy hellillä tunteilla.

Ei, hän ei voi, eikä tahdo hyljätä poikaansa, jota hän usein tämän lapsuuden aikana oli painanut syliinsä samalla tavalla, kuin nyt pikku Jaakkoa. Hän ei voi eikä tahdo hyljätä omaa lastaan, joka oli niin kiinnikaswanut

hänen sydämeensä! Kuinka hänen itsensä kävi, kurjan ihmis-raukan, jolla oli niin heikko häällyvä sydän, jos ei hän enää saisi turvautua taivaalliseen Isäänsä! Hänen oma poikaraukkansa oli kietoutunut syntiin ja kuruuteen, hänen heikko sydämensä oli alttiina pahoille kiusaajille, jopa itse pahan hengen tulijille nuolille!

Sanseemus oli ollut suuri kaiken Jumalan armon ja laupeuden perästä, mutta tuo armosaattoi jälleen palauttaa syntisen, jos tämä tahtoi — jos tämä vain tahtoi ojentaa käteensä Herran puoleen rukoillen apua ja pelastusta!

Mutta nyt hänen siinä istuessaan ja antaissaan vihaisten ajatusten täyttää mielensä, oli poika taas kadonnut ja nyt — nyt heillä ei ollut enää toivoa löytää häntä tänä iltana. Sitäaasti hän nousi. — Hänen vanha ruumiinsa oli ruvennut käymään niin heikoksi, niin luuvalon ja kaiken sairauden murtauksi, jotta heidän täytyi etsiä wene, jolla päästä kotiin. Voi, jos hän olisi saanut mennä taivaalliseen kotiinsa! Olihan tuo vanha waeltaja niin wäsynyt taisteluiista ja waiwoista, että hartaasti halusi lepoa.

Kloinen, meluawa seura oli aikoja sitten kadonnut. Yksi vain oli jäänyt jällelle, ja hän istui warjosssa sywiin ajatuksiin waiwuneena pää kumarruksissa rintaa vastaan. Piffu Saakko, joka vain ajatteli ja toivoi

pääsewänsä kotiin Martan luo, ei huomannut häntä.

Jakobsen, sillä hän se oli, oli jäänyt paikalle, ja istui nyt siinä kummallisen huumautuneena, tahdottomana. Mutta waikka hänen ajatuksensa olivat sekaisin, ei kuitenkään hänen mielestään mennyt se, että hän oli pilkanut isäänsä ja lyönyt lastaan.

Mutta pää painui yhä alemma rinnalle, ja vihdoin hän waipei raskaaseen uneen.

Kun hän aamulla heräsi, nousi aurinko sädelöistösjaan ja kastehelmet kimaltelivat kufissa ja lehdisissä äskeisen sateen jälkeen, joka oli herättänyt Jakobseninakin hänen syvästä unestaan.

Hän nousi äkkiä ja wiluisena pudisti hän sadepisarat läpimäristä waatteistaan.

Hän oli nähnyt kummallista unta: Hän oli jälleen lapsi ja istui äitinsä kuolinvuoteen wieresissä ja kuuli etäältä ihmeellisen kauniita wirrensäweliä, joihin äiti aina wäliin yhtyi kuoleman heikolla äänellä, ja kuului niin sanomattoman rukoilevalta, kun hän lauloi: „Pois pesi Kristus syntini, siis forjaa Herrä sieluni“, ja aina kun hän mainitji sanat, nousi hän ylös sängyssä, mutta waipei taas wäsyneenä takaisin vuoteelle. Isä kumartui hänen vuoleensa ja hänellä oli niin ihmeelliset, kirkkaat silmät, jotka katsoivat Janneen niin rukoilevasti ja nuhtelewasti, ja isä ja pikku Jaakko itkivät häntä, niin että

kyhnelet vuotivat hänen kasvoilensa. Silloin sanoi äiti: „Nouse, poikani, ja mene murheellisen isäsi luo!“ ja lausuttuansa nuo sanat, waipui äiti kuolleena alas ja Janne kawahti huudahtaen pystyyn.

Nyt hän heräsi, ja oli ikäänkuin hän olisi tuntenut isän kyhneleiden juoksijan pitkin kasvojaan.

Hänen tilansa oli ollut hywin surkea koki siinä aikana, jolloin hän oli ollut poisä fotoaan.

Kun hän oli herännyt päihtymyksestään, oli hän tuntenut entistä suurempia oman-tunnon soimaufia. Silloin oli hän aikunut fiirehtiä kotiin isänsä luo, mutta pahat, wiettelewät wallat olivat pitäneet häntä kahleissaan eikä hänellä ollut voimaa irtautua. Ohä uudestaan oli hän woimattomana langennut kiusaajan pauloihin, kunnes hän wäsyneenä tästä taistelusta oli joutunut toiwottomuuteen. Wiimein oli hän katkerana ja maailmaan kyllästyneenä raiwoissaan pilkannut isäänsä ja lyönyt lastaan.

Silloin oli kuin kaikki woima olisi hänessä rauennut; silloin hän waipui tahdottomana ja muserrrettuna kofoon, ja hän istui siinä sumeine ajatuksineen, tuntien wain sen, että oli luotaan farfoittanut ainoan, joka koki awarassa maailmassa häntä rakasti. Woi, kuinka kowaa! Silloin hänestä tuntui kuin ei

hän enää olisi ollutkaan ihminen, vaan pitemmin ilkeä, saaliinhimoinen peto.

Mutta väkewämpi voitti hänet kummin, ja nyt tuossa seisoesaan läpimärkänä ja sisällisestä liikutuksesta vapisevana, lankefi hän polwilleen Jumalansa eteen ja lausui publikanin sanat: „Jumala, ole minulle syntiselle armollinen“.

Rauvan hän lepäsi rufoilemassa asennossa, eikä hän tällä tavoin ollut koskaan ennen lewännyt Wapahтажansa jalkain juuressa, tällä tavoin ei hän koskaan ennen ollut rufoillut tai ferjännyt armoa. Ei, oli kuin hän ensi ferran olisi esiintynyt elävän Jumalanedessä, joka tällä hetkellä waati tilintekoa hänen kulu-neesta elämästään.

Ja tuossa hän oli musertuneena ja mitättömänä, eikä voinut antaa mitään sielunsa edestä, ei mitään muuta kuin huudon: „Jumala, ole minulle, syntiselle, Jesuksen tähden armollinen! Ja tämän nimen tähden armahti Herra häntä.“

Hän oli langennut ryövärien käsiin, mutta laupias samarialainen armahti häntä, kun hän makasi haavoitettuna ja werisenä, kaasi öljyä ja wiinaa hänen haawoihinsa, nosti hänet uskollisille hartioilleen ja kantoi hänet ilolla majaan.

Ja löydetyn pojan sydämmessä laikui: „Minä nousen ja käyn isäni tykö!“

On jälleen jouluaatto. Vanha isoikä taistelee viimeistä taisteluaan.

Mutta tämän fuolinvuoteen ääressä seisominen ei kammota. Vanhus lepää tuossa niin rauhallisena ja lempeänä, odottaen sitä sunnuntai-lepoa, joka Jumalan kansalle on valmistettu.

Poika istuu isänsä vieressä ja pyyhkiä aina väliin hieää wanhuksen kasvoilta, joille fuolema jo on painanut leimansa.

Martta, joka tänä iltana on saanut vapautta toimestaan, pitää hiljaisesti liikkuen rakkaasti huolta laikista ja koettaa jaksaa jouluihoa, joka hänen sydämensä täyttää, pikku lemmikilleenkin.

Mutta pikku Jaakko istuu lyyräspäätään vasten nojaten, pää laisien varassa, niinkuin näytti välinpitämättömänä vanhasta ystävästään ja pöydällä olevasta, loistavasta fuusesta, joka oli täynnä isän ostamia ja Martan järjestämiä hedelmiä. Lapsi, jolle laikki tuo ilo on valmistettu, ei näe, kuinka joulufynttilät loistavat ja valaisevat hänen fikaraista päätänsä, sillä hän istuu surun waltaamana rakkaan isoikän fuoleman tähden.

Pikku Jaakko oli nyt vierailulla kodissa.

Jo syksystä asti on hän asunut eräässä Kristianian poikalastenkodissa. Vaikka Martta hywin kodissa laipasi pientä ystävänsä, on hän hyvillään siitä, että hänen tuumansa ja toivonsa hänen suhteensa ovat toteutuneet.

Martta on ilokseen saanut nähdä, että pienen pojan soitannolliset lahjat ovat tulleet huomatuiksi; sillä eräs hyvin etewä soittotaiteilija oli Martan pyynnöstä luvannut tutkia Jaakon soittokykyä, sillä seurauksella, että, sekä Martan että Jaakon iloksi, tuo hyvä mies oli luvannut antaa Jaakolle opetusta yhden tai pari kertaa viikossa. Vastenkodin johtaja oli mainitun herran pyynnöstä antanut siihen suostumuksensa.

Neipasta poikaa kaimattiin kyllä paljon kotona ja ehkä ensin häntä kaipasi isoiä, joka kuitenkin sydämmellisesti iloitsi hänen suuresta onnestaan, mutta olihan wanhuksella nyt oma jälleen löydetty poikansa, joka niin rakkaasti hoiti häntä ja piti hänestä huolen hänen elämänsä viime päivinä.

Siitä aamusta asti, jolloin poika satumaiseksi tuli takaisin rukoilemaan anteeksi, oli hän toinen ihminen, ja nyt, kun hän ei luottanut itseensä, omiin voimiinsa, vaan ainoastaan turvautui Vapahtajaan, nyt ei iä enää peljännyt poikansa lankeamista, sillä hän turvautui alituisesti Jesuksen ansioon ja eli Raikkivaltiaan suojassa.

Nyt saattoi vanha, wäsynyt waeltaja lewollisesti ummistaa silmänsä kuolemaan. Tuhansia kertoja oli hänen sielussaan sinä aamuna kaikuneet sanat: „Minulle on laupeus tapahtunut, olen saanut kaksinkertaisesti Herran kädestä kaifista synneistäni!“

„Que jouluewanfeliumi, poikani“, kuiskasi kuolema, „anna minun vielä kerran kuulla tuo iloinen sanoma“.

Ja poika luki wapijewalla äänellä.

Sitten lauloivat hän ja Martta: „Lapsi on meille annettu“.

Martta, joka oli istunut pikku Jaakon wiereen, piti hänen edessään isoräntistä wirsikirjaansa, ja nykäsi häntä aina wäliin, että hänkin laulaisi mukaan, mutta pienokainen ei sitä huomannut. Kirkaat silmät olivat alituiheen kiintyneet rakkaaseen kuolemaan isoisään ja kyynelet wierivät pitkin poskia.

Laulu loppui ja juhlassisesti kuului kuoleman huulilta: „Rauha maassa ja ihmisille hywä tahto“. Silloin meni pikku Jaakko istumaan rakkaan isoisän wiereen, painoi päänsä kuoleman päänalukseen ja nukkui lopulta siihen.

Kun hän heräsi, oli isoisä nukkunut parempaan, autuaallisempaan uneen. Kun kirkonkellot jouluaamuna kutsuivat kansaa jumalanpalvelukseen, niin taiwaan kellot olivat kutsuneet isoisän ikuisiin asuntoihin tuolla ylhäällä.

Kajaksi yhtiä maistaan.

Kuinka Tuomas tuli onnelliseksi.

Ennenkään Tuomo-miehen tunteella oli pöytä, jossa viihonnat lehdummaat loistavat niin rehevinä ja launiina, että melkein tefee mieli yhtiä rauhalliseen tarjadaan ja maistaa tuota maukasta, pehmeää **Sirjoittanut** Puhtaat, lihavat lehdut astelevat edestafaihin ja josta lehdun taulussa on tello, jotta saattaisi tuulla, missä se oleskelee, tefee pitää siimällä, ettei joku huomannutta ehyisi.

Johanna Sphri. eittämälle syrlänteelle, josta se helposti voisi pudota alas.

Vaitumella on kyllä joukko poria, jotka voivat pitää lehdinä siimällä, mutta tefet ovat kuitenkin hyvin tarpeelliset ja jolivat niin hauskaasti, ettei kukaan tahtoisi olla ilman niitä.

Sillä täällä uutehventunteella on pieniä, ufkinailla puvvalennuksia, ja olein niiden mieressä lohjee maachtoama puro alas laaksoon. „Syrlänteeksi“ janoiaan paistoa tuolla yhtiällä, sillä ei ufkilaan tefee tefee siellä tefefella maalla. Maattia aivan kuin olisivat ne jettumelta heitetut muorelle ja jääneet siten jinne rup-

Ensimmäinen luku.

Raikki yhtä vastaan.

Korkealla Sulis=wuoren rinteellä on paikka, jossa vihannat laidunmaat loistavat niin rehevänä ja kauniina, että melkein tekee mieli yhtyä rauhalliseen karjaan ja maistaa tuota maukasta, pehmeää heinää. Puhtaat, lihavat lehmät astelevat edestafaijin ja joka lehmän faulasja on kello, jotta saattaisi kuulla, missä se oleskelee, sekä pitää silmällä, ettei joku huomamatta efsyisi pensasten peittämälle jyrkän=teelle, josta se helposti voisi pudota alas.

Vaitumella on kyllä joukko poikia, jotka voivat pitää lehmiä silmällä, mutta kellot ovat kuitenkin hyvin tarpeelliset ja soivat niin hauskaasti, ettei kukaan tahtoiisi olla ilman niitä.

Siellä täällä wuorenrinteellä on pieniä, yfsinäisiä puurakennuksia, ja usein niiden wieresssä kohisee waahtoama puro alas laaksoon. „Jyrkän=teeksi“ sanotaan paikkaa tuolla ylhäällä, sillä ei yksikään talo seisoo siellä tasaisella maalla. Näyttää aivan kuin olisivat ne sattumalta heitettyt wuorelle ja jääneet sitten sinne riip=

pumaan. Tuskin saattaa ymmärtää, kuinka ne on voitu rakentaa niin viettävälle rinneelle. Alhaaltapäin, tieltä näyttävät ne kaikki yhtä hauskoilta ja siemiltä. Katettu käntävä fiertää ympäri rakennusta ja pienet puiset portaat ovat sen etupuolella. Mutta jos nousee vuorta ylös ja tulee lähemmäksi taloja, niin huomaa, että niiden välillä on suuri ero. Jo ensimmäiset asunnot näyttävät läheltä katsottuina aivan erilaisilta, kuin loistommalta nähtyinä. Ne eivät ole kaukana toisistaan, mutta kuitenkin ovat ne aivan erillään, sillä seudun suurin puro, wahtoava vuohupuro virtaa alas niiden välillä.

Ensimmäisessä talossa ovat kaikki pienet affinat kauniina kesänaikeina sulettuina kaifet päivät, ja ilma tunkeutuu sisään ainoastaan rikkiäisten ruutujen raoista. Sitä mahtaa kuitenkin olla siellä koviin niukasti, sillä isoimmat reijät ovat tuulen esteeksi tukitut paperilla. Kaikki portaat sisäänkäntävässä ovat jotenkuten maillinaiset ja avonainen käntävä taikka katos, talon ympärillä on niin rappeutunut, että täytyy ihmetellä, kuinka pienet lapset, jotka siellä juoksivat, ovat säilyneet taittamatta käsiään ja jalkojaan.

Lapset ovat kuitenkin terveitä, vaikka hywin lifaisia. Ne ovat aivan liian wallassa ja heidän tukkanja on tuskin koskaan nähnyt lampaa. Neljä tuommoista pientä raukkaa ryömii käntävällä pitkin päivää, ja iltasilla

tulee sinne lisässi neljä isompaa, kolme täysikasvanutta poikaa ja tyttö. Nämäkään eivät juuri ole siistimmän näköisiä, vaikka eivät ole aiwan niin likaisia kuin pienolaiset, koska kumminkin itse osaavat peseytyä.

Talo puron toisella puolen näyttää sitä vastoin aiwan toisenlaiselta. Portaiden edustafin on jo niin siistin näköinen, kuin olisi maaperä aiwan erilainen, kuin puron toisella puolen. Portaat näyttävät aina ikäänkuin vasta hangatuilta, ja ylhäällä käntävällä kasvua kolme kaunistaneilikkaa astioissa ja ne lemittävät tuoksuaan affunan läpi huoneisiin. Eräs noita pieniä, firkkaita affunoita on aina auki ja siitä virtaa sisään puhdasta, raitista vuori-ilmaa. Tämän ääressä istuu useimmiten terveen ja voimakkaan näköinen nainen, jolla on kaunis, mustan päähineen alle fileässi kammattu harmaa tukka. Tavalisesti ompelee hän miehen paitaa paksusta, karkeasta kankaasta, joka kuitenkin aina on hyvin puhdasta. Yksinkertaisessa, siistissä puuvussaan on hän itse sen näköinen, kuin ei mitään epäsiistiä koskaan saisi tulla hänen läheisyyteensä. Se on Annika muori, nuoren majamiehen, iloisen, vahvapäätisen Anttonin äiti. Nuori mies asui kaikat kesät yleisessä karjamajassa, jossa hän firnusi ja teki juustoa, ja vasta myöhään syksyllä palasi hän äidin luo talveksi ja silloin hoiti hän tointansa alisessa karjamajassa, joka oli aiwan

talon lähellä. Koska kuohuisan puron yli ei ollut tietä, olivat molemmat talot täydellisesti erillään toisistaan, ja Annikka muori tunsi paremmin etäämmällä asuvia ihmisiä, kuin naapuriansa puron toisella rannalla, jonne hän silloin tällöin äänetönnä silmäili.

Tavallisesti pudisti hän päätään nähdessään, kuinka lasten kasvot olivat likaiset ja vaatteet repaleiset, vaikka puron puhdas vesi virtasi heidän läheisyydessään. Mutta usein hän ei huolinut sinne katsoa, sillä se ei häntä miellyttänyt. Hauskempaa oli hänestä joutohetkinä katsella punaisia neilikoitaan, taikka silmäillä kaunistaa, vihantaa nuorenrinnettä, joka oli hänen talonsa ja alhaalla olevan laakson välillä.

Metsistyneet lapset puron tuolla puolen olivat Olfi-Olliksi nimitetyn miehen, joka etsi työnansiota muualta, joko puiden hakkuuta, heinäntekoa, taikka tavaroiden kantoa ylös vuorelle. Hän siis oli enimmäkseen poissa kotoa, joko alhaalla laaksoissa, taikka teillä ja poluilla. Vaimolla oli kyllin tekemistä kotona, ja hänestä tuntui siltä, ett'ei kukaan voisi pitää järjestystä niin monen lapsen kanssa, ja hän arveli, että aika kumminkin taikki parantaisi. Kaikki sai siis olla omassa olossaan, ja vaimo toivoi, että lapset puhtaassa, voimakkaassa vuori-ilmassa kyllä tulisivat terveiksi ja reippaiksi ja voisivat hyvin saadessaan piehtaroida pehmeässä heinikossa.

Kesän aikana neljä vanhempaa lasta oli alituisesti poissa, milloin missäkin lehmä paimentamassa, sillä näillä seuduilla ei ole niin, kuin korkeilla alpeilla, että koko paikakunnan karja käy samalla laitumella ja sillä on vain yksi tai pari paimenta, vaan jyrkänteellä lähettää jokainen lehmänsä aivan lähelle ja täytyy itse pitää huolta niiden paimentamisesta.

Se on hupaisa aika pojille ja tytöille, kun he joka päivä yhtyvät ylhäällä laitumella ja voivat silloin avonaisilla, vihannoilla niityillä yhdessä panna toimeen kaikellaisia leikkejä ja kujeita. Joskus pitää lasten alhaalla laaksoissa myöskin kitkeä perunamaat, taikka toimittaa muuta kevyempää työtä pelloilla.

Tällä tavalla ansaitsivat Olki-Ollin lapset itse koko kesän elatuksensa ja toivat kotiinkin jonkun pennin, joka oli äidille hyvään tarpeeseen. Täällähän aina oli neljä nuorempaa huolenaan, ja kaikille kahdeksalle lapselle piti hänen hankkia vaatteet, jos kohta kuinka yksinkertaiset. Pienen paidan kumminkin tarvitsevi jokainen ja vanhemmilla piti olla vielä muuta lisäksi.

Olki-Ollilla ei ollut lehmääkään, vaikkamellkein kaikilla naapureilla oli semmoinen, joskin heillä oli vain pieni maatilkku.

Olki-Olliksi sanottiin miestä juuri sentähden, ettei hänen maallaan kasvanut niin paljon olkia, että olisi niillä voinut elättää leh-

mää, ja tällä nimellä tahdottiin osoittaa hänen peltonsa huonoa kasvullisuutta. Hänellä oli vain vuohi ja perunamaa, ja näillä piti vaimon keuholla elättää itsensä ja neljä pikkulasta ja joskus isompiakin, jos olivat ilman työtä.

Talvella tuli kyllä isä joskus kotiin, mutta hän ei tuonut paljoa mukanaan, sillä hänellä oli niin paljon velkoja, että hänen kaiken vuotta piti niitä maksaa. Kun hän vain sai ansainneeksi pienen summan, tuli heti joku saamamies ja otti häneltä niin paljon kuin vain sai.

Vaimon ja lasten täytyi siis nähdä puutetta, koska ei vaimokaan osannut pitää järjestystä talossa, eikä koskaan tehnyt mitään työtä perinpohjaisesti. Monta kertaa seisoi hän pitkät ajat työttömänä ulkona rappeutuneella käntävällä talon seinustalla. Ja vaikka hän olisi voinut forjata jotakin siellä täällä, missä vain tarvittiin, niin seisoi hän joutilaana ja katjeli joen yli Annikka muorin pientä, siivää taloa, jossa affunaruudet loistivat auringonpaisteessa, ja sanoi sitten harmissaan itselleen: „Niin, tuollahan kyllä on aikaa siistimiseen ja puhtaanapitoon, kun ei ole muuta tekemistä, mutta minun on eri asia“. — Wihoissaan meni hän tafsain ummehtuneeseen, fuumaan tupaan, ja sitä joka silloin sattui hänen tielleen, kohtasi hänen huikkunsa.

Tätä sai useimmiten kokea eräs yhden- tai kahdentoista vuotias poika, joka ei ollut waimon oma, mutta joka aina syntymästään asti oli asunut Olki-Ollin luona.

Poika raukka, jota kaiski sanoivat wain „tyhmäkki Tuomaakki“, oli niin laiha ja pieni, että häntä tuskin olisi luullut kahdeksan vuoden wanhakki. Tuomas oli aina niin aran ja pelokkaan näköinen, ettei kukaan oikein tiennyt, mikä muotoinen hän olikaan, sillä kun häntä puhuteltiin, painoi hän aina pelästyneenä päänsä alas ja katseli jalkojaan.

Tuomas ei tiennyt omasta äidistään mitään, sillä tämä oli kuollut hänen ollessaan tuskin kahden vuoden vanha. Kohta äidin kuoleman jälkeen oli pojan isä pudonnut kal-liolta, kun hän oli ollut jollakin jyrkänteellä niittämässä ja oli aikonut tulla oikotietä kotiin. Siitä ajasta asti oli isä ollut rampa, eikä woinut tehdä muuta, kuin palmikoida mattoja, joita hän myi wuorihotelleihin. Pikku Tuomas muisti isäänsä istumassa jalkaralla olkimatto polvilla. Kiskki ihmiset olivat sanoneet häntä „Rampa-Matiksi“.

Kuusi vuotta oli hän nyt ollut kuollut. Hän oli aikoinaan Olki-Ollilta wuokrannut pienen komeron, jossa hänen ja pojan makuusijjat olivat, ja Tuomas sai isänsä kuoleman-jen jälkeen jäädä sinne asumaan. Pieni maksu, jonka seurakunta Tuomaasta suoritti, oli hy-wään tarpeeseen waimolle, joka nyt myöskin

sai pistää komeroon pari omaakin poikaansa, joille hän jo kauvan oli laivannut makuusijaa.

Pikku Tuomas oli jo luonnostaan arka ja hiljainen lapsi. Hänen isänsä, jonka vaimo ensin kuoli ja jota sitten oli kohdannut tuo suuri onnettomuus, oli käynyt masentuneeksi mieleltään ja jos ei hän ennen onnettomuuttaan ollut paljon puhunut, niin sen jälkeen hän ei puhunut paljon mitään. Pieni poika raukka oli istunut päivät pitkään isän vieressä, eikä ollut kuullut kenenkään sanovan sanaakaan, eikä siis pitkään aikaan oppinut puhumaan. Isän kuoltua ja kun hän nyt kokonaan oli Olki-Ollin huostassa, jätti hän melkein kokonaan pois puhumisen, sillä kaikki tiuskaisivat hänelle ja työnsivät häntä sinne tänne, eikä hän koskaan osannut vastustaa ketään.

Lasten tyrkkäysten ja pilkan lisäksi, joita hänen täytyi kärsiä, tulivat kasvattiäidin kiukkuiset sanat, kun tätä harmitti naapurivaimon siisti ja kaunis koti. Mutta Tuomas ei koskaan puolustanut itseään; hänestä tuntui, kuin olisivat kaikki olleet häntä vastaan ja silloinhan olisi kaikki puolustautuminen ollut turhaa. Näin kävi poika niin araksi ja hiljaiseksi, että oli kuin ei hän olisi huomannutkaan, mitä hänen ympärillään tapahtui. Useimmasti hän ei edes vastannut, kun häntä huudettiin, ja näytti siltä, kuin olisi hän etsinyt jotakin koloa, josta saattaisi kadota maan sisään, ettei häntä enää löydetäisi.

Tämän johdosta Olfi=Olin neljä isoa lasta Jaakko, Hanno, Ulrik ja Liisa, usein sanoivat hänelle: „Sinä olet oikea tolwana“, ja niin pian kuin pikku lapset olivat oppineet puhumaan, sanoivat he aiwan samoin. Kun ei Tuomas koskaan tätä vastustanut, niin olivat ihmiset vihdoin ruvenneet luulemaan, että hän todella oli niin typerä, ja lopulta alkoivat kaikki sanomaan poikaa „tyhmäksi Tuomaaksi“.

Näytti todellakin siltä, kuin ei Tuomas olisi osannut tehdä mitään niin hyvin kuin toiset lapset. Jos hänen esimerkiksi piti paimentaa lehmia heidän kanssaan, niin hän heti haki aidan tai pensaan, jonka suojaan kätkeytyi. Siellä istui hän sitten, enimmäkseen pelosta wawisten, sillä hän kuuli hyvin selwään, kuinka toiset pojat huutaen hakivat häntä, saadaikseen häntä mukaansa leikkeihin. Mutta leikit loppuivat aina selfäsaunaan, ja tavallisesti Tuomas sai pitää sen hyvänään, sillä hän ei milloinkaan puolustautunut, eikä woinutkaan yksin monta vastaan sitä tehdä. Sen tähden hän piiloutui niin pian kuin suinkin, ja sillä aikaa juoksivat hänen lehmänsä minne halusivat, ja menivät myöskin naapurin laitumelle. Tästä koitui paljon harmia, ja jokainen huomasi, että Tuomaasta ei ollut edes paimeneksi. Sen jälkeen ei hänelle koskaan enää sitä wirtaa uskottukaan.

Samoin käwi, kun poikain piti litkeä peru-

namaita. Jotta ei aika kävisi pitkäksi, heittivät he perunanupuilla toisiansa, ja jokainen koetti antaa toisilleen niin paljon kuin jaksoi. Mutta Tuomas ei koskaan heittänyt takaisin. Arkana ja pelokkaana wilkuili hän wain ympärilleen joka taholle, katsellen, mistäpäin waara uhkasi. Ja sitä juuri toiset halusivat. Nauran ja meluten heittivät he joka taholta nappuja häntä kohti ja ne sattuivat milloin selkään, milloin päähän, milloin minnekin. Mutta kun toiset sillä aikaa ehtivät tehdä työtäkin, ei Tuomas saanut muuta aikaan, kuin väistää lyöntejä ja kätkeytyä perunanvarsien suojaan. Niin ei tullut tästäkään työstä mitään. Sekä nuoret, että wanhat tulivat siihen päätökseen, että Tuomaalla ei ollut ymmärrystä mihinkään työhön ja ett'ei hänestä koskaan woinut mitään tulla.

Ja koska nyt Tuomas ei mitään woinut ansaita ja koska hänestä ei mitään saattanut tulla, niin kohteli Olfi-Ollin waimo häntä sen mukaan. Jos hänen neljä omaa pientä raukkaansa saivat liian wähän ruokaa, niin Tuomas tuskin sai mitään. Hänelle sanottiin waan: „Sinä laiketi aina pidät neuwosi; olet-han jo siksi iso poika“. Ei kukaan, ei edes Olfi-Ollin wäkikään tiennyt, millä Tuomas oikeastaan eli, mutta yhtä laikki pysyi hän hengissä.

Joku armelias waimo antoi hänelle joskus leipäpalan taikka muutamia perunoita,

kun hän hiljaa kulki tämän oven ohi katso-
matta edes ylös, vielä vähemmin pyytämättä,
sillä Tuomas ei koskaan ferjännyt. Rylläi-
nen ei poika ollut eläissään ollut, mutta tämä
ei ollut hänestä niin vaifeaa, kuin kaikki waino
ja pilkka, jota hän sai färjiä kumppaneiltaan,
joita hän yhä enemmän arasteli ja farttoi.

Toinen luku.

Karjamaja puron warrella.

Eräänä kauniina kesä-iltana, kun sääsket suri-
sivat firrkaassa, auringon walaisemassa ilmas-
sa, kokoontuivat kaikki jyrfänteen paimenpojat
ja tytöt yhteen. Heillä mahtoi olla jotakin
erittäin tärkeätä keskustelemista.

Saakko, suurin kaifista, oli koko joukon
päämiehenä, ja kun kaikki olivat kokoontuneet,
ilmoitti hän, että nyt piti lähdeettämän ylös
karjamajalle, sillä siellä oli odotettavissa juus-
tofestit. Mutta ensin oli päättäminen, kuka
jäisi paimentamaan karjaa toisten ollessa kar-
majalla festeissä. Tämä oli pulmallinen
kysymys, sillä ei kenenkään tehnyt mieli uh-
raantua toisten hymäksi. Silloin wiisas Ulrif
keski sen keinon, että Tuomas pakotettaisiin
ferranfin faitsemaan karjaa, ja, jotta hän ei

unohtaisi wirkaansa, piti hänelle jo ennakolta annettaman hyvä selfäsauna.

Ehdotukseen suostuttiin, ja moni isommista pojista lupasi heti lähteä hakemaan Tuomasta, mutta Riisa korotti äänensä ja janoi:

„Ei, Ulrifin kessinnöstä ei tule mitään. Senhän kaikki saisimme maksaa, jos lehmät meidän palateshamme olisivat karanneet. Ei suinkaan Tuomas, joka ei ymmärrä paimentaa kahtakaan lehmää, saa hallitusti kahtakymmentä yhtäikaa. Ei, meidän pitää heittää arpaa, ja kolmen pitää jäädä paikalle, muuten ei tule mitään“.

Riisan selitys waikutti ja uusi neuvo hyväksyttiin.

Kolmen tuli arwan kautta jäädä paimeneksi ja arpa lankei muiden muassa Ulrifille. Tytytmättömänä ja nurkuen käänsi hän selkänsä voittoisalle joukalle ja istui maahan toisten kahden viereen.

Riemusta huutaen riensi pieni lapsiparvi ylös vuoren rinnettä nauttimaan verratonta herkkua, juustoa.

Juustofesti-päivästä annettiin aina pojille tieto. Eivät he myöskään olleet siitä Antonille muistuttamatta, jos hän sen olisi sattunut unhottamaan, sillä lapsille se oli ylen tärkeä asia. Juustofestit pidettiin aina sinä päivänä, jolloin Anton leikkeli ja tasoitteli tuoreet juustonsa, puristettuaan ja painet-

tuaan ne ensin pyöreissä puuwormuissa. Se, mikä pursui pusertimen ja kovan syrjän välistä esille, leikattiin yleensä pois ja se oli pitkän, lumivalkean makkaran näköistä. Tämä paksu juustopala leikattiin sitten moneen palaseen, jotka hyväsydäminen juustontekijä jakoi lapsille. Ja näin syntyivät juustofestit, jotka kesän aikana uudistuivat joka neljästä päivä ja joita ilohuudoilla otettiin vastaan.

Tuomas oli festustelun aikana piiloutunut korkeiden takkiaisten taakse. Hän ei hiiskahtanutkaan, vaan makasi liiskahtamatta, kunnes koko lapsijoukko oli lähtenyt. Silloin katsoi hän varovasti ympärilleen. Kuo kolme arvan nostanutta istuivat maassa tyytymättöminä, selin häneen. Toiset olivat jo ehtineet hyvän matkaa rinnettä ylöspäin, ja heidän melunsa ja riemunsa kaikui iloisesti nuoren harjanteilta. Tuomas tunsi vastustamatonta halua olla osallisena juustofesteissä. Näppärästi nousi hän piilopaikastaan, ja äänettönnä ja kepeästi kuin kärppä hiipi hän kolmen nurkuvan pojan ohi ja rienasi nuorta ylös.

Viimeistä jyrkkää mäkeä seurasi pieni, rehevän vihanta ylätasanko. Siinä sijaitsi karjamaja, ja siitä muutaman askeleen päässä kohisi kirkas puro.

Tuvan ovelle seisoi Anton iloisine, pyöreine kasvoineen ja nauroi pojille ja tytöille,

jotka juoksivat ja hyppivät, iloisina rientäessään maistamaan mainiota juustoa. Nyt olivat kaikki perillä ja tungskelevat toisiaan saadakseen olla niin lähellä kuin suinkin juuston jakajaisissa.

„No, no, hiljaa, hiljaa“, nauroi Anton, „jos kaikki yht'aikaa tungette sisään, niin en saa tilaa juuston leikkaamiseen, ja siitä on teille itsellenne enin wahinkoa“.

Anton otti nyt leweän weitsensä käteensä ja meni suuren pyöreän juuston luo, jonka hän jo ennen oli asettanut pöydälle. Leikkaaminen kävi nopeasti. Sitten hän otti pitkän, pehmeän, lumivalkean reunan, ja nyt ojensi hän palan sinne, toisen tänne, usein yli pitempien poikien pienemmille, jotka eivät päässeet lähemmäksi, sillä Anton tahtoi antaa jokaiselle osansa.

Tuomas oli seisunut kaikkein kauvimpana, ja kun hän koetti tunkeutua vähän lähemmäksi, niin häntä tyrfittiin milloin mihinkin paikkaan, jotta hän siirtyi paikasta toiseen. Anton ei häntä huomannut, sillä aina asetui joku isompi ja leweämpi poika hänen eteensä. Wihdoin tyrfkäsi häntä hartewa Jaakko niin kowasti, että hän lensi huoneen toiselle puolelle ja oli vähällä kaatua. Juusto olisin jo melkein loppuun jaettu, ja, koska Tuomas selwään huomasi, ettei hän voisi saada pienintäkään palasta tuoreesta ja mainiosta her-

kusta, niin ei hän myöskään tahtonut saada useampia tyrffänffsiä.

Hän meni pari askelta alas mäenrinnettä sille puolelle, jossa kasvoi nuoria kuusia ja istui siellä maahan pienten puiden väliin. Kuusen latvassa istui pieni lintu ja lauloi niin iloisesti firffaassa auringonpaisteessa, kuin ei tässä maailmassa olisiakaan muuta, kuin sininen taivas ja firfas auringonpaiste.

Pikku linnun iloinen laulu vaikutti niin elähyttävästi poika raukkaan, että hän vähällä unohti hänelle äsken tapahtuneen väärin. Minä väliin katsoi hän majaan päin, sillä melu ja nauru, kun joku sai itselleen siepatuksi juustopalan lisäksi, oli loppumaton.

Mhä näki hän, kuinka toiset lapset siellä seisoiwat ja ihastuksella purasivat isompaa tai pienempää juustopalasta. Hän huokasi vähän ja sanoi hiljaa itselleen: „Voi, jos minä joskus saisin pienenkään palasen tuoretta juustoa!“

Tuomas ei vielä koskaan ollut saanut maistaa tuota mainiota juustoa, sillä vasta nyt oli hän ensi kerran uskaltanut seurata onnellista lapsijoukkoa. Nyt hän oli nähnyt turhaksi yritykseksi senkin, että hän kooten kaiken vähän rohkeutensa oli lähtenyt mukaan, ja hän tuli siis siihen surulliseen päätöseen, ettei hän eläissään saisi tuntea, miltä tuores juusto maistui. Tästä hänen mielensä niin masentui, ettei hän edes viitsinyt

kuunnella pientä lintua, joka yhä vielä niin iloisena liiverteli puun latvassa.

Viikdoin oli juhla-ateria loppunut. Vähistunein voimin ja meluten riensivät lapset pois, koettaen aina juosta toistensa ohi, joka jyrkässä mäessä tuotti monta superfeikkaa ja sai kaatuneen kierimään jonkun matkaa alas. Mennessään huomasi Tuomaan wallaton Hanno, joka silloin kowasti huusi pensastoon: „Senkin myyrä, tule pois, sinun pitää olla mukana leikkimässä!“

Tuomas tiesi hywin, millä tavalla hän saisi olla mukana leikkimässä. Hänet asetettiin „pufiksi“, ja toisten poikain piti hypätä hänen ylitse, jolloin hän useimmiten kaadettiin kumoon. Hän olisi paljon mieluisammin jäänyt piiloonsa, mutta hän tiesi hywin, mikä siitä seuraisi, jos ei hän kuulisi kääkyä.

„Kuinka monta juustopalasta sinä olet saanut?“ kysyi Hanno pöyhistellen itseään.

„En yhtään“, vastasi Tuomas.

„Ohhoh, kuulkaa!“ huusi Hanno vielä kowemmin. „Tuo menee juustofesteihin ja tulee sieltä näkemättä palaakaan!“

„Sinä pöllöpää!“ laikui nyt joka taholta, ja heti alkoivat suuret pojat hypätä Tuomaan ylitse, jotta tämä tuskin pääsi pystyyn, ennenkuin hän jälleen kaadettiin maahan. Toisinaan fieri hän monen muun kanssa alas mäkeä, kunnes joku onnellinen sattuma heidät jälleen pysähytti.

Ulkarohkean rinteeltä laskeutumisen jälkeen erosivat pojat ja jokin juoksi lehmänsä luo. Tuomas kääntyi aivan toiseen suuntaan ja riensi pois niin kauwas kuin taisi, sillä nyt hän pelkäsi paimeneen jääneiden poikain rankaiseman häntä siitä, että hän oli seurannut toisten lasten mukana. Hän juoksi ensin vesihaudalle ja painui sinne alas, sillä siellä ei kukaan ylä- eikä alapuolelta saatanut häntä nähdä. Vesihauta oli eräs syvännys mäessä, ja syksyn, kovan siinä oli wettä, joka teki maan märäksi ja pehmeäksi. Nyt siellä oli aivan kuivaa ja se oli hyvin miellyttävä paikka, warsinhin kun suuret, mehukkaat mansikat olivat kypsymäisillään sen päivänpaisteisella puolella. Mutta poika parha ei koskaan ollut mielestään turvallisena, niin kauwan kuin pysytteli talojen ja paimenpoikien läheisyydessä, sillä jälkimmäisethän saattoivat milloin hyvänsä löytää hänet ja tehdä hänelle yhä enemmän wääräyttä.

Istuessaan kyyryissään ja huolestuneena piilosijansa wärähti hän kuullessaan pienimmän äänen, sillä hän ajatteli aina: „Nyt tulee taas joku minua kiusaamaan“. Nyt vesihaudassa istuessaan muistui hänen mieleensä niin selwästi hiljainen paikka kuusten alla ylhäällä karjamajan luona ja pieni wiserätävä lintu, että hän melkein pakosta nousi ja vielä kerran lähti tuonne ylös. Raikin wöiminsä hän juoksi wuorta ylös, eikä sei-

jahtunut kertaakaan, ennenkuin oli ehtinyt perille ja päässyt jälleen istumaan nuorten fuusten väliin. Tästä piilopaikasta oli ainoastaan laaksoon päin oleva puoli avonaisempi, jotta Tuomas oli aivan turvassa.

Hiljaisuus valitsi hänen ympärillään; ei ääntäkään alhaalta laaksoista kuulunut yfsinäiselle kuffulalle. Pikku lintu vain istui vielä oksallaan ja lauloi iloista wirttään. Murinko paistoi, korkeat lumivuoret kaukaisuudessa alkoivat kimaltaa ja hehkua, ja koko jono vihantia wuoria loisti ilta-auringon walossa. Tuomas katseli ympärilleen hiljaisesti ihmetellen. Ennen aamistamaton lewollisuus waltasi hänet. Täällä hänen ei tarwinnut pelätä ja hätäillä, sillä hän ei lähellä eikä kaukana nähnyt ainoakaan ihmistä.

Hyvän aikaa hän istui hiljaa turvallisessa piilopaikassaan, eikä hänellä ollut halua jätä milloinkaan jättää, sillä ei hänen mielenjä eläissään ollut niin hyvä ollut. Mutta nyt kuuli hän raskaiden askelten majasta päin lähestyvän häntä. Tulija oli karjamajan mies. Hänellä oli pieni sawiastia kädessään; warmaanfin hän aikoi hakea purosta wettä. Tuomas oli ääneti ja hiljaa kuin hiiri, sillä hän oli niin tottunut wainoon ja siihen, että kaikki nauroivat hänelle, että hän luuli karjamajan miehenfin niin tekewän ja ajawan hänet pois. Hän wetäytyi vielä sywemmälle puiden suojaan, mutta liikkeestä rupesiwat

ofsat kahisemaan, joten Antonin huomio kääntyi sinne päin ja hän katseli pensastoon.

„Mitäs sinä siellä teet, melkein maan si-
jästä?“ sanoi Anton ja hymyili ystävällisesti.

„Ei mitään“, vastasi Tuomas, wawisten pelosta.

„Tule esille sitten. Jos et ole mitään paha tehnyt, ei sinun tarvitse pelätä. Ketä sinä piiloskelet? Oletko juossut piiloon juustoi-
nisi, saadaksesi syödä sen rauhassa?“

„En minä ole saanut juustoa“, sanoi Tuomas, yhä edelleen suuresti peloissaan.

„Wai et? Miksi et?“ kysyi Anton niin hellällä äänellä, ettei vielä kukaan ollut Tuomaalle niin puhunut. Tämä herätti Tuomaan sydämessä semmoista luottamusta, jommoista hän ei vielä koskaan ollut kettään kokenut.

„Ne työntiwät minut syrjään“, vastasi hän ja ryömi pensastosta esiin.

„No, nythän sinut jo saattaa nähdä“, jatkoi Anton samalla ystävällisellä äänellä.

„Tule vähän lähemmäksi! Miksi et puolusta itseäsi, kun he työntiwät sinut pois? Kaikkihan ne toisiaan tyrkkiwät, mutta viimein kuitenkin kaikki pääsivät esille. Miksi et sitten sinä pääsi?“

„Ne ovat wäfewämpiä“, vastasi Tuomas niin wakuuttawalla äänellä, että Anton kyllä rupesti uskomaan. Nyt wasta tämä oikein näki pojan. Suuren, hartewan Antonin rin-

nalla oli Tuomas kuin keppi hongan rinnalla. Voimakas mies katseli hetken pientä hoikkaa olentoa, jossa ei suoraan sanoen ollut kuin luu ja nahka. Kasvot olivat laihat ja werrettömät, ja suurilla silmillään katseli hän yhä vielä pelokkaana Antonia.

„Kenen lapsia sinä olet?“ kysyi nyt Anton pojalta.

„En kenenkään“, oli vastaus.

„No, mutta jostakin olet laiteti kotoisin? Missä sinä asut?“

„Olki-Ollin luona“.

Nyt Anton vasta arvasi. „Vai sieltä sinä olet“, sanoi hän. Tyhmästä Tuomasta, joka ei mihinkään tyennyt, ja joka ei edes osannut paimentaa lehmää, oli hän kauvan fuullut puhuttavan, mutta hän ei koskaan ennen ollut poikaa nähnyt.

„Tule minun kanssani“, sanoi hän nyt ystävällisesti. „Jos Olki-Ollin luona asut, niin et suotta ole olenforren näköinen. Tule, minulla ei enää ole tuoretta juustoa, mutta on minulla ehkä muuta“.

Tuomas ei oikein tiennyt, miten hänen kävisi. Hän totteli Antonia, ja hänestä tuntui, kuin olisi häntä odottamassa suuri ilo, mutta se oli aivan uutta hänelle.

Anton meni tupaan ja otti hyllyltä pyöreän leivän ja leikkasi siitä hyvän palan. Sitten meni hän suuren moipalan luo, joka loisti kuin kulta nurkassa, otti siitä hyvän

joukon ja leivitti leivälle, ja antoi sen sitten Tuomaaalle. Ei Tuomas eläissään ollut saanut niin mainiota voileipää. Hän katseli sitä ikäänkuin ei olisi voinut uskoa sitä omaakseen.

„Tule minun mukani ja syö voileipäsi täällä ulkona, sillä minun täytyy mennä wedelle“, sanoi Anton, joka ilolla oli huomannut hämmästyneen ja iloisen ilmeen pojan kasvoissa.

Lapsi totteli. Hän istui maahan majan ulkopuolelle ja, Antonin mennessä purolle, purasi hän voileipäänsä ja söi minikä jaksoi, itsefseen ihmetellen, että niin hyvää maailmassa löytyi ja että hän oli saanut siitä osan ja ettei se loppunut, waikka hän söi pala palalta niin paljon kuin jaksoi.

Sillä wälin puhalsi iltatuuli wiileästi hänen yllänsä ja jai nuoret kuuset huojumaan edes takaisin. Kloinen lintu istui yhä ylimmällä oksalla ja wiserteli suloisia säveliään kohti fullanloistawia pilviä. Tuomaan sydän ei koskaan ollut tuntenut semmoista hywinvointia, kuin nyt, ja hänen tefi mieli laulaa filpaa linnun kanssa.

Anton fulki pari kertaa edes takaisin weijaistioineen. Joka kerran seisahhti hän hetkisekfi puron warrella ja katseli kaunistamaisemaa. Wuoret eivät enää hehkuneet iltaruskon loisteesa, mutta täysikuu nousi firkaana hohkawien lumihuippujen takaa. Anton tuli nyt jälleen takaisin majaan ja seisahtui

Tuomaan eteen, josta vielä istui entisellä paikallaan.

„No, mitä sinä nyt tuumaat tästä?“ kysyi hän ystävällisesti. „Nyt olet minusta nähden syönyt illallisesi. Mythän sinun kelpaa mennä kotiin. Kas, kuinka kauniisti kuu valaisee sinua kotiin!“

Tuomas ei ollut ensinkään ajatellut kotoinmenoa, mutta nyt hän ymmärsi, että hänen piti lähteä.

Hän nousi, kiitti vielä kerran hyväntahtoisista farjamajan miestä ja meni. Mutta hän ei päässyt pitemmälle kuin kuusten luo, sillä ne ikäänkuin väkisin pidättivät häntä. Hän katsoi vielä kerran ympärilleen, ja kun Anton oli mennyt sisälle, eikä poika enää nähnyt häntä, hiipi hän äkkiä kuusten tummien oksien alle. Anton oli ainoa ihminen, josta oli Tuomalle osoittanut hyvyyttä ja rakautta, ja tämä oli häneen vaikuttanut niin, ettei hän voinut lähteä hänen luotaan. Hänen täytyi vielä hetken viipyä tuon hyvän miehen läheisyydessä. Piiloutuneena puiden alle kerkisti nyt Tuomas majaan päin saadakseen vielä kerran nähdä Antonia. Hyvän aikaa viivyttyään tuomassa tuli tämä todellakin ulos vielä kerran. Hän pysähtyi ovelle ja käsiwarret ristissä katsoi hän hiljaista vuorimaailmaa, jossa nyt lempeä kuu valaisi kaikki lumihuiput. Antoninkin kasvoja valaisi kirkas kuun säde ja jokainen, josta olisi

nähty hänen rauhallisen, iloisen katseensa, olisi siihen mieltynyt. Wihdoin liitti hän kätensä ristiin. Hän lausui piti hiljaisen iltarukouksensa. Sitten sanoi hän aivan ääneen: „Hywää yötä! Jumala teitä siunatkoon!“ Ja sitten hän jälleen meni majaan. Hän lausui ehkä hywää yötä wanhoille ystävilleen, korkeille muorille, jotka häntä ympäröivät ja tarfoitti ehkä myös ihmisiä, jotka olivat saaneet sijaa hänen sydämessään ja jotka hän nyt näki sielunsa silmillä.

Tuomas oli hartaasti katsellut Antonia. Jos tämä aina ystävällisellä, awonaisella ja iloisella käyöksellään tefi ystäwikseen kaiffi, jotka hänet tunfiwat, kuinka täyhttyikään sitten rakkaudella ja ihailulla Tuomas raukan sydän, jonka hywäntekijä ja ainoa ystäwä hän oli!

Kun nyt rupefi tulemaan pimeä ja farjamajassa oli aivan hiljaista, hiipi Tuomas taas piilopaikastaan esille ja juoksi niin paljon kuin jaksoi nuoren rinnettä alas.

Oli myöhäinen, eikä tulta nähtynyt mistään asunnosta. Mutta Tuomas ei ollut siitä milläänkään, sillä Olfi-Ollin majan owi ei ollut koskaan lukittuna. Hiljaa hiipi poika sisään ja nuoteelleen, joka oli Ulrifin kanssa yhteinen. Tämä makasi nyt siifeässä unessa, sanottuaan ennen maatapanoan: „Nytpä kelpaa, kun Tuomas on niin typerä, ettei löydy sijalleenkaan! Nyt saa hiukan ojentaa itseänsä“.

Tuomas asettui hiljaa levolle ja, kunnes silmänsä ummistuivat, näki hän edessään Antonin seisomassa ristissä käsin kuutamossa. Ensi kerran elämässään nukkui nyt tuo pieni poika ilo sydämessä.

Kolmas luku.

Pelastava enkeli.

Seuraava päivä oli sunnuntai. Vaikka matka oli pitkä kirkolle, täytyi lasten josta pihä mennä sinne kuulusteltaviksi uskonopissa, sillä pastori vaati sitä. Koko lapsilauma nuorenrinteeltä tuli siis kirkolle, ja pian istuivat kaikki lapset pitkällä penkillä niin hiljaa, kuin taisivat, ja pappi alkoi kuulustelunsa. Hän sanoi, että hän edellisellä kerralla oli puhunut heille tulewasta elämästä, ja huomattuaan samalla Tuomaan, jatkoi hän:

„Wielä kerran teen sinulle kysymyksen, johon warmaan voit vastata. Sano minulle: Missä löyhin ja halwinkein meistä, jos hän on elänyt hurskaasti ja fristillisesti, saa niin hyvän elämän, ettei enää tunne mitään kärsimyksiä?“

„Ruohupuron farjamajalla“, vastasi Tuomas arwelematta.

Nyt kuului lapsijoukosta naurua ja supinaa, niin että Tuomas arasti katseli ympärilleen. Hän näki vain pilkallisia katseita, ja kaikki lapset olivat tukehtua pidätettyyn nauruun. Tuomas kumartui niin syvään, kuin olisi hän tahtonut pujahtaa lattian alle. Hän ei edellisellä kerralla ollut ensinkään ymmärtänyt pasturin selitystä, sillä hänen oli täytynyt alituisesti olla waruillaan toisten lasten salaiselta kiusanteolta. Nyt hän oli wastannut kokonaan oman kokemuksensa mukaan.

Pastori katseli häntä ankarasti, mutta kun hän näki Tuomaan istuvan siinä niin kumarsassa, ujona ja pelokkaana, pudisti hän päänsä ja sanoi: „Hänelle ei voi mitään“.

Mutta kun opetus oli loppunut, ryntäsivät kaikki lapset Tuomaan kimppuun ja huusivat kowalla äänellä: „Tuomas, weikkonen, ajattelitko tuoretta juustoa firkoissa?“ ja: „Mitä et puhunut mitään juustosta, Tuomas?“ ja tekivät monta muuta pilkallista kysymystä.

Tuomas juoksi kuin jänis metsäkoiria paheen, päästäkseen kuulemasta kaikkia pilkkasanoja, jotka tulvasivat hänen ympärillään ja kiihuhti kaikin voimin nuoren rinteele tuon meluavan lapsiparven tieltä. Kun hän pääsi sinne ylös, ei häntä enää mainottu, sillä toiset lapset tahtoivat wietää kauniin sunnuntai-illan kylässä.

Tuomas juoksi yhä eteenpäin. Kaikissa kärsimyksissään tunsi hän nyt kuitenkin lohdutusta sydämessään: hän saattoi nyt paeta karjamajalle ja istua kuusten alle ja katsella Antonin ystävällisiä, hyviä kasvoja. Siellä hän sai istua hiljaa piilopaikassaan ja olla aivan turvassa vainoamisilta.

Niin hän nyt jälleen istui kuusten alla, ja kuusen latvassa wierteli pikku lintunen taaskin iloista lauluaan. Lumivuoret himalteliwat auringonpaisteessa, ja pitkin wiheriöitä rinteitä koki siellä täällä pieni kirkas puro alas tyhneen laaksoon. Tuomaan mieli oli niin hyvä, että hän aivan unohti pilkka sanat, eikä toivonut muuta kuin sitä, ettei hänen enää olisi tarwinnut täältä poistua.

Silloin tällöin näki hän Antonin, jota hän alituiheen odotteli. Mutta silloin kumartui hän niin sywään kuin suinkin, sillä hän ajatteli, että jos Anton vielä kerran näkisi hänet täällä, niin hän luulisi hänen tulleen saada seen woileipää. Hän tahtoi wain olla Antonin turvallisessa läheisyydessä, tämä kun oli ainoa ihminen, joka häntä kohtaan oli osoittanut rakkautta ja ystäwyttä.

Näin fului koko wiikko. Joka päivä, kun Tuomas wain kessi jonkun hetken, jolloin ei kukaan häntä nähnyt, eikä häntä wainonnut, juoksi hän ylös muorta ja kiiruhti rakkaitten kuustensa suojaan. Sieltä hän tarkasteli kaikkia Antonin töitä ja niin fului aika, eikä hän

jättänyt rauhallista turvapaiffaansa, ennen-
 kuin Anton oli lausunut: „Hywää yötä!
 Jumala olkoon kanssanne!“ Hänestä tuntui
 kuin olisivat nämä sanat tarfoittaneet hän-
 täin.

Päivät olivat nyt erittäin kuumat. Mu-
 rinke nousi joka aamu pilwettömälle taimaalle
 yhtä kirkkaana, kuin illalla oli lasfiesaan ollut.
 Muri laidumilla oli erittäin woimakasta tänä
 kesänä ja Anton sai lehmistään niin hywää,
 wahvaa maitoa, että hän yhtenäin sai juof-
 suttaa mainioita juustoja. Tästä oli hänen
 mielenjä hywä ja jo aikaiseen aamusta kuul-
 tiin hänen iloisesti wiheltelemän ylhäällä kar-
 jamajallaan. Niin teki hän tänäkin lauman-
 tai-aamuna. Hän oli nyt entistä waremmin
 ollut toimesa, sillä nyt piti hänen wiedä
 juustonsa alas laimaan sieltä ulkomaille wie-
 täwäksi. Hywisä ajoin oli hän huolellisesti
 käärinyt jokaisen juuston waatteeseen ja sito-
 nut ne sitten yhteen. Olmielin lähti hän
 nyt matkaan alas laaksoon, tukewa alppisau-
 wa kädessään ja raskas kantamus olalla.
 Tämä oli kuumiin päivä koko kesänä. Joka
 alemma hän tuli, sitä enemmän häntä rasitti
 ylenmääräinen kuumuus, ja monta kertaa
 matkalla hän sanoi itselleen: „Kuinka iloinen
 olenkaan, kun pääsen jälleen kotiini majalle
 raittiiseen ilmaan! Täällä alhaallahon on
 aiwan kuin uunissa“.

Wihdoin oli hän perillä ja tuli juuri ran-

taan samaan aikaan kuin laiva, jonka piti ottaa mukaansa juustot. Raupat olivat pian tehdyt ja Anton seisoi hetken kahdenwaiheilla, pitkö hänen heti palata takaisin, wai ensin nauttia jotakin wirwoitusta. Hänellä ei ollut ruokahalua, hänen päänsä oli kuuma ja rasfas, ja hän halusi wain päästä kotiin. Silloin joku nykäsi häntä käsipuolesta. Se oli eräs laiwamiehistä, joka äskettäin oli auttanut häntä juustofaupassa.

„Tule, Anton“, sanoi tämä, „nyt on niin kuuma, että meidän täytyy wirkistää itseämme ja juoda lasillinen wiiniä“, ja niin wai hän Antonin mukaansa ravintolaan, jossa asettuivat istumaan suuren puun alle.

Koska Antonilla oli kuuma ja jano, istui hän mielellään warjossa hetken. Hän tyhjensi lasinsa yhdesä siemauksessa. Mutta sitten nousi hän pian ja sanoi, ettei hän woinut hywin täällä alhaalla, raskaassa, paina-
massa ilmassa, sekä että hän oli tottunut juomaan maitoa ja kylmää wettä, eikä wiiniä. Niin hän heitti hywästi ja kulki reip-
pain askelin ylös karjamajaa kohti.

Mutta niin waikealta ei kulku ifinä ollut hänestä tuntunut. Keskipäivän aurinko paah-
toi polttawasti hänen päähänsä, kaikki suonet tykkivät, ja jalat tuntuivat niin raskailta, että hän wainwain saattoi niitä liikuttaa. Hän wastusti wäsymystä kaikin voimin. Jota jyrkemmäksi muori käwi, sitä pitempiä aske-

leita hän otti, kiihottaen itseään ajattelemalla, että nyt hänellä oli vain tunnin matka, siten puolen tunnin ja vihdoin vain neljänestunnin matka, sitten olisi vaikeus voitettu ja hän olisi päässyt ylös majallensa ja sai heittäytyä lepäämään raittiille heinille.

Hän oli nyt saapunut viimeiselle jyrkänteelle. Auringonsäteet polttivat kuin tuli hänen päätänsä. Vettä musteni kaikki hänen silmissään, hän horjui ja kaatui raskaasti maahan. Hän oli mennyt tiedottomaksi.

Kun lypsäjä illalla tuli majaan ja toi maitoa, ei Anton vielä ollut tullut takaisin. Lypsäjä asetti maidon majaan ja meni pois. Hänen mieleensä ei johtunutkaan se seikka, että hänen olisi pitänyt etsiä isäntää.

Mutta joku toinen oli jo kauvan tähtynyt Antonia, ja se toinen oli Tuomas. Jo pari tuntia oli hän istunut piilopaikassaan. Tuomas tiesi tarkoin kaikki Antonin toimet, ja oli nähnyt, kuinka toinen askare seurasi toistaan. Hän ihmetteli nyt kowin, kuinka Anton tällä kertaa antoi maidon niin kauvan seista, vaikka hän muutoin heti kaasi sen eri astioihin. Osa erotettiin woin firnuamista warten, ja se kaadettiin suuriin, pyöreisiin huliikoihin, joissa se sai seisoa, kunnes siihen nousi paksu, mainio kerma; toinen osa taas kaadettiin juustofattilaan. Tuon oli Tuomas tarkoin pannut merkille awonaisen oven kautta.

Wieläkään ei Antonia näkynyt. Pojasta tuntui, kuin eivät asiat olisi oikein. Hän hiipi hiljaa piilostaan ja meni majaan. Kaikki oli hiljaista sekä huoneessa että yllillä. Walkea ei räiskinyt kattilan alla, ei ääntäkään kuulunut, kaikki oli kuin kuollutta. Lewottomana juoksi nyt Tuomas ympäri majaa, milloin ylös, milloin alaspäin, milloin minnefin suuntaan. Affiä huomasi hän Antonin makaavan maassa viimeisessä mäessä. Tuomas juoksi sinne. Niin, siellä makasi hänen ystävänsä ummessa silmin, walittaen ja janoissaan. Hän oli tulipunainen ja huulet olivat kuiwat.

Belästyksestä kalpeana seisoi Tuomas hetken ja katjeli hywäntekijäänsä. Sitten hän juoksi kuin nuoli nuoren rinnettä alas.

Anton oli jo monta tuntia maannut tiedotonna maassa. Hänet oli wallannut äkillinen kuume ja häntä waiwasi polttawa jano. Tämän janon wallitesa hänestä tuntui, ikäänkuin hän olisi tullut wedelle ja hän tahtoi sumartua alas juomaan, mutta siitä hän heräsi hetkeksi ja huomasi, että kaikki oli ollut kuumeunta. Hän makasi yhä samassa paikassa ja kaipasi turhaan wettä. Sitten hän taas meni tiedottomaksi ja oli mielestään alhaalla wesihaudan luona, jossa hän tänä aamuna ohimennesään oli nähnyt ihanat mansikat. Siinä ne wieläkin olivat. Oi, kuinka hän mielellään olisi ottanut jonkun niistä!

Hän aikoi ojentaa kätensä ottaakseen niitä, mutta turhaan, hän ei saanut ainoakaan.

Mitä, nyt hän kumminkin sai yhden suuhunsa! Enfeli kumartui hänen puoleensa, antaen hänelle marjan. Nyt hän sai vielä yhden lisäffi ja sitten toisen. Kuinka hyvää teeskään niiden mehu hänen kuuvaan suuhunsa! Anton nieli ne halukkaasti; ne olivat hänelle sanomattoman wirtistäviä. Hän heräsi — oliko todellakin niin? Oliko hän sitten oikein hereillä? Se ei siis ollut unta, sillä olihan tuossa hänen wieresään enfeli polwillaan ja pisti suuren, mehukkaan marjan hänen suuhunsa.

„Di, hyvä enfeli, anna minulle vielä marja!“ sanoi Anton hiljaa. Mutta enfeli ei antanut wain yhtä, waan wiisi, kuusi antoi se hänelle, ja Anton otti halukkaasti vastaan tämän wirwoituksen. Uffia tuntui hänen päänsään kova waiwa. Hän lasi kätensä otsalleen ja sanoi hiljaa: „wettä“, ja meni vielä ferran tiedottomaksi. Hän ei edes jaksanut nielaista viimeisiä marjoja.

Nyt hän näki kauheita unia. Hänen päänsä tuntui tulewan niin suureksi kuin suurin woi-palanen ja sitten yhä suuremmaksi ja lisäffi niin hirmuisen raskaaksi, että hän kauhistuen sanoi itseksensä: „Tuota päätä et woi yffin fantaa. Sen alle pitää asettaa paksut puujalat, niinkuin omenapuiden oksien alle pannaan, kun ne fantawat liian paljon hedelmiä“.

Ja nyt oli hänestä, kuin olisi pää ollut täynnä ruutia, jonka joku hänen takanaan oli sytyttänyt. Sitä poltti kuin tulesa, ja kohta oli kaikki räjähtävä rikki. Mutta sitten virtasi äkkiä kylmä ja virvoittava kuohupuro hänen otsallensa, koko kasvoillensa ja suuhunsa. Antton joi halukkaasti wettä ja tuli jälleen tuntoihinsa.

Kaikki oli aivan totta. Kylmä laine toisen perästä huuhtoi hänen otsaansa ja kasvojan, sitten virtasi hänen suuhunsa niin kuin pieni puronen, ja hän nieli ahnaasti tuota jäähdyttävää juomaa. Hänen yllänsä välkkyivät tähdet, sen hän selvään huomasi, ja myöskin sen, että hän vielä maasi maassa nuorten keskellä. Mutta puro se ei kuitenkaan voinut olla, joka hänen yllänsä virtasi ja antoi hänen juoda noin hyvin. Hän ei oikein ymmärtänyt, miten asian laita oli. Mutta hyvää se wesi teki, se wapautti pahasta unesta ja kauheasta tulesta.

Täynnä kiitollisia tunteita sanoi hän puoliääneen: „Oi, rakkaudesta rikas Jumala, kiitän sinua hymyydestäsi ja auttavasta enkelistä!“

Ohä uudestaan hän sai virvoittavaa wesi kylpyä, ja wihdoin tunsi hän kylmän wesi-joukon päässänsä. Se oli siinä niin suojelemana ja hywäätekewänä, että hän sanoi: „Sen läpi ei tulikaan voi tunkeutua!“ Siitä rau-

hoittuneena hän nukkui hiljaa, eikä enää nähnyt unta.

Reljäs luku.

Tuomas saa hyvät päivät.

Murinko nousi säteilevän firffaana, kun Anton avasi silmänsä ja katseli ihmetellen ympärilleen. Häntä väritytti ja näytti kuin häntä olisi wiluttanut. Hän aikoi nousta, mutta hänen päänsä oli raskas ja epäselvä. Hän kosketti sitten kädellään päätänsä, sillä hänestä tuntui, niinkuin siinä olisi ollut jotain. Niin olisin. Moninkertaisena, läpimärfänä ja raskaana oli siinä hänen oma, karkea pyyhkeensä. Hän otti sen pois, ja kun nyt raitis aamutuuli puhalsi hänen otsaansa, tuntui hänestä niin suloiselta ja wirfistävältä, että hän äkkiä nousi istualleen ja wilkaii ympärilleen. Hänen katseensa kohtasi silloin kassi suurta, mafawaa filmiä, jotka wärähtämättä häntä katseliwat.

„Oletko sinä täällä, Tuomas?“ kysyi Anton ihmetellen. „Kuinka sinä olet tullut tänne ylös näin aikaiseen aamulla? No, koska nyt olet täällä, niin tule lähemmäksi, että saan nojata wähän olkapäähäsi. Olen niin woi-

maton, ett'en saata omin voimin nousta seisomaan".

Nuolen nopeudella oli Tuomas Antonin wieresssä ja painoi jalkansa niin lujasti maahan, että Anton sai hänestä warman tukeen ja pääsi ylös.

Sitaasti lähestyessään majaa, nojautuneena pojan olkapäähän, muisti Anton wähitellen, mitä hänelle oikeastaan oli tapahtunut. Mutta kaikkia yön tapauksia ei hän kuitenkaan saanut selville. Ehkä Tuomas voisi antaa niihin selityksen. Tultuaan tupaan istuutui Anton rahille ja sanoi: „Tuomas, siirrä tänne tuo toinen tuoli ja istu tähän wiereeni! Mutta ota ensin tuo ruukku, niin juomme wähän tuoretta maitoa! En jaksa wirittää tulta. Pieni posliinimalja on siinä wieresssä — — — Mutta, mihinkäs se on joutunut?“ kysytti hän puheensa, „minä panen sen aina tuonne. En ymmärrä, mikä minuun tuli eilen“.

Tuomaan kaswot lensiwät tulipunaisiksi. Hän kyllä tiesi, missä malja oli. Wähän epäillen sanoi hän: „Se on tuolla lattialla“, ja otti samassa sen sekä maitoastian ja wei ne Antonille. Tämä pudisti päätään ja näytti hämmästyneeltä. Ei hän koskaan ollut asettanut maljaa lattialle owensuuhun. Mänetönnä! ja miettiwäisenä hän joi maidon ja täntti-wielä kerran maljan, sanoen: „Kas-tuossa, Tuomas, juo sinäkin! Sinä olet tehnyt minulle suuren palveluksen, kun

tulit tänne näin aikaiseen. Vuulitko sinä, että täällä tänäpäivänä olisi juustofestit ja tahdoitko warmuuden vuoski ehtiä ensiksi?"

"En suinkaan", wakuutti Tuomas.

"Sanoppas nyt", jatkoi Anton, joka jo pari kertaa lewottomasti oli silmäillyt märkää pyyhinliinaa, joka oli hänen edessään pöydällä, ja sitten wesiastiaa, joka, ikäänkuin matkaan valmiina, oli aivan omen suussa, "sano minulle, Tuomas, olitko pyyhinliina otssallani, kun aamulla tulit tänne?"

Tuomas punastui formiaan myöten, sillä hän ajatteli, että kun Anton saisi tietää kaikki, mitä hän oli tehnyt, ei hän ehkä sitä hyväksyisi, waan wihastuisi. Mutta Anton katsoi häntä niin suoraan ja wakawasti silmiin, että pojan täytyi kertoa hänelle kaikki.

"Minä sen siihen panin", sanoi siis Tuomas epäröiden.

"Minkätähden sinä niin teit?" kysyi ihmetellen Anton.

"Kun teillä oli niin fuuma".

Anton tuli yhä enemmän ihmeisiinsä. "Niin, mutta minähän heräsin jo auringonnousun aikaan", sanoi hän. "Milloin sinä tulit tänne?"

"Eilen illalla neljän, wiiden aikaan", wastasi Tuomas pelokkaasti. "Ypsäjä tuli wasta paljon myöhemmin".

"Mitä sanot? Oletko ollut täällä koko yön? Miksi olet täällä ollut ja mitä olet tehnyt?"

Anton huomasi nyt, että Tuomas hämmästy, mutta muistellen viime öisiä uniaan ja näkyjään, taputti hän poikaa oikein isällisesti olkapäälle ja sanoi: „Minua ei sinun tarvitse pelätä, Tuomas! Kas tässä, juo vielä siemaus ja ferro sitten kaikki, mitä tiedät, kaikki mitä on tapahtunut sen jälkeen, kuin eilen iltapäivällä tänne tulit“.

Näistä kehottavista sanoista kävi Tuomaan mieli rohkeammaksi. Ensin hän joi maitoa. Se maistui hänestä niin hyvältä hänen suureen nälkäänsä ja janoonsa. Sitten hän alkoi kertoa:

„Minun teki vain mieleni tulla tänne teidän luoksenne niinkuin edellisinkin päivinä, mutta en tuoretta juustoa saadakseni. Ja, kun oli pitkä aika kulunut siitä, kuin lypsäjä tuli maitoineen, eikä teitä näkynyt, niin läksin teitä etsimään. Silloin löysin teidät makamassa maassa, tulipunaisena, fuumana ja hywin janoisena. Silloin fiiruhdin wesihaudalle ja noufin suurimmat mansikat mitä löysin, ja annoin ne teidän syödä, ja te söitte niitä niin mielellänne. Sitten menin tupaan, otin tuon pienen wesisangon ja fiiruhdin purolle wettä hakemaan. Sitä kaasin sitten posliinifupilla teidän päähänne ja annoin teidän juoda, sillä teidän oli niin jano. Kun sanko tuli tyhjäksi, juoksin takaisin purolle ja toin enemmän wettä. Mutta, kun wesi heti juoksi pois päästänne, ajattelin, että pyyhinliina pysyisi kauvemmin

märkänä, ja sentähden menin tupaan hake-
maan sellaisen, kostutin sen ja panin sen mo-
ninfertaisena otsallenne. Kun se tuli kuu-
maaksi ja kuumaksi, laastoin sen uudestaan we-
teen ja panin sen taas päähänne. Vihdoin
te heräsitte ja silloin tulin niin iloiseksi, sillä
olin kaisen aikaa pelännyt, että tulisitte sai-
raaksi".

Anton kuunteli tarkasti pojan kertomusta.
Nyt hän ymmärsi, mitä hänelle yöllä oli ta-
pahunut ja kuinka hän puoliuunissaan ja kuu-
meen houreessa oli luullut poikaa pelasta-
vaksi enkeliksi, joka hänelle mansikoita toi, ja
kuinka hän sitten oli nauttinut puron wettä,
kuin elämän nestettä.

Äänettömänä ja ihmetellen hän katjeli
Tuomasta, ikäänkuin ei koskaan ennen olisi
kettä poikaa nähnytään. Ja asian laita oli-
kin osaksi niin, sillä semmoista poikaa ei hän
todellakaan koskaan ollut nähnyt. Kuinka oli-
kaan, oli tuo poika, jota kaikki ihmiset, nuoret
ja vanhat, „tyhmäksi Tuomaaksi“ sanoivat,
pelastanut hänen henkensä, joka warmaanfin
oli ollut suuressa vaarassa. Anton tiesi hy-
win, että häntä oli kova kuume ahdistanut.
Jos ei Tuomas raittiilla wedellä olisi häntä
siitä vapauttanut, niin kuka tietää, mikä seu-
raus siitä ennen aamua olisi ollut. Ja kuinka
alttiisti tuo Tuomas, jolle ei kukaan ystäväl-
listä sanaa sanonut, oli koko yön walvonut
ja toista hoitanut. Suuren, wahvan Anto-

nin silmiin nousi kyhneitä, kun hän laikka tätä ajatteli ja näki edessään ujon ja halveksitun pojan. Hän tarttui hänen käteensä ja sanoi: „Meistä tulee hyvät ystävät, sinusta, Tuomas, ja minusta. Minä olen sinulle suuressa kiitollisuuden velassa, enkä sitä koskaan unhoita. Tee minulle vielä yksi palvelus. Kaikki jäseneni vapisevat niin, että minun täytyy mennä levolle. Lähe alas äitini luo ja pyydä häntä tulemaan tänne luokseni, sillä minä en voi oikein hyvin. Sinun pitää tulla tänne hänen kanssaan takaisin. Minulla on vielä paljon sanomista sinulle. Muista nyt waan se“.

Niin onnellinen ei Tuomas ollut eläissään ollut. Hän hyppi korkealle alas mäkeä juostessaan, ikäänkuin ei hän iloissaan olisi osannut kyllin korkealle hypätä. Mythän Anton itse oli käskennyt häntä tulemaan takaisin, eikä hänen enää olisi tarwis piilottautua, waan hän rohkenisi heti mennä tupaan, ja sen lisäksi oli Anton sanonut, että heistä tulisi hyvät ystävät. Näin ajatellessaan hypähti Tuomas yhä uudestaan ja tuli siten huomaamattansa perille.

Juuri kun hän juoksi siemää kirkasakku-naista taloa kohti, tuli Antonin äiti pyhävaatteissaan ja wirsikirja kädessä kotiin kirkosta. Poika juoksi häntä vastaan, eikä woinut, hengästyksissään kun oli, pitkään aikaan puhua mitään.

„Mistä sinä tulet?“ kysyi juhlapukuinen Annikka muori, joka ei mielellään nähnyt mitään epäsiistiä talossaan, ja katseli tutkiwin silmin Tuomasta kiireestä kantapäähän. Poika ei juuri ollutkaan pyhäpäimäisen näköinen rikkiäisissä arkihousuisissaan ja liivisessa paidassaan. „Vuulen nähneeni sinut puron toisella puolella. Olet laifeti joku Olki-Olin lap-
sista?“

„En, minä olen vain Tuomas“, vastasi poika nöyrästi.

Nyt Annikka muori muisti kuulleen, että Ollilaisilla oli ollut hoidokkaana heikkomielinen poika, josta sanottiin, ettei hänestä ollut mihinkään. Hän se laifeti oli, joka nyt tuossa seisoi.

„No, mitä sinä nyt täällä minun luonani asioitset?“ kysyi Annikka hywin ihmeissään.

Tuomas, joka nyt oli ehtinyt henkeään wetää, toimitti selvään asian.

Annikka muorin mieli kävi hywin alakuloiseksi, sillä terve Anton ei vielä koskaan ollut sairastanut, ja kun hän nyt oli lähettänyt äitiänsä hakemaan, eikä ollut tullut itse kotiin, oli se paha merkki. Puhumatta sanaakaan meni Annikka sisälle, kääri huolellisesti kookoon laifin, mitä luuli tarvitsewansa ja tuli kohta pihalle juuri kori kädessä.

„Tule“, sanoi hän Tuomalle, „meidän tähtyn kiirehtiä. Mutta, tarvitseeko sinun tulla mukaan?“

„En tiedä“, vastasi poika arasti, ja mel-

kein kuin olisi tehnyt väärin, lisäsi hän:
 „Enkö saa fantaa teidän forianne?“

„Wai niin“, sanoi Annikka muori itse-
 seen. „Anton on luullut, että ottaisın kaikel-
 laista mufaani, ja hänen mielestään poika
 saattaisi tawarat fantaa“. Hän antoi forin
 pojalle. Mänetönnä astui hän mäkeä ylös-
 päin, sillä surulliset ajatukset waiwasiwat
 häntä.

Hänen oiwa Antoninsa oli hänen sielunsa
 ylpenys ja hänen ilonsa. Olisiko hän todella-
 fin sairastunut? Olisiko sairaus waaral-
 lista? Hänen lewottomuutensa lisääntyi jota
 lähemmä karjamajaa hän tuli. Nyt he mi-
 doinkin olivat perillä — muutama askel wain
 vielä. Huolestuneen äidin polwet wapi-
 wat niin, että hän tuskin pääsi askeltakaan
 etemmäksi. Hän meni sisään. Siellä ei ol-
 lut ketään. Hän katjeli kaikkialle ympäril-
 leen ja sitten ylisille. Siellä hänen poikansa
 makasi sywällä heinien sisässä. Mitä saattoi
 tuskin häntä nähdä. Tuomas seisahtui kum-
 nioittawasti majan ulkopuolelle. Hän pisti
 wain forin owesta sisään.

Kun äiti tuskaisena kumartui poikansa puo-
 leen, awasi tämä siniset silmänsä, ojensi hä-
 nelle iloisesti kätensä ja sanoi reippaasti:

„Sumala siunatkoon sinua, äiti, siitä että
 olet täällä! Olen maannut kuin pölkkyy siitä
 asti, kuin Tuomas lähti“.

Miti katjeli poikaansa puoleksi iloisena ja

puoleksi lewottomana. Hän ei oikein tiennyt, mitä ajatteli. „Anton“, sanoi hän nyt, „kuinka on laitasi? Puhutko houreessa, wai tiedätkö, että lähetit hakemaan minua?“

„Kyllä, rakas äiti“, sanoi Anton hymyillen, „nyt olen aivan selwällä päällä, kuume on ohi. Mutta aamulla olin niin heikko, että joka jäsen wapii, enkä woinut tulla sinne luokse, waikea minun tefi mieli puhua kanssasi. Polweni owat wieläkin niin herwottomat, etten woi mitään tehdä“.

„Mutta mistä tuo sairaus tulee? Mitä sinulle on tullut, Anton? Sano minulle suoraan“, pyysi äiti hellästi ja istui heinille hänen wiereensä.

„Niin, minä tervon sinulle järjestään kaikki“, sanoi Anton, lewollisesti nojautuen heiniä vastaan, „mutta katso ensin tuota pientä, kalpeaa ja laihaa poikaa tuolla alhaalla, jolla ei ole ehjää waatetta päällään, jolle ei kukaan lausu ystäwällistä sanaa ja jota ei kukaan sano muuksi kuin tyhmäksi Tuomaaksi“.

Annika kääntyi Tuomaaseen, joka alin-omaa katseli Antonia nähdäkseen, wieläkö hän nyt meni taidottomaksi.

„No, mitä hänestä sitten?“ kysyi äiti.
„Hän se oli, joka pelasti henkeni, äiti. Jos ei tuota lasta olisi ollut, niin mafaisin wielä tuolla ulkona maassa ja taistelisin kuoletta-

maa kuumetta vastaan, taikka olisin jo lähellä kuolemaa".

Ja nyt kertoi Anton taikki, mitä oli tapahtunut edellisestä päivästä asti; kuinka Tuomas herseämättä oli istunut hänen luonaan koko yön ja wirwoittanut häntä, kun hän oli nääntyä janoon ja polttamaan fuumeeseen, kuinka poika oli sammuttanut tulen, joka poltti hänen päätään ja hoitanut häntä niin hyvin, ettei kukaan maailmassa olisi voinut sitä paremmin tehdä, eikä ehkä olisi tahtonutkaan hänen tähtensä tehdä.

Midin täytyi monta kertaa pyyhkiä syöneleensä. Hän kuvitteli mielessään, kuinka hänen Antoninsa oli maannut tuolla ulkona yksin ja hyljättynä ja ehkä vähällä nääntyä janoonsa, kenenkään tietämättä siitä mitään. Kiitollisuus ja ilo täyttivät nyt hänen sydämensä, niin että hänen täytyi huudahtaa: "Sumalan olkoon kiitos ja ylistys!" Sumalan olkoon kiitos ja ylistys!"

Tuomas raukkaa kohtaaikin tunji Annikka muori niin suurta kiitollisuutta ja hellyyttä, että hän oikein innoissaan lausui: "Tuomaan ei tarvitse enää palata Olki-Ollin luo! Miwan warmaan on poika raukan täytnyt nähdä nälkää. Vifainen ja repaleinen hän on aina ollut. Jo tänä päivänä otan hänet mukaani kotiin ja huomenna hanfin hänelle uudet vaatteet ja puhdistan hänet, että häntä saattaa katsella. Meillä ei häntä pidetä

pahasti. Me emme koskaan unohda, mitä hän on sinulle tehnyt“.

„Sitä minäkin juuri olen toivonut, äiti, mutta minun piti ensin saada tietää, mitä sinä siitä ajattelisit. Ja nyt itse rupeat ehdottamaan samaa ja olet ajatellut kaikki niin valmiiksi, etten itse olisi sitä voinut paremmin suunnitella. Ei mikään maailmassa wedä äidille wertoja. Ja näin sanoen loi Anton äitiinsä niin kiitollisen ja rakkaan katseen, että se lämmitti äidin sydäntä, ja tämä ajatteli itseksensä: „Ei mikään wedä hyvälle pojalle wertoja“.

„Nyt, poikani, täytyy sinun syödä jotakin“, sanoi äiti sitten, „että voimistut jälleen. Minulla on mukanani muutamia tuoreita munia ja wehnästä, ja nyt wiritän wälkeän, mutta elä kiirehdi alas“.

Sitä ei Anton tehnytäkään, sillä hän oli vielä hyvin voimaton. Wähitellen heikkous kuitenkin katosi. Kun Anton tuli alas tupaan, wittasi hän Tuomasta, joka yhä seisoi ulkona ja katseli etsiivästi sisään, tulemaan pöydän ääreen, johon hän itsekin oli istunut. „Tuomas“, sanoi hän, katsoen ystävällisesti Tuomasta silmiin, „tahdotko tulla karjamajamieheksi?“

Tuomaan kasvoja kirkasti ilonsäde, mutta se katosi jälleen, sillä hänen kormissaan kaifuivat nuo masentawat sanat: „Hänestä ei koskaan voi mitään tulla“, taikka: „Hän ei voi

mitään tehdä; hän ei telpaa mihinkään", ja masentuneena hän vastasi: „Minusta ei tule mitään“.

„Kyllä sinusta voi tulla majamies“, sanoi Antton hyvin varmasti. „Sinä olet hyvin toimittanut ensimmäiset tehtäväsi. Nyt sinä jätät minun luokseni ja kannat wettä ja maittoa ja autat minua wähän yhdessä ja toisessa asfareessa, ja minä opetan sinua, kuinka firnutaan ja juustoa juostutetaan, ja kun tulet kyläin isoksi, niin saat pistää kätesi juustofattilaan ja ruweta minua auttamaan!“

„Täälläkö Ruohupuron majalla?“ kysyi Tuomas, jonka mielestä semmoinen onni oli aivan käsittämätön.

„Juuri täällä Ruohupuron majalla“.

Tuomaan kaswojen ilme osoitti niin ääretöntä onnellisuutta, ettei Antton woinut kääntää katsettaan hänestä. Poika oli kuin muuttunut. Sen huomasi äitikin, pannes= saan pöydälle suuren munapannukakun, jonka hän oli tehnyt. Hän taputti poikaa ystäwällisesti ja sanoi: „Niin, pikku Tuomas, tänäpäivänä meidän pitää olla iloiset toistemme kanssa ja huomenna myöskin, ja joka päivä meidän pitää kiittää hyvää Jumalaa, joka juuri oikealla ajalla johdatti sinut Anttonin luo, sillä ei kukaan saata ymmärtää, miksi muutoin juuri sillä hetkellä tulit tänne ylös“.

Nyt alkoi juhla-ateria. Ei Tuomas eläissään ollut nähnyt niin monta hyvää ruokalajia pöydällä kuin nyt, sillä paitsi mainiota munapannufakkua oli Annikka muori pannut esille tuoretta wehnäistä ja siihen wiereen suuren, feltaisen woipalan, ja keskellä pöytää rehenteli maukkain wiilipytty. Tuomas sai suuret annokset josta lajia, ja kun hän oli ne syönyt, sai hän vielä toiseen kertaan yhtä suuret.

Kun Annikka muori illan suussa alkoi lähteä kotimatkalle, sanoi hän: „Olen ajatellut toisin, Anton. Tuomaan täytyy jäädä tänne sinun luoksesi, kunnes sinä tulet oikein terveeksi. Hän voi tarvittaissa auttaa sinua. Minä menen puhumaan Ollilaisille asiasta“.

Anton oli yhtä mieltä, ja mitä Tuomaseen tulee, oli se hänestä suurin onni, mitä hänelle saattoi tapahtua. Nyt hän oli oikein kotonaan Antonin luona. Tänä iltana ei hän kuunnellut Antonin iltarukousta piilopaikastaan kuusten alta, vaan hän seisoi kirkkaan tähtitaiwaan alla, kun tämä sanoi: „Tule, Tuomas, nyt me luemme iltarukouksen!“ Hartaasti liitti poikakin silloin käteensä yhteen, ja kun Anton sanoi: „Hyvää yötä, Jumala olkoon kanssanne!“ silloin oli Tuomas niin onnellinen, että hän mielellään kowalla äänellä olisi tahtonut huutaa koko maailmalle: „Hyvää yötä, Jumala olkoon kanssanne!“

Jo samana iltana meni Annikka Olfi-
 Ollin vaimon luo, joka kolmen poikansa ja
 Viisan kanssa seisoi ovelle kuunnellen, mitä
 fullakin lapsella oli ferrottavaa. Annikka
 muori ymmärssi, että he puhuivat Antonista,
 jonka pahoinvoinnista lypsäjä oli fertonut.
 Kun hän nyt selitti waimolle, miksi hän oli
 tullut, ja että hän oli poikansa kanssa päät-
 tänyt ottaa Tuomaan omaksi lapselseen, ru-
 pesi waimo kowasti päiwittelemään ja sanoi,
 että olisi paljon parempi, jos he ottaisivat
 jonkun hänen kolmesta pojastaan, sillä heistä
 olisi paljon enemmän, niin, jata fertaa enem-
 män hyötyä, kuin tyhmästä Tuomaasta. Ja
 kaiski pojat huusivat toinen toistaan kowem-
 min: „Ottakaa minut, ottakaa minut!“
 Kaiski tiesivät he hywin, kuinka hyvä Anton
 oli, ja kuinka monta maukasta palaa hänellä
 majassa oli. Mutta kaisista huudoista ja
 rukouksista ei ollut apua. Annikka muori
 vastasi lewollisesti, että he olivat walinneet
 Tuomaan, ja että hän jo tunsi hänet ja tiesi,
 että pojalla oli enemmän sydäntä ja ymmär-
 rystä, kuin monella niistä, jotka olivat häntä
 nimittäneet tyhmäksi Tuomaaksi. Hän wa-
 roitti myös poikia pilkkaamasta ja kiusaa-
 masta Tuomasta, sillä silloin joutuivat he
 hänen poikansa Antonin kanssa tekemisiin. Sil-
 loin tämä woimakkaalla kädellään puhui heille
 selwempää fieltä, kuin äiti, joka ei wiitsinyt
 pitkiä puheita pitää.

Näin sanoen lähti Annikka äidin ja lasten luota, jotta kaikki äänettöminä ja hämmästyneinä katsoivat hänen jälkeensä. Jokinainen poijista ajatteli itseksensä: „Voi, jos minä olisin Tuomaan sijassa! Hänelle tulee hyvä olla; hän on tuolla farjamajallaan kuin funinkaan poika leipuripuodissa.“

Ja, kun pojat vain siitä päiwin näkivät Tuomaan, juoksivat he kaikki hänen luokseen, ja jokinainen tahtoi olla hänen paras ystävänsä, sillä he muistivat viimeisiä juustofestejä, jolloin he kaikki olivat häntä niin pahasti kohdelleet. Tästä lähin Tuomas varmaankin yksin sai kaiken tuoreen juuston, ja silloin kyllä olisi onni päästä hänen ystäväkseen.

Bastaisuudessa oli heillä kyllä kaikilla se onni, sillä Tuomaalle tuotti suurta iloa se, että hän sai jakaa muille tuoretta juustoa, joka niin runsaassa määrin tuli hänen osakseen, eikä hän voinut kyllin ihmetellä, kuinka kaikki lapset olivat muuttuneet häntä kohtaan, kun ei häntä enää koskaan kiusattu eikä pilattu.

Kun Tuomaan nyt ei tarvinnut tetaän peljätä, niin kaikki ihmiset suureksi ihmeekseen huomasivat, että hänestä kerrassaan oli tullut toimekas ja reipas poika, josta kaikkein täytyi sanoa: „hän ei ole, kuin sama poika“, taikka: „kenenkään ei olisi pitänyt häntä sanoa „tyhmäksi Tuomaaksi“.

Pastorin sanoi jonkun ajan tultua, että Tuomas oli hänen paras oppilaansa, sillä kaikki hänen vastauksensa olivat niin selväjärkiset, että toisten poikain olisi otettava hänestä esimerkkiä.

Hoinen Paimenpoika.

Kun tahtoo päästä Aideris-nimiseen parantolain, täytyy ensin tulla pitkin laajaa laaksoa ja sitten nousta ylös ja jyrkkää mäkeä. Tästä tavallisesti hevoset niin hengästyivät, että matkustaja mielellään noutee ajoneuvista ja jalkaisin jattaa matkaa ylös laaksoista viihantaa. **Johanna Sphri.**

Kun on kävellyt hyvän aikaa, tulee ensin Aideris-linjaan, joka on niellyttävällä, viihanteilla kullutalla, ja sitten kyllä tie nousten mälissä, kunnes parantolan ylämäet rakennukset kalliuitten ympäröimänä pistäytyvät esiin. Täällä kasvaa vain hamametsää, joka yleensä peittää ylämäet ja maoret ja ottaa laajan laaksonmäkistä, jos eivät hienot, heikot metsäkasvat kalliilta pistäisi esiin vehmeistä nurmista.

Organa laumina leijailtane tuli kalli naista kalliokallioista. Ne lautojivat kapealle polulle, joka aivan lähellä rakennusta alkoi kohoata ja kalli yhä jyrkemmäksi jota lähemmäksi tullessaan korkeita kalliota, jotka kohoavat toisen

Pastorin sanot jonkun ajan kuluessa, että
 Tuomas oli hänen paras oppilaansa, sillä
 kaikki hänen vastauksensa olivat niin selviä-
 järkiset, että toisten polkuun olisi otettava
 hänestä esimerkkiä.

..adjoqnmia? nmiol?

tonatioirifi

rigus onnaso?

Ensimmäinen luku.

Saakon on hyvä olla.

Kun tahtoo päästä Jideris-nimiseen parantolaan, täytyy ensin kulkea pitkin laajaa laaksoa ja sitten nousta ylös pitkää ja jyrkkaa mäkeä. Tässä tavallisesti hemoset niin hengästyvät, että matkustaja mielellään nousee ajoneuvoista ja jalkaisin jatkaa matkaa ylös launista mihantaa nuoren rinnettä.

Kun on kävellyt hyvän aikaa, tulee ensin Jideris-lylään, joka on miellyttävällä, vihannalla kukkulalla, ja sitten kulkee tie nuorten välissä, kunnes parantolan yksinäiset rakennukset kallioiden ympäröiminä pilkistävät esiin. Täällä kasvaa vain havumetsää, joka yleensä peittää ylängöt ja nuoret ja olisi sangen synkännäköistä, jos eivät hienot, heleät metsäkuuset kaikkialta pistäisi esiin pehmeästä nurmikoista.

Gräänä launiina kesäiltana tuli kaksi naista kylpyhotellista. Ne kääntyivät laealle polulle, joka aiwan lähellä rakennusta alkaa kohoaa ja käy yhä jyrkemmäksi jota lähemmäksi tullaan korkeita kallioita, jotka kohoavat toinen

toistensa yli. Ensimmäisellä kallionkielekkeellä he seisahduivat ja katselivat ympärilleen, sillä he olivat vasta äskettäin tulleet parantolaan.

„Täällä ei juuri ole hauskan näköistä, täti“, sanoi nuorempi kahdesta naisesta, silmäillessään ympärilleen. „Pelkkiä kallioita ja hawumetsää ja sitten taas wuoria ja metsää. Jos meidän pitää jäädä tänne kuudeksi wiikoksi, niin toivoisin todellakin, että täällä olisi vähän hauskemman ja iloisemman näköistä“.

„Hauskuutta ei ainakaan tuota se, että sinä, Paulina, tänne tultuamme alinomia kadotat hohtokivi-ristisi“, sanoi täti, sitoessaan tytön kaulaan punaisen samettinauhan, jossa riippui loistawa risti. „Jo kolmannen kerran näinä päivinä sidon kiinni nauhan. En tiedä, missä on wifa, sinussako wai nauhasa, mutta sen tiedän, että jos hukuttaisit ristin, niin olisi mielestäni hywin paha“.

„Olii tyllä“, vastasi Paulina wilkkaasti. „En tahtoi antaa pois ristiäni waikka mitä maffettaisiin. Olen saanut sen perinnöksi äidinäidiltäni, ja se on paras aarteeni“. Näin sanoen tarttui Paulina itse nauhaan ja sitoi pari kolme solmua lisää siihen, jotta risti paremmin pysyisi.

„Uffia hän seisahdui. „Kuule, kuule, täti, nyt tulee luullakseni todellakin jotakin hauskaa!“

Korkealla heidän yläpuolellaan laikui iloi-

nen laulu, ja sitä seurasi aina väliin heleä, pitkä huhuileminen ja sitten taas laulu. Molemmat naiset katjelivat kohden kuffuloita, vaan eivät voineet kessyä elämää olentoa. Polku tierteli korkeiden pensaiden ja kalliofielekkeiden lomitse, jotta alhaastapäin ei voinut sitä myöten nähdä pitkälti eteensä. Mutta äkkiä syntyi iloa ja elämää tiellä, sekä ylhäällä että alhaalla, kaikkialla, niin pitkälti kuin saattoi pitkin tietä nähdä, ja yhä kovemmin ja lähempänä kaikui laulu.

„Voi, täti, katso tuonne! Kas tuossa ja tuossa ja tuossa“, huudahti Paulina ihastuksissaan ja, ennenkuin täti ehti kääntyä, tuli kolme, neljä nuorta juosten esille ja sitten yhä useampia ja useampia. Kaikilla oli pieni kello kaulassa, ja se kilisi niin heleästi. Kesellä laumaa juoksi paimenpoika, joka juuri nyt oli ehtinyt laulunsa viimeiseen wärsäsyyn.

Jloinen oon talwellaan,

Mitä minä itkisin,

Kewät sitten jälleen seuraa,

Sulaa taas en hankisin.

Sitten seurasi pitkä, pitkä huhuileminen, ja samassa seiso paimenpoika koko laumoineen aivan Paulinan ja hänen tätinsä wiereessä, sillä awojaloin kuin oli, juoksi hän yhtä kemyesti ja nopeaan, kuin hänen pienet nuohensaakin.

„Hyvä iltaa!“ sanoi hän, iloisesti tattersellen heitä molempia ja aikoi jatkaa matkansa. Mutta vilkasilmäinen poika miellytti naisia.

„Odota vähän“, sanoi Paulina, „oletko kylän paimenpoika? Ovatko sinun vuohesi tuolta alhaalta kylästä“.

„Ovat kyllä“.

„Tuletko joka päivä näiden kanssa tänne ylös?“

„Tulen“.

„Wai niin. No mikä on nimesi?“

„Nimeni on Jaakko“.

„Etkö tahdo laulaa uudestaan minulle tuota laulua, josta äsken kuulimme wain yhden wärssyn“.

„Se on liian pitkä“, sanoi Jaakko, „vuohien täytyisi odottaa liian kauvan. Minun on nyt meneminen kotiin niiden kanssa“. Hän pani fuluneen laffinsa päähänsä, heilutti paimensaauvaansa ja huusi wuohille, jotka rupe-sivat kaluamaan joka paikkaa: „Kitis kitiin! kitis kitiin!“

„No, mutta sitten laifeti toisella kertaa laulat sen minulle, Jaakko“, huusi Paulina hänen jälkeensä.

„Kyllä, sen teen mielelläni. Hyvä yötä!“ huusi poika takaisin ja hyppäsi wuohineen matkaan. Pian oli koko joukko ehtinyt alas ja seisahthanut hotellin ulkokuoneiden luo, sillä tähän piti Jaakon jättää sen talon wuohet.

Toinen niistä oli kaunis, valkoinen nuorhi ja toinen musta, jolla oli hyvin siwä pörfanen. Jaakko hoiteli jälkimmäistä hyvin huolellisesti, sillä se oli pieni heikko eläin, ja hänestä se oli rakkaampi, kuin kaikki toiset. Pieni kili olikin hänelle niin kesy, että se kaiken päivää seurasi häntä. Poika wei sen nytkin hyvin warowästi sen omalle paikalle farjapihaan. „Kas niin, Buluni, makaa nyt rauhassa; luulen, että olet wäsynyt. Olemme olleet kaukana tänä päivänä, ja sinä olet semmoinen pieni raukka. Pane nyt heti pehmeille pahnoille maata!”

Kun Jaakko näin huolellisesti oli hoidellut Bulua, riensi hän jälleen edelleen joukkoinensa, ensin ylös mäkeä kylpyhuoneen ohi ja sitten alaspäin pitkin tietä kylään. Täällä puhalsi hän pieneen paimentorweensa niin kowasti, että koko laakso kajahti. Hajallaan olevista asunnoista tulivat nyt lapset juosten, jokainen ottamaan nuohensa, jonka he jo etäältä olivat tunteneet. Lähellä olevista taloista taas tuli joku waimo taluttamaan nuohanta nuorasta tai sarwista kotiin, ja pian oli koko lauma hajaantunut ja joka pieni eläin wiety paikoilleen. Wihdoin seisoi Jaakko aiwan yksin Ruskoineen, joka oli hänen oma nuohensa, ja tämän kanssa meni hän nyt kotiin pieneen tupaan nuorenrinteellä, jossa mummo jo häntä owella odotti.

„Onko sinun käynyt hyvin tänä päivänä,

Jaakko?" kysyi mummo ystävällisesti ja vei Ruskon talliin, jossa hän heti rupesti sitä lypsämään. Mummo oli vielä hyvissä voimissa ja hoiti koko talouden itse, sekä sisä- että ulkoaskeareet ja piti hyvän järjestyksen kaikkialla. Jaakko seisoi ovelle ja katseli, mitä mummo teki. Kun tämä oli lypsänyt, palasi hän tupaan ja sanoi: „Tule nyt sisään, Jaakko, sinun taitaa olla nälkä“.

Uteria oli jo valmiina, eikä Jaakon tarvinut muuta kuin istua pöytään. Mummo istui hänen viereensä, ja waikk'ei pöydällä ollutkaan muuta, kuin Ruskon maitoon keitettyä puuroa, niin maistoi ruoka Jaakosta erinomaiselta. Syödessään hän kertoi mummolle mitä hänelle oli päivän kuluessa tapahtunut, ja, aterioituansa meni hän heti levolle, sillä aikaseen seuraavana aamuna piti hänen jälleen lähteä laumoineen metsään.

Näin oli Jaakko jo viettänyt kassi kesää, sillä niin kauman oli hän ollut paimenpoikana. Hän oli nyt niin tottunut siihen elämään ja niin perehtynyt wuohiinsa, ettei hän woinut ajatellaakaan muuta elintapaa. Melkein kaiken ikänsä oli hän asunut mummonsa kanssa. Mitä oli kuollut hänen aiwan pienenä ollessaan, ja isä, joka heti äidin kuoltua oli mennyt sotapalvelukseen, oli monen muun kanssa lähtenyt Napoliin ansaitsemaan rahaa, sillä hän oli luullut siellä niitä helpommin saavansa kuin kotona.

Äidin=äiti oli myös köyhä, mutta hän otti heti huostaansa tyttärensä orwon lapsen, pikku Jaakon, ja jakoi hänen kanssaan mitä itsellään oli. Hänen pienessä kodissaan näyttifin siunaus vallitsevan, sillä ei heillä vielä koskaan ollut puutetta ollut.

Rehellinen, funnon Riisa muori oli hywin arvoissapidetty koko kylässä. Kun pari vuotta sitten kyläläisten täytyi ottaa toinen paimenkoira, niin kaikki valitsivat yksimielisesti siksi Jaakon, sillä he mielellään joivat ahteralle Riisa muorille sen ilon, että hänen tyttärensä poikakin saisi ansaita jotakin. Hurskas äidin=äiti ei koskaan laskenut poikaa wuohineen menemään, waroittamatta häntä, sanoen:

„Elä koskaan unhot, kuinka lähellä sinä tuolla ylhäällä muorilla olet rakasta Jumalaa, ja muista, että Hän näkee ja kuulee kaikki, sekä ettet sinä Hänen kaikkinaikewiltä silmiltään voi mitään salata. Mutta muista myöskin, että Hän aina on sinua läsnä ja saattaa auttaa sinua. Sinun ei sentähden tarwitsekaan mitään pelätä. Joskaan et tuolla ylhäällä voi huutaa ihmisiä awukseksi, niin voit siis hädässäsi kääntyä Hänen puoleensa, ja Hän kuulee sinua ja auttaa sinua pian“.

Tähän uskoen ja luottaen meni sitten Jaakko ensi päivästä asti ylös yksinäisille kukkuloille ja korkeimmille muorille, eikä pelännyt, eikä hätäillyt milloinkaan, sillä hän ajatteli aina: „Jota ylemmäksi tulen, sen lä=

hempänä olen taiwaallista Jääni ja sitä turwallisenmin hän auttaa kaikesta pahasta, jota minulle saattaa tapahtua". Suruista ja huolist ei siis Jaakko tiennyt mitään, ja hän iloitsi koko päivän kaikesta, mitä hänelle tapahtui. Ei ihmettä siis, jos hän aina wihelteli, lauloi, tai huhuili, sillä jollakin tavalla piti hänen saada ilmoille tuoda elämäniloaan, joka hänessä wallitsi.

Toinen luku.

Kuinka Jaakko eläi vuorilla.

Seuraavana aamuna heräsi Paulina aikaisemmin kuin tavallisesti, sillä iloinen laulu hänet unesta herätti.

"Se on warmaanfin paimenpoika, joka laulaa", sanoi hän, hypäten heti sängystä ja menen affunan luo.

Mivan oikein, siinä seijoi punaposkinen Jaakko, joka juuri oli laskenut wanhan wuohen ja pikku filin karjapihasta.

Poika heilutti witsaansa ilmassa, wuohet hyppivät ja juoksivat hänen ympärillään, ja nyt lähti koko joukko liikkeelle. Vielä kerran korotti Jaakko äänensä ja lauloi, niin että wuoret kajahtivat:

„Havumetsän siimekksesä

Vinnut kilvan wisertää.

Tulee sade, mutta päivä

Sitten jälleen fimmeltää“.

„Tänä päivänä hänen täytyy laulaa minulle koko laulunsa“, sanoi Paulina, sillä Jaakko katoji niin äkkiä, ettei hänen lauluaan enää kauvan kuulunut.

Namurusko alkoi juuri taivaalta hälvetä, ja raitis vuori-ilma kosketti Jaakon poskia. Tämä oli oikein hänen mieleistään. Kun hän oli päässyt nuoren ensimmäiselle jyrkänteelle, rupeji hän pelkästä hyvästä mielestä huhuilemaan, niin että laaksot kajahti. Moni hoteellisissa-asuja heräsi unestaan, mutta ummisti jälleen silmänsä, muistaen, että se vain oli paimenpoika, joka aina kiipeji vuorille niin aikaiseen, mutta että kyllä muut ihmiset vielä ehtivät vähän nukahtaa. Mutta Jaakko kiipeji vuohineen yhä korkeammalle, kunnes saapui ylös kalliolle.

Jota korkeammalle he tulivat, sitä kauuimmaffi ja laajemmaffi kävi näköala. Wähän wäliä seisahtui Jaakko ja katseli ympärilleen. Milloin silmäili hän firasta taivasta, joka nyt oli tullut tummemman siniseksi, milloin lauloi hän sydämensä pohjasta, ja jota korkeammalle hän pääsi, sitä voimakkaammin ja firffaammin laului laulu:

„Harvumetsän siimeksessä
 Vinnut filman wiertää.
 Tulee sade, mutta päivä
 Sitten jälleen kimmeltää.

Murinko ja firffaat tähdet,
 Kuufin yöllä wartioi;
 Jumala ne riemuksemme
 Taiwahalle laikki loi.

Kewät antaa fuffasia
 Voistawassa puvussa,
 Sinitaiwaan — iloisesti
 Minä niistä laulan waan.

Kesä antaa marjojakin,
 Hedelmiä kypsentää,
 Illoisena noita poimii
 Keipas paimenpoika tää.

Pähkinätkin kypsyy haassa,
 Silloin tiedän mitä teen,
 Pienimmälle wuohelleni
 Minä silloin niitä wien“.

Nyt oli Jaakko päässyt sille paikalle, jossa hän tavallisesti oleskeli, ja johon hän tänäkin päivänä aikoi pysähtyä. Se oli pieni, wiheriäinen ylätasanko, jossa oli niin suuri ulkonewa kalliofieleke, että sen awonaiselta puo-

lelta saattoi nähdä kauwas ympärille joka taholle ja symälle alas laaksoon. Tuota kielefettä sanottiin „Saarnastuoliksi“, ja sillä oli Jaakon tapana lewätä tuntikausia wihellellen itsekseen ja katsellen ympärillä olemaa maisemaa, sillä aikaa kuin hänen laumansa käwi laitumella.

Kun Jaakko oli tullut perille tänne, irroitti hän pienen ewäspussinsa selästään ja pani sen fuoppaan, jonka hän itse oli kaimanut maahan tätä tarloitusta warten ja meni sitten Saarnastuolille, jossa hän heittäytyi pitkäseen ruohikkoon oikein nauttimaan.

Taiwas oli sillä wälin tullut tumman siniseksi. Tuolla laukana näkyivät korkeat wuoret pilwiin asti ulottuwine huippuineen ja suurine jääkenttineen, ja alhaalla loisti wihanta laakso aamuauringon walossa. Jaakko lepäsi ruohikosja ja katseli kaunista maisemaa wuoroin laulaen, wuoroin wiheltäen. Wuorituulet wilwoittiwat hänen kuumia poskiansa ja kun hän hetkeksi herkesi laulamasta taikka wiheltämästä, niin linnut jatkoiwat ja wiserteliwät wieläkin iloisemmin kuin hän ja nousiwat sinitaiwasta kohti. Jaakko nautti äärettömästi. Silloin tällöin tuli Bulunen, pieni fili, hänen luokseen ja painoi päätään hänen olkaansa vastaan, niinkuin se aina osoittaaakseen ystämyyttään tapasi tehdä. Sitten se hiljaa määkyi ja meni taas pyyhkäsemään päätään hänen toista kylkeään was-

taan. Toisiakin wuohia tuli paimenen luo, ja jokaisella oli silloin omat tapansa.

Jaakon oma ruskea wuohi tuli warsin totisena hänen luokseen ja katseli ympärilleen, ikäänkuin se olisi tahtonut saada tietää, olisiko kaikki, niinkuin olla piti. Se seisoi siinä ja katseli poikaa, kunnes hän sanoi: „Niin, niin, Ruskoni, minun on kyllä hyvä olla; mene siinä takaisin syömään“. Nuori, valkoinen wuohi ja Pääsky, joka oli saanut nimensä siitä, että se oli niin hoikka ja notkea ja että se niin näppärästi pujahti joka paikkaan, niinkuin pääskysket koloihinsa, ne yhdessä hyppäsivät suoraan Jaakkoa vastaan semmoisella wauhdilla, että, jos ei hän jo olisi maannut maassa, olisi hän epäilemättä kaatunut. Mutta yhtä pian, kuin ne tulivat, yhtä pian ne myös katosivat.

Kiiltävä Musta taas, ravintolan isännän wuohi ja Pulun äiti, oli hiukan ylpeä luonnostaan. Se ei koskaan tullut lähemmäksi, kuin parin askelen päähän, ja pää korkealla se katseli Jaakkoa, ikäänkuin olisi pelännyt olevansa liian tuttavallinen, ja menisitten matkoihinsa. Mutta Sultan, suuri pufki, ei tullut koskaan esille muuta kuin yhden kerran päivässä, tunki silloin syrjään kaikki Jaakon läheisyydessä olevat wuohet ja määki merkitsevästi, ikäänkuin olisi sillä ollut jotain ilmoitettavaa laumalle, jonka johtaja se mielestään oli.

Mutta pikku Bulu ei koskaan sallinut, että joku tunki hänet pois suojelijansa luota. Jos pukki tuli ja tahtoi tunkeutua esille, hiipi Bulu niin lähelle Saakon kainalon alle tai pään kohdalle, ettei suuri Sultan uskaltanut käydä sen kimppuun, eikä pikku Bulu näin paimensa suojassa ensinkään pelännyt Sultania, jonka lähestyessä se muutoin wapiisi.

Muringonpaisteinen edelläpuolipäiwä oli nyt loppuun kulunut. Jaakko oli jo syönyt päiwällisensä ja seisoi ajatuksissaan nojaten paimensaumaansa vastaan, jota hän tuolla ylhäällä usein kättyi, sillä siitä oli hänellä paljon hyötystä wuorta ylös karmutessaan ja alas laskiessaan. Hän tuumaili, nousisiko toiselle puolelle kalliota, sillä tällä kertaa oli hän aikonut mennä vielä korkeammalle wuohensa kanssa. Hän wain arweli, miltä puolelta parhaiten pääsisi sinne ylös. Hän päätti mennä wasemmalta, sillä silloin tuli hän kulkemaan kolmen Bohikäärmeäwien siwuitse, joiden ympärillä kaswoi niin hienoja ja pieniä pensaita, että hänen wuohensa saivat niistä oifean juhla=aterian. Tie oli jyrkkä, ja ylhäällä oli waarallisia paikkoja pitkin poikki=puoleista wuorenskeinää, mutta Jaakko tunsi warman polun, ja wuohethan olivat ymmärtäwäisiä, eiwätkä niin helposti eksyneet. Hän alkoi siis karmuta ylös, ja iloisesti seurasivat wuohet häntä, juosten milloin edelle, milloin jälkeen, pikku Bulu aina lähinnä häntä. Jos=

kus, kun tulivat johonkin hywin liukkaaseen paikkaan, otti poika filia sarvista ja meti sitä perässään. Raikki kävi onnellisesti ja hywin, ja nyt he olivat ylhäällä. Korkealle hyppien tiiruhtivat nuohtet viheriöiden pensaiden luo, sillä ne tunsivat hywin mehukkaat lehdet, joita he monta kertaa ennen olivat saaneet ahmia.

„Siljaa, hiljaa!“ varoitti Jaakko, „älkää työntäkö toisianne jyrkillä kohdilla, sillä silmänräpäyksessä voisitte syöstä alas ja taittaa jalkanne“.

„Pääsky! Pääsky! Mitä ajattelet?“ huusi hän hämmästyen, katsoessaan ylös Bohikäärmeville päin ja nähdessään tämän seisovan nyt aivan reunalla, josta se kuin uhalli katseli poikaa. Pian kiipesi hän ylös nuohten luo, sillä, jos se olisi astunut askeleenkaan jyrjään, olisi se syössyt syvyyteen. Jaakko oli hywin nopsa liikkeissään ja muutaman minutin kuluttua oli hän kiven luona, tarttui Pääskyn jalkoihin ja vetäsi sen alas. „Tule nyt launiisti minun kanssani, sinä pieni ymmärtämätön elukka“, torui hän vetäessään nuohta alas toisten luo. Sitten hän hetken piteli sitä paikoillaan, kunnes se rupeasi jyrjään pensasta, eikä enää yrittänyt juosta pois.

„Mutta missä on Bulu?“ huudahti Jaakko äkkiä, katsellen Mustaa, joka seisoj jyrkillä paikalla ja levollisesti katseli ympärilleen. Ollihan pieni fili aina Jaakon läheisyydessä, taikka juoksi se äitinsä perässä.

„Missä on kilisi, Musta?“ huusi poika pelästyneenä ja juoksi muohon luo. Tämä ei ollut ensinkään entisensä kaltainen, ei syönyt, vaan seisoi hiljaa samalla paikalla epäluuloisesti terottaen formiaan. Jaakko asettui sen viereen ja katseli ympärilleen sekä ylösttä alaspäin. Nyt hän kuuli pienen valittaman määkynän. Se oli Bulun ääni. Se tuli alhaaltapäin ja kuului niin rufoilevalta.

Jaakko asettui maahan ja kumartui eteenpäin. Jotakin liikkui tuolla alhaalla, nyt hän näki sen selvään. Syvällä hänen allaan riippui pikku Bulu puun oksalla, joka pistäysi esiin kallioista ja se valitti hiljaa, ikäänkuin olisi pyytännyt armahdusta. Varmaankin oli se pudonnut tuonne alas.

Kaikkeksi onneksi oli puun oksa ollut tiellä, muutoin olisi se pudonnut symyyteen ja auttamattomasti menettänyt henkensä. Vieläkin oli sen tila vaarallinen, sillä jos ei pieni muohi saattanut pysyä paikoillaan, putoisi se alas symyyteen ja olisi kuoleman oma. Hyvin hädissään huusi Jaakko: „Pidä kiinni, Buluni, koeta pysyä oksalla! Minä tulen pian auttamaan sinua!“

Mutta kuinka voisi hän päästä sinne? Tältä puolen oli kallioseinä niin jyrkkä, ettei hän mitenkään voinut karruta alas, sen hän selvään huomasi. Mutta pikku muohi raukka oli varmaankin Sadekallion kohdalla, nimitäin tuon ulospitävän kallion, jonka alla

tavallisesti pidettiin sateensuojaa. Siellä olivat paimenet kaikkina aikoina pahojen ihmisten vallitessa suojaa etsineet, ja paikan vanha nimi oli Sadekallio. Jaakko tuumaili, että hän sieltä käsin voisi karmuta suoraan kallion yli jo siten saada eläinraukan käsiinsä.

Hän vihelsi heti lauman saakoonsa ja meni tämän kanssa sille paikalle, josta Sadekalliolle pääsee. Tanne pysähtyivät vuohet syömään ja itse meni Jaakko kalliolle. Täältä hän nyt, vaikka hyvän matkaa yläpuolellaan näki puunoksan ja pikku elukan siinä riippumassa. Hän kyllä ymmärsi, ettei ollut helppoa vuohi selässä kiivetä ylös ja taas alas, mutta toisella tavalla sitä ei voinut pelastaa. Hän ajatteli myös heti, että rakas Jumala kyllä häntä auttaisi ja silloinhan hänen ei kävisi pahoin. Hän liitti kätensä yhteen, kohotti katseensa taivasta kohti ja rukoili: „Hyvä Jumala, auta minua, että voisin pelastaa Puluni!“

Nyt hän varmasti uskoi kaiken käyvän hyvin, ja alkoi reippaasti kiivetä ylös kalliota myöten ja pääsikin pian puunoksaan käsiksi. Täällä hän painoi molemmat jalkansa lujasti kallioon, nosti vapisevan ja valittavan pienen eläimen olkapäilleen ja kapusi hyvin varovasti jälleen alas vuorenselälle. Kun hän jälleen tunsi olevansa varmalla pohjalla ja näki, että oli pelastanut pienen

säikähtyneen nuohen, tunsi hän itsensä niin iloiseksi, että ääneen lausui kiitoksensa, ja kasvot käännettyinä taivasta kohti hän huudahti: „Jumala! Kiitän sinua tuhat kertaa, kun niin hyvin autoit meitä! Voi, me olemme molemmat niin iloiset“. Sitten hän istui maahan ja hyväili pientä filiä, jonka kaikki jäsenet vielä vapisiivat, ja koetti sitä hädästä päästyä lohduttaa.

Hetken perästä oli aika lähteä pois, ja Jaakko nosti vielä kerran filin olkapäilleen, janoen myötätuntoisella äänellä: „Tule, Bulu raukka, sinähän vapiset vielä! Tänä päivänä et jaksu kävellä kotiin, vaan minun täytyy kantaa sinua“, ja sitten hän koki matkan kantoa pientä nuolta, joka hellästi häneen nojasi.

Ulimmalla kuffulalla hotellin edustalla seisoi Paulina odottaen paimenpoikaa. Tyttö oli tätinsä seurassa. Kun Jaakko kantamukseen saapui heidän luokseen, tahtoi tyttö tietää, miksi poika kantoa filiä ja oliko se sairas. Hän osoitti suurta osanottoa heille. Kun Jaakko tämän näki, istui hän heti maahan Paulinan eteen ja kertoi hänelle koko Bulun seikkailun.

Nuori neiti otti mielkkäasti osaa tapahtumaan ja silitti ystävällisesti pientä filiä, joka nyt makasi levottomana Jaakon polvella ja näytti hyvin siwäältä pienine walkeine jalkoineen ja kauniine mustine raitoineen pitkin

selfää. Se oli nähtävästi hyvin tyytyväinen siihen, että sitä niin ystävällisesti huomattiin.

„Koska nyt istut hiljaa, niin saatat laulaa minulle laulusi“, sanoi Paulina.

Jaakko oli niin iloinen, että hän mielellään suostui tytön pyyntöön, ja ilolla ja riemulla lauloi hän laulunsa kaikki wärsäht.

Paulina mieltyi hyvin lauluun ja sanoi, että pojan usein piti laulaa se hänelle. Sitten he kaikki astuivat yhdessä hotellin kohdalle. Kili wiettiin pehkuvuoteelleen, Jaakko sanoi hyvää yötä ja Paulina palasi huoneeseensa ja jutteli sitten kaunvan tädin kanssa paimenpojasta, jonka aikaisesta laulusta seuraavana aamuna hän nyt jo iloitsi.

Kolmas luku.

Gräs käynti.

Muutama päivä kului, toinen yötä firkas ja auringonpaisteinen kuin toinenkin, sillä oli erittäin kaunis kesä, ja taimas oli pilwetön aamusta iltaan.

Alituiheen oli laulawa paimenpoika aikaiseen josta aamu tulkenut laumoineen kylpyhotellin ohi ja josta ilta samoin laulaen palannut. Kaikki kylpywieraat olivat nyt niin

tottuneet iloiseen lauluun, että he olisivat sitä kaiwanneet, jos se olisi tauonnut.

Mutta enemmän kuin ketään muuta miellytti Paulinaa Jaakon iloisuus ja hän menimelkein joka ilta poikaa vastaan, saadakseen puhua tämän kanssa hetken.

Eräänä firrkaana aamuna oli Jaakko taas fin tullut niin sanotulle Saarnastuolille ja aikoi juuri heittäytyä maahan, kun hänen mieleensä pisti toinen tuuma. „Ei, eteenpäin! Viimeinhän ette paljon saaneet maistaa hyviä lehtiä, koskapa meidän täytyi mennä Pulua hakemaan. Nyt voimme mennä tuonne ylös ja syödä loput!”

Iloisesti hyppien seurasivat kaikki nuo het häntä, sillä ne ymmärsivät, että nyt piti mentämän maukkaiden pensaiden luo Lohi-fäärmeisille. Mutta tällä kertaa ei Jaakko hetkeksikään päästänyt pikku Pulua käsistään, vaan noukki itse lehdet ja syötti ne sitten sille omasta kädestään. Tuo näytti pikku fi-liä hyvin miellyttävän, sillä vähän väliä se tyytyväisenä hieroi päätään Jaakon olkapäätä vastaan ja määkyi iloisesti.

Niin kului koko edellä puolinen ja vasta kun nälkä tuli, huomasi Jaakko, että oli jo päivää pitkältä kulunut. Hänen ewäänsä oli fuopassa Saarnastuolin luona, sillä hän oli aikonut palata sinne takaisin puolenpäivän aikana.

„Kas niin, nyt olette saaneet niin paljon

hyvää, enkä minä ole saanut mitään", sanoi hän muohilleen. „Nyt täytyy minunkin saada jotakin syödäkseni, ja onhan alhaalla kyllä ruokaa teillekin. Tulkaa nyt!“

Sitten Jaakko vihelsi pitkään, jolloin koko lauma kokoontui ja lähti matkaan, wilkkaimmat edellä ja niiden etupäässä kepeäjalkainen Pääsky, jolle sillä matkalle tapahtui jotakin erinomaista. Se hyppäsi eteenpäin kiveä kiveä, toisen muorenhalkeaman yli toiselle, mutta äkkiä sen oli pakko pysähtyä — odottamatta seiso sen edessä muorikauris ja katsoi uteliaasti sitä silmiin. Semmoista ei ollut Pääskylle koskaan ennen tapahtunut. Se pysähtyi, katsoi kysyvästi muukalaiseen ja odotti, että tämä kohteliaasti siirtyisi hänen tieltään, että hän saisi juosta kallion yli, niin kuin oli aikonut. Mutta kaurispa ei wäistynyt tuumaakaan, vaan seiso paikoillaan ja tuijotti wuohkeen. Näin seisoivat ne jänkästi toisiaan vastaan ja seisoiwat siinä ehkä vielä tänäkin päivänä, jos ei Sultan olisi sattunut tulemaan niiden tielle. Niin pian kuin tämä oli päässyt ymmärtämään asiain menon, meni se warowasti Pääskyn ohitse ja tunki muorikauriin niin kiivaasti ja woimakkaasti syrjään, että ell'ei tämä olisi ottanut rohkeata hyppyä syrjään, olisi se pudonnut alas wuorelta. Pääsky jatkoi woitonriemuisena matkaansa, ja Sultan kulki ylpeänä ja tyytyväi-

jenä jen perästä, sillä se oli mielestään warma laumansa puolustaja.

Sillä wälin olivat Jaakko, joka tuli ylhäältä wuorilta, ja toinen paimenpoika, joka tuli laaksoista päin samoin aiwan odottamatta kohdanneet toisensa ja katsoivat toisiaan ihmetellen. Mutta he olivatkin wanhvoja tuttuja, ja kun ensimmäinen hämmästys oli ohi, tervehtivät he ystävällisesti toisiaan. Toinen poika oli Urho Kumpulinen. Tämä oli turhaan koko edelläpuolisen etsinyt Jaakkoa ja tapasi hänet nyt siinä, jossa ei luullutkaan.

„En tiennyt, että sinä käyt näin ylhäällä wuohinesi“, sanoi Urho.

„Käyn kyllä“, vastasi Jaakko, „mutta en aina, tavallisesti olen Saarnastuolin lähienoosja. Mutta mistä sinä tulet?“

„Tulin wain sinua tervehtimään“, kuului vastaus. „Minulla on wähän puhumista sinulle. Minulla on sitäpaitti kaksi wuohia mukana, sillä ravintolanisäntä tuolla alhaalla tahtoi ostaa wuohen, ja silloin ajattelin, että käwisin sinua tapaamassa“.

„Ovatko nuo sinun wuohiasi?“ kysyi Jaakko.

„Ovat ne meidän. Nyt en enää paimenna toisten wuohia, sillä nyt en ole enää paimenpoika“.

Jaakkoa tämä ihmetytti, sillä hän ja Urho olivat samoihin aikoihin tulleet paimenpojiksi, eikä Jaakko woinut ymmärtää, miten semmoisen toimen saattoi walittamatta jättää.

Nyt olivat lauma ja paimenet tulleet Saarnastuolin luo. Jaakko otti esille leipää ja palan kuivattua lihaa ja pyysi Urjöö päivälliselle. He istuivat kalliolla ja tuo yksinkertainen ateria maistui heistä hymälle. Kun kaffi oli nautittu ja kun he sitten olivat juoneet vähän wuohen maitoa, heittäysi Urjöö maahan mukawasti pitkäksien ja nojasi päätään molempiin kyynäspäihinsä, mutta Jaakko istui, sillä hänestä oli aina niin hauskaa katsoa ylhäältä wuorelta alas laaksoon, joka oli syvällä heidän allaan.

„Mutta mikä sinä nyt olet, Urjöö, koska et ole paimenpoika?“ kysyi Jaakko. „Jotakin sinun kuitenkin kai täytyy tehdä?“

„Varmastikin teenkin jotakin ja sen lisäksi jotakin, joka telpaa“, wastasi Urjöö. „Minä myön munia, näetkö. Käyn joka päivä rawintoloissa, niin monessa kuin ehdin, ja kaulittelen munia. Tänne alas kylpyhotelliin tulen myöskin. Olin täällä viimeksi eilen“.

Jaakko pudisti päätään. „Tuo nyt ei minusta ole mitään. Munakauppias en mitenkään tahtoisi olla. Sata kertaa mieluummin olen paimenena, se on toista, se“.

„Mitenkä niin?“

„Munat eivät ole eläviä olennoita. Et-hän voi niiden kanssa puhua sanaakaan, ne eivät juokse perässäsi, niinkuin wuohet tekevät, eivätkä iloitse siitä, että tulet, eivätkä

pidä sinua hyvänä, eivätäkä ymmärrä joka sanaa, jota puhut. Sinulla ei ole mitään hauskuutta munistasi niinkuin minulla on täällä ylhäällä muohistani”.

„Mitä joutavia“, keskeytti häntä Yrjö. „Mitä hauskuutta sinulla niistä täällä on? Sillä pienellä ajalla, kun söimme päivällistä, on sinun täytynyt jo warmaan kuusi kertaa juosta katsomassa tuota tyhmää kiliä, ettei se putoaisi alas vuorilta . . . Onko sinusta se niin kowasti hauskaa”.

„On, sen teen hyvin mielelläni! So, so, Puluseni, tule, tule!“ Ja Jaakko juoksi samassa taas pienen kilin jälkeen, joka teki hyvin waromattomia hyppyjä. Kun hän jälleen istui paikallaan, jatkoi Yrjö:

„Tiedän toisenkin keinon, millä saa esteetynsi nuorten muohien putoamasta alas, eikä silloin tarvitse niinkuin sinä nyt aina juosta niiden perässä”.

„Mitä keino se on?“ kysyi Jaakko.

„Pyhstyttää seipään maahan ja sitoo muohen toisesta jalastaan siihen kiinni. Se potkii tietysti kauheasti, mutta se ei pääse siitä liikkumaan”.

„Etihän toki luule, että minä niin kililleni tefisin“, sanoi Jaakko oikein suuttuneena, vetäsi Pulun luokseen ja painoi sitä kowasti rintaansa vastaan, ikäänkuin olisi tahtonut warjella sitä semmoiselta menettelytavalta.

„Etihän toki. Tuon takia ei sinun kau-

wan tarwitse nähdä wainvaa", pitkitti Urxö.
 „Se ei enää monta kertaa taida tulla tänne
 ylös“.

„Mitä, mitä tarfoitat, Urxö?“ kysyi Jaakko.

„No, etkö sitä tiedä? Kawintolan isäntä
 ei taida pitää filiä, sillä se on liian heikko, ja
 tuosta pienestä raukasta ei koskaan tule hy-
 wää wuohia. Hän on tarjonnut sitä isälleni,
 mutta tämä ei tahtonut sitä ostaa. Nyt hän
 aikoo ensi wiikolla antaa sen tapettawaksi, ja
 sitten hän aikoo ostaa meidän Kirjan sen
 sijaan“.

Jaakko kalpeni kauhusta. Ensin hän ei
 woinut puhua sanaakaan, mutta sitten hän
 kumartui Pulun puoleen ja huudahti walit-
 tawalla äänellä: „Ei, ei, sitä eivät saa tehdä,
 — he eivät saa sinua tappaa, sitä en voi
 kärsiä. Voi, sitten tahtoisin minäkin kuolla
 kanssasi; ei, se ei ole mahdollista!“

„Mitä se sinuun koskee“, sanoi Urxö har-
 mistuneena ja koetti nostaa Jaakkoa maasta,
 johon tämä oli heittäytynyt kaswoilleen. „Nouse,
 tiedäthän, että fili on isännän oma, ja että
 hän siis voi sillä tehdä, mitä tahtoo. Kas
 niin, elä nyt enää ajattele sitä! Tässä saat
 nähdä jotakin! Katso wain tänne!“ Näin
 sanoen ojensi Urxö toisen kätensä Jaakkoa
 kohden, mutta toisella kädellä peitti hän sen
 esineen, jota Jaakon piti ihailla. Kädessä
 loisti ja säteili jokin, kun auringon säteet sii-
 hen sattuivat.

„Mitä se on?“ kysyi Jaakko, kun esine auringon säteiden siihen taittuessa kimalteli.

„Arvaa!“

„Sormus?“

„Ei, mutta sinnepäin“.

„Keneltä olet tuon saanut?“

„Saanut? En keltään. Olen itse sen löytänyt“.

„Mutta eihän se sitten sinun ole, Yrjö“.

„Mitä ei? En ole sitä keltään ottanut. Olin tällaamaisillani sitä ja silloinhan se olisi mennyt rikki eikä olisi kelvannut mihinkään, sentähden woin yhtä hyvin sen pitää“.

„Mistä olet sen löytänyt?“

„Tuolta kylpyhotellin luota, kun olin siellä eilen“.

„Sen on kaifeti joku hotellissa asuja kadottanut. Sinun pitää puhua siitä isännälle, ja jos et sinä sitä tee, niin teen minä sen, kun tulen kotiin tänä iltana“.

„Ei, ei, elä tee sitä, Jaakko“, sanoi Yrjö rufoilewalla äänellä.

„Mihin wain näyttää sinulle sitä. Ratsos, tuumaan myöä sen jollekin palvelustyttöle jossakin hotellissa ja hän maksaa kyllä siitä 3—4 markkaa. Silloin sinä saat pari markkaa multa, emmekä puhu siitä kellekään“.

„En tahdo mitään, en penniäkään!“ huudahti Jaakko kiivaasti. „Sumala on kuullut jokaisen sanan, jonka olet puhunut“.

Yrjö katsoi taivasta kohti. „Ei noin pit-

tän matkan päästä“, sanoi hän epäileväällä äänellä. Mutta kuitenkin hän heti rupeesi puhumaan hiljemmin.

„Hän kuulee sinua kuitenkin“, wakuutti Jaakko.

Urkjon ei ollut oikein hyvä olla. Jos ei hänen onnistuisi saada Jaakkoa puolelleen, niin olisi kaikki hukassa. Hän ajatteli ja tuumaili sinne tänne.

„Jaakko“, sanoi hän äkkiä, „minä lupaan sinulle jotakin, josta tulet iloiseksi, jos et kennekään ihmiselle puhu löydöstäni. Sinun ei tarvitse minulta mitään vastaanottaa, sillä sinuunhan ei asia koske ensinkään. Jos nyt teet niinkuin tahdon, niin toimitan, että isä ostaa Pulun, ettei sitä tapeta. Suostutko?“

Jaakko taisteli kovan sisällisen taistelun. Warmasti oli löydön salaaminen wäärin. Urjo awasi samassa kätensä, ja siinä oli risti koristettu monilla erilaisilla kiwillä, jotka ki-malteliwat taimaankaaren wärisinä.

Jaakko ymmärsi hyvin, ettei se ollut arwoton esine, jota ei kysyttäisi, ja hän ymmärsi myöskin, että jos hän salaisi asian, olisi se samaa kuin jos hän itse pitäisi esineen, joka hänelle ei kuulunut.

Mutta tuossa oli taas pieni rakas, mie-luista fili, joka kauhealla tavalla oli puukolla tapettava, ja sen hän saattoi estää, jos olisi waiti. Juuri samassa hetkessä hiipi fili luottawasti hänen luokseen, ikäänkuin olisi

tiennyt, että Jaakko suojelisi sitä laikesta pahasta. Ei, hän ei voinut antaa sen tapahtua, hänen täytyi pelastaa Pulu.

„Minun laiketi täytyy se tehdä“, sanoi hän surullisella äänellä.

„Rättä sen päälle“. Ja Urjo ojensi kätensä Jaakolle, jotta tämä kädenlyönneillä mahvistaisi sanansa, sillä ainoastaan siten tulisi lupaus rifottomaksi.

Urjo oli hyvin iloinen, kun nyt oli saanut Jaakon suostumuksen ja kun Jaakko oli käynyt niin alakuloiseksi ja Urjolla oli paljoa pitempi kotimatka kuin Jaakolla, niin hän katsoi parhaaksi lähteä kahden vuohensa kanssa liikkeelle.

Hän heitti sitten Jaakon hyvästi ja wihelsi molemmille matkatowereilleen, jotka sillä wälin olivat seurustelleet toisten wuohien kanssa. Monta kahakkaa ja ottelua oli kuitenkin syntynyt, sillä Fiderisin wuohet eivät vielä olleet oppineet, että vieraille pitää olla kohtelijas, eivätkä Ribilisin wuohet tienneet, ett'ei ole soweliaasta wieraissa ollessa työntää toisia syrjään ja ryöstää itselleen parhaat palat.

Kun Urjo oli ehtinyt kappaleen wuorta alas, lähti Jaakokin laumoineen pois, mutta hän kulki tällä kertaa aivan hiljaa ja ääneti, ei laulanut eikä wiheltänyt ensinkään koto matkalla.

Netjäs luku.

Jaakko ei laula enää.

Seuraavana aamuna tuli Jaakko yhtä ääneti ja alafuloisena, kuin edellisenä iltana pitkin tietä kylpyhotelliin. Uivan äänetönnä hän otti isännän vuohet ja jatkoi sitten matkaansa laulamatta ainoakaan säveltä, eikä hänen huhuilemisenä fertaakaan ilmassa kaikunut. Hän painoi päänsä alas ja näytti kuin olisi hän pelännyt jotakin.

Jaakko ei enää voinut olla iloinen. Syytä siihen hän ei aluksi ymmärtänyt itsekään. Hänen olisi mielestään pitänyt olla iloinen, kun oli pelastanut Pulun teurastajan pistolta, ja hän aikoi sentähden laulaa, mutta se ei sujunut.

Taimas oli tänään pilvessä ja Jaakko ajatteli, että kunhan aurinko rupeaa paistamaan, niin muuttuu mieli, ja hän tulee jälleen iloiseksi.

Kun hän oli päässyt tunturille, rupeesi satamaan. Hän meni Sadefallion alle suojaan, sillä kohta walui wesi wirtana raskaista pilwistä.

Vuohet tulivat myös sinnepäin ja etsivät suojaa sieltä täältä kallioiden alta. Mopeä Mustasta tahtoi lai marjella kiiltävää turkkiaan, sillä Jaakon tullessa Sadefallion alle, oli se jo siellä ennen häntä.

Bulu seisoi suojelijansa edessä ulkoneivan kalliolohkareen alla ja hieroi ystävällisesti päätään paimenen polvea vastaan ja katseli ihmeissään häntä, sillä tämä ei puhunut sanaakaan, eikä Bulu ollut siihen tottunut. Jaakon oma Ruskofin seisoi kuopien hänen jalkainsa juuressa ja määki hiljaa, sillä poika ei ollut koko aamuna sitä puhutellut. Oh hään siellä wain istui ja mietti käsi paimensauman nojassa. Semmoisella ilmalla aina oli sauma hänen kädessään, jotta hän ei kompastuisi jyrkissä paikoissa, sillä sateella oli hänellä aina kengät jalassa. Kun hänen nyt tuntiausia täytyi olla hiljaa ja toimetonna, oli hänellä hyvää aikaa miettimiseen.

Hän ajatteli lupastaan Orjölle ja hänestä tuntui kuin olisi tämä warastanut jotakin, ja kuin hän itse olisi ollut siinä osallisena, koska Orjön täytyi antaa hänelle jotakin taikka tehdä hänelle palvelus siitä lupauksesta, jonka hän oli hänelle antanut. Hän oli tehnyt wäärin, ja Jumala oli häneen tyntymätön, sen hän selwään sydämessään tunsi. Nyt oli hänen mielestään hyvä, että satoi, ja että taivas oli pilvessä, sillä hän ei kuitenkään nyt olisi uskaltanut katsoa sinitaiwasta kohti, sillä hän pelkäsi taivaallista Isäänsä.

Mutta Jaakko tuli ajatelleeksi muitakin asioita. Jos nyt esimerkiksi Bulu vielä kerran sattuisi putoamaan wuorelta alas ja hän menisi sitä auttamaan, mutta Jumala ei tah-

toisi auttaa häntä tässä vaarassa ja hänkään ei uskaltaisi rukoilla häneltä apua, eikä voisi siis kehentkään turvautua; ja jos sitten hänen jalkansa luistaisi ja hän suistuisi alas Pulunsa kanssa, ja he sitten molemmat mafaisivat synnydessä raajarikkoina ja haavoitetuina! „Di, ei“, sanoi hän tuskiissaan, „niin ei saa käydä“. Hän tahtoi koettaa menetellä niin, että hän jälleen voisi rukoilla, jälleen lähestyä Jumalaa ja puhua Hänelle kaikki ahdistuksensa. Silloin saattoi hän vasta tulla iloiseksi, sen hän tunsi.

Hän tahtoi poistaa fuorman, joka häntä painoi. Hän päätti mennä parantolaan ja tunnustaa kaikki isännälle — mutta silloin? — — — Silloin ei Orjö pyytäisi isäänsä ostamaan Pulua, vaan se tapettaisiin. Di ei! Di ei! Sitä hän ei voisi kestää. Ja Jaakko sanoi: „Ei, en sitä teekään, en sano mitään“. Mutta hän ei tuntenut tyydytystä tästä päätöksestä ja taakka, joka hänen sydäntänsä painoi, tuntui yhä raskaammalta. Näin kului koko hänen päivänsä. Illalla hän palasi yhtä hiljaa ja äänetönnä, kuin aamulla oli lähtenyt ja, kun Paulina hotellin luona heti juoksi farjapihaan ja osaa=ottavasti kysyi: „Mitä sinua vaiivaa, Jaakko? Mitä et enää laula?“ kääntyi hän arasti pois ja vastasi: „En voi“, ja poistui muohineen niin pian kuin suinkin.

Kun Paulina tuli huoneeseen tätinsä luo,

sanoi hän: „En ymmärrä, mikä on iloiselle paimenpojallamme tullut. Hän on niin muuttunut, että häntä tuskin tuntee. Voi jos hän taas rupeisi laulamaan!”

„Mitä tuinen sade häntä laifeti painaa“, tuumaili täti.

„Nyt tulewattin laiffi ifäwvnydet yhtäaifaa“, sanoi Paulina. „Eifö finun mielestäfi, täti, meidän jo pitäisi matkustaa kotiin? Laiffi wähä hauskuus, mikä meillä täällä oli, on nyt poisja. Enfin kadotin kauniin ristini, sitten tuli laffaamaton sade, eifä nyt saa edes enää fuulla paimenpojan iloista laulua. Matkustataamme pois täältä, tätiseni!”

„Kylpyaika on ensin päätettävä, ei se auta“, selitti täti.

Taiwas oli harmaa ja pilwessä seuraawanafin aamuna ja sade wirtafi laffaamatta maahan. Jaakon päivä fului aiwan samalla tavalla kuin edellinen. Hän istui Sadehallion alla ja ajatukset pyöriwät lewottomasti samassa asiassa. Toisen kerran hän ajatteli: „Minä tunnustan laiffi, jotta vielä kerran uskallan katsoa taiwaaseen“. Mutta sitten hän taas näki edessään kilin, johon teurastajan puukko pistettiin, ja päätti, että olkoon, niinkuin on. Ajattelemisesta ja suremisesta, sekä sisällisestä lewottomuudesta oli hän, kun ilta tuli, aiwan wäsynyt ja hiipi sateen yhä kestäessä kotiin, sitä tuskin huomaamattaan.

Hotellin porstuan ovelle seisoi isäntä. Nähdessään Jaakon, huusi tämä mielisesti hänelle: „Tuo toki tänne eläinraukat. Nehän epäilemättä ovat kylliksi märkiä! Mitä sinä ryömit kuin mato alas vuorelta? En ymmärrä, mikä sinulle on tullut.“

Niin tyyli ei isäntä ollut koskaan Jaakolle ollut, päin vastoin oli hänellä aina ollut ystävällinen sana iloiselle paimenpojalle. Mutta häntä ei miellyttänyt Jaakon muuttunut olento, ja hän oli sitäpäitse huonolla tuulella, sillä Paulina neiti oli hänelle valittanut kadottaneensa hohtokiviristin ja wakuuttanut warmasti pudottaneensa sen aivan talon edustalle, sillä sinä päivänä, jolloin se oli kadonnut, ei hän ollut käynyt kauwempana, kuin pääkäytävän edustalla, jossa oli kuunnellut paimenpojan laulua.

Isäntää harmitti se, että hänen hotellistaan lewiäisi huhu niin kallisarvoisen esineen katoamisesta kenenkään sitä löytämättä. Edellisenä päivänä oli hän kutsunut kokoon kaikki palvelijansa, kuulustellut ja uhannut heitä ja vihdoin luvannut palkinnon sille, joka voisi toimittaa ristin takaisin. Koko talo oli kuohuissa kadonneen koristuksen tähden.

Kun Jaakko wuohineen kulki talon ohi, seisoi Paulina sen edustalla, arwellen, toikko poika koskaan enää laulaisi ja olisi iloinen? Kun Jaakko kulki hänen ohitsensa, huusi tyttö: „Jaakko, Jaakko! Oletko sinä todellakin sama

paimenpoika, joka ennen lauloi aamusta iltaan:

Kewät antaa kukkaasia

Loistamassa purvussaan,

Sinitaiwaan — iloisesti

Minä siitä laulan waan?"

Jaakko kuuli hywin neiden sanat. Hän ei tosin vastannut, mutta ne waiwuttivat häneen suuresti.

Oi, kuinka toisellaista oli silloin, kun hän osasi laulaa ja kun hän sydämessään tunsi aiwan samaa kuin lauloi. Oi, jospa vielä kerran kaikki muuttuisi entiselleen!

Jaakko nousi taas nuorille äänetönnä, alakuloisena ja laulamatta. Sade oli tauonnut, mutta sumu peitti synkästi nuorenhuipun, ja taivas oli paksussa pilvessä. Jaakko istui Sadekallion alla ja taisteli ajatustensa kanssa.

Buolenpäivän aikana alkoi ilma selwitä ja tulla yhä waloisemmaksi ja kewyemmäksi. Jaakko tuli esiin piilopaikastaan ja katseli ympärilleen. Wuohet juoksivat iloisesti edes takaisin, kikälin oli oikein wallaton ja hyppi korkealle ilosta, kun aurinko näkyi jälleen.

Jaakko seisoi kallion reunalla ja katseli, kuinka Jaakko tuolla alhaalla tuli yhä waloisemmaksi ja kauniimmaksi. Ukkiä hajaantuivat pilwet ja sininen taivas kaareutui niin iloisena ja lempeänä siellä ylhäällä. Jaakosta

tuntui siltä, kuin olisi rafas Jumala taiwaastaan häntä katsellut, ja yht'äkkiä hänelle selvisi, mitä hänen piti tehdä. Hän ei enää woinut fantaa syntitaakkaa, hänen täytyi se heittää pois. Hän tarttui äkkiä pieneen filiin, joka juoksi hänen wieresseen, ja, ottaen sen syliinsä sanoi hän hellästi:

„Woi, Buluseni, pikku Bulu raukkani! Olen tosin tehnyt sinun tähtesi, mitä olen woinut, mutta se, minä tein, oli wäärin, ja näetkös, me emme saa tehdä mitään, joka ei ole oikein. Oi, jos ei sinun wain tarwitisi kuolla! En woi sitä kestää!“ Ja hän rupesti itkemään niin katkerasti, ettei hän woinut puhua sanaakaan enää.

Kun Jaakko laumoineen oli ehtinyt hotellin kohdalle, seisoi Paulina niinkuin tawallisesti siellä. Poika wei Mustan ja filin paiseilleen karjapihaan, mutta jatkamatta matkaansa, tuli hän talon luo ja aivoi mennä Paulinan ohi porstuaan. Tämä seifsautti hänet.

„Wielä kerran tulet laulamatta, Jaakko! Mihin menet noin synkän näköisenä?“

„Minun täytyy mennä puhumaan erästä asiasta“, sanoi poika katsomatta ylös.

„Puhumaan, mistä sitten? Enkö minä saa sitä tietää?“

„Minun täytyy puhua isännälle. On löydetty jotakin“.

„Löydetty? Mitä sitten? Minä olen fadottanut jotakin, hywin kauniin ristin“.

„Semmoinen on juuri löydetty“.

„Mitä sanotkaan?“ huudahti Paulina hywin ihmeissään. „Onko siinä ristissä hohtawia firviä?“

„On tyllä!“

„Missä se on, Jaakko? Saanko nähdä! Oletko sinä sen löytänyt?“

„En, Küblijin Urjo on sen löytänyt“.

Nyt tahtoi Paulina tietää, kuka Urjo oli, missä hän asui ja tahtoi heti lähettää jonkun Kübliisiin ristiä hakemaan.

„Minä riennän sinne“, vastasi Jaakko, „ja jos Urjolla waan on se tallella, niin otan sen mukaani tänne“.

„Jos hänellä on se tallella!“ huudahti Paulina. „Mitä ei hänellä sitä olisi? Ja kuinka sinä tuon kaiken tiedät, Jaakko? Milloin hän sen löysi, ja kuinka sinä olet sen saanut tietää?“

Jaakko katsoi alaspäin, hän ei uskaltanut sanoa, kuinka kaikki oli tapahtunut, ja kuinka hän itse oli ollut mukana salaamassa asiaa, kunnes hän ei enää jaksanut sitä kestää.

Mutta Paulina oli hywin ystävällinen Jaakolle. Hän wei pojan syrjään, istui puun kannolle ja käski pojan istua viereensä.

„Kas niin, Jaakko“, sanoi hän rohkeuswalla äänellä, „sano minulle nyt, kuinka kaikki on käynyt! Minä tahdon niin kowin mielelläni sen tietää“.

Jaakko rohkaifi mieltensä ja kertoi koko asian,

kuinka hän oli kärsinyt Pulun tähden, kuinka kaikki elämänilo oli hänen mielestään kadonnut niin, ettei hän enää rohjennut kääntyä Sumalan puoleen, ja kuinka hän ei enää voinut fantasia pahaa omaatuntoa.

Paulina puhui hyvin ystävällisesti Jaakolle ja sanoi, että hänen heti olisi pitänyt tulla hänen luokseen asiata kertomaan, että hän teki oikein, kun suoraan tunnusti kaikki ja ettei hänen enää tarvinnut olla lewoton. Vielä sanoi hän, että Jaakko saisi luvata Urjolle kymmenen markkaa, jos tämä toisi ristin takaisin.

„Kymmenen markkaa!“ toisti Jaakko hyvin ihmeissään, sillä hän kyllä tiesi mihin hintaan Urjo oli aikonut myödä ristin. Hän nousi heti ja tahtoi kohta lähteä Kieblisiin. Jos hän sieltä sai ristin mukaansa, niin hän aikoi tuoda sen takaisin tänne warhain seuraavana aamuna. Hän kiiruhti matkaan ja taas hypähti hän korkealle ilosta. Hänen sydämensä oli nyt kevyempi, eikä omantunnon taakka enää painanut häntä maahan.

Kalattuaan kotiin, vei hän ensin vuoheensa sisälle, sanoi sitten mummulle, että hän oli saanut asian toimittakseen, ja kiiruhti sitten Kieblisiin. Hän tapasi Urjon kotona ja sanoi hänelle heti, mitä oli tehnyt.

Urjo suuttui ensin kowasti, mutta huomatuansa, että asia nyt kerran oli tullut ilmi,

otti hän esiin ristin ja kysyi: „No, antaaako hän minulle löytäjäisiä?“

„Antaa. Ja nyt saat nähdä, Urjo“, sanoi Jaakko närkästyneenä, „että rehellisellä tavalla olisit heti saanut kymmenen markkaa, mutta salaamalla asian et koskaan olisi saanut muuta, kuin kolme. Nuo kymmenen markkaa saat nytkin“.

Urjo hämmästyi kowin. Hän latui nyt, ettei hän heti löydettyään ristin jättänyt sitä hotelliin. Hänellä olisi silloin ollut hyvä omatunto, jota hänellä nyt ei ollut. Tehtyä ei kuitenkaan enää saanut tekemättömäksi. Urjo antoi ristin Jaakolle, joka heti kiiruhti kotiin, sillä nyt oli jo myöhä.

Viides luku.

Jaakko laulaa jälleen.

Paulina oli sanonut palvelustyttöille, että hänet piti herättää aikaiseen seuraavana aamuna, sillä hän tahtoi olla tiellä paimenpoikaa vastassa, päästäkseen itse selville asiasta. Jaakon mentyä illalla, oli hän keskustellut kaulan hotellin isännän kanssa. Nähtävästi oli keskustelun tulos hyvä, sillä tyttö oli oikein tyytyväisen näköinen tullessaan ulos isännän huoneesta.

Kun Jaakko naamulla laumoineen saapui, seisoi Paulina jo hotellin ulkopuolella ja huusi:

„No, Jaakko, etkö vielä saata laulaa?”

Boika pudisti päätään. „En”, sanoi hän, „sitä en voi. Niin kauvan kuin Bulu käy rinnallani, en voi ajatella muuta, kuin sitä. En voi eläissäni enää laulaa. Kas tässä on risti”. Ja nyt hän jätti Paulinalle pienen käärön. Mummo oli huolellisesti käärinyt kallisarvoisen toristeen moninkertaiseen paperiin.

Paulina otti käärön auki ja katseli tarkkaan sisältöä. Niin, siinä todellakin oli hänen kaunis hohtokivinen ristinensä ja vielä aivan vahingoittumattomana.

„Kakas Jaakko”, sanoi hän ystävällisesti, „sinä olet valmistanut minulle suuren ilon, sillä ilman sinutta en luultavasti koskaan enää olisi saanut nähdä ristiäni. Nyt tahdon minä puolestani saattaa sinulle iloa. Mene ja tuo Bulu tänne. Se on nyt sinun omasi!”

Jaakko tuijotti nuoreen neitiin hyvin ihmeissään, niinkuin ei hän mitenkään olisi saattanut ymmärtää, mitä tämä tarkoitti. Wihdoin hän sopersi: „Mutta kuinka se on mahdollista? Kuinka Bulu voisi olla minun?”

„Kuinka? — Niin, sen selitän nyt sinulle”, sanoi Paulina nauraen. „Katsos, eilen illalla, kun olit mennyt kotiin, ostin kilin isännältä, ja nyt lahjoitan sen sinulle. Voikko siis nyt laulaa?”

„Woi! woi! woi!“ huusi Jaakko ja juoksi semmoista kyytiä karjapihaan, kuin olisi joku häntä ajanut takaa, päästi ulos kilin ja otti sen syliinsä. Sitten hän riensi Paulinan luo, ojensi hänelle kätensä ja sanoi monta kertaa:

„Oi, kiitän teitä, neiti, tuhannen tuhatta kertaa! Toivon, että kerran voisinkin tehdä teille iloa!“

„Koeta laulaa“, sanoi Paulina iloisesti, „niin saamme kuulla, miten se nyt käy!“

Silloin Jaakko alkoi laulaa ja lähti samassa muohineen muorta ylös. Hänen riemuissa laulunsa kaikui laaksoissa eikä hotellissa ollut ketään, joka ei sitä olisi kuullut. Moni kylpywieraista kääntyi muoteessaan ja sanoi:

„Nyt on paimenpoika saanut jälleen kauriin ilman!“

Kaikki olivat iloisissaan siitä, että poika jälleen lauloi, sillä he olivat tottuneet iloiseen herättäjään, toinen noustakseen ylös, toinen jälleen nukkumaan.

Kun Jaakko oli päässyt ensimmäiselle kuffalalle ja näki, että Paulina vielä seisoi hotellin luona, asettui hän ulkonewan kallion reunalle ja lauloi niin kowasti kuin jaksoi:

„Kewät antaa kuffasia
Toistamassa puvussa,
Sinitaimaan — iloisesti
Minä siitä laulan maan“.

Koko sinä päivänä ei Jaakon huulilta kuulunut muuta, kuin riemua ja ilolauluja. Wuohiin näytti hänen ilonsa tarttuvan, sillä ne hyppivät ja juoksivat tuolla ylhäällä, ikäänkuin olisivat wietäneet juhlaa. Murinko paistoi niin iloisesti siniseltä taimaalta, ja runsaan sateen jälkeen olivat ruohot ja kasvit tavallista raittiimmat ja tuoreemmat, ja kukat loistivat heleämmän värinä, kuin ennen. Jaakosta eivät wuoret ja laaksot, ei koko maailma koskaan olleet niin kauniita, kuin tänä päivänä. Ei kertaakaan koko päivänä hän laskenut kiliä luotaan. Hän etsi sille parhaimmat yrtit ja syötti sitä niillä ja sanoi wähän wäliä hymäilevästi:

„Sinä pieni, rakas Bulu, sinun ei tarvitsekaan kuolla — sinä pääset siitä, sillä, näetköös, nyt olet minun, ja saat seurata minua laiturille, niinkaupan kuin molemmat elämme“.

Heleästi laulaen ja huhuillen palasi Jaakko illalla takaisin, ja, kun hän oli wienyt Mustan paikoilleen, otti hän kilin syliinsä, sillä nythän tämän piti seurata häntä kotiin. Bulu ei tahtonutkaan jäädä, vaan hiipi Jaakon luo, ikäänkuin se hänen luonaan olisi tuntenut olewansa parhaiten turwassa. Jaakko-han olisin aina hoitanut sitä helleemmin ja paremmin, kuin sen oma äiti.

Kun Jaakko tällä tavoin Bulu sylissä tuli mummonsa luo, ei tämä tiennyt, mitä ajatella, eikä pojan huuto kaukaa: „Se on minun,

mummo, olen sen saanut!", paljon asiaa selittänyt. Mutta Jaakolla ei ollut aikaa selittää. Hänen täytyi ensin juosta karjapihaan. Jotta Bulu ei olisi pelossaan, laittoi hän sille aivan lähelle Ruskua hyvän, pehmeän vuoteen puhtaista pehkuista ja asetti filin siihen, sanoen: „Kas niin, Buluseni, makaa nyt rauhassa uudessa kodissasi! Näin pitää sinun aina saada olla, joka ilta laitan sinulle uuden pienen sijan“.

Vasta tämän tehtyään, meni Jaakko hämmästyneen mummonsa luo ja heidän yhdessä syödessään ilta-ateriataan kertoi hän koko tapauksen alusta loppuun, kertoi noista kolmesta tuskallisesta päivästä ja tämän päivän onnesta. Vaieten, mutta tarkasti kuunteli mummo, ja kun Jaakko lopetti, sanoi hän vakavasti:

„Jaakko, et eläissäsi saa tätä tapausta unohtaa! Kun rasfaat huolet siitä vääryydestä, johon ryhdyit pelastaaksesi tuon pienen eläinraukan, kiuserivät sinua, oli rakas Jumala jo keksinyt keinon auttaakseen sinua, kunhan vain ensin teit oikein. Jos olisit heti pysynyt totuudessa ja luottanut Jumalaan, niin olisi kaikki käynyt hyvin. Nyt on Hän sentään auttanut sinua ja aivan sinun ansiotasi. Sitä et saa koskaan unhoittaa“.

„En, sitä en varmaan koskaan unhotata“, vastasi Jaakko innokkaasti, „ja kiuseräkseni hetkellä koetan aina ajatella: Minun

täytyy aina koettaa tehdä sitä, joka on Jumalan silmissä oikein. Muista asioista Hän pitää huolen”.

Ennenkuin Jaakko meni maata, täytyi hänen vielä kerran katsoa karjapihaan, nähdäkseen rakasta Puluaan ja ollakseen warma siitä, että se todellakin makasi siellä ja oli hänen omanja.

Urho sai luvatut kymmenen markkaa, mutta niin helposti ei hän sentään päässyt asiasta. Kun hän ensi kerran tuli hotelliin, kutsuttiin hän isännän luo. Tämä otti poikaa niskasta fiinni, ravisti häntä aika lailla ja sanoi hänelle: „Urho! Urho! Koetappas toisen kerran saattaa minun taloani huonoon huutoon! Jos sen kerranfin teet, niin lähdet täältä tavalla, joka ei warmaankaan tunnu sinusta hyvälle! Katso tuonne! Tuolla riippuu semmoiseen tarpeeseen hyvä rottinki! Nyt voit mennä, mutta muista, mitä olen sanonut!”

Oli tästä tapauksesta toinenkin seuraus Urholle. Kun joskus jotakin katosi hotellissa, niin palvelijat aina sanoivat: „Küblis-Urho on kaiketi taas ollut täällä!”

Jos hän sitten taas tuli hotelliin, niin kaikki kokoontuivat hänen ympärilleen ja huusivat: „Kas niin, Urho, anna se nyt esille! Anna tänne se!” Ja waikka hän silloin olisi wakuuttanut olevansa wiaton ja sanonut, ettei hän mitään ollut ottanut ja ettei hän tiennyt mitään kadonneesta esineestä, niin pal-

velijät kuitenkfin huusivat: „Kyllä me sinut tunnemme!“ taikka: „Meitä et enää petä!“ y. m.

Niin uhattiin Urjöö alituisesti, eikä hän ollut hetkeäkään levollisena, sillä nähtyään wain jonkun lähestyvän, hän heti luuli hänen kysyvän: „Etkö ole nähnyt sitä ja sitä?“ Tämä waiutti, että Urjöö tuskin koskaan oli hywällä tuulella taikka iloinen, ja satoja kertoja hän sanoi itseksensä: „Woi, jos heti olisin antanut takaisin ristin! En koskaan enää pidä sitä, joka ei ole omaani“.

Saakko sitä vastaan lauloi ja huhuili kaisen kēsää, sillä ylhäällä wuorilla wuohien ympäröimänä oli hän niin onnellinen, kuin ihminen maailmassa olla saattaa. Mutta usein hänen woideossaan oikein hywin ja ollessaan pitkänään n. k. Saarnastuolin alla ja katsellessaan alas auringon walaisemaa laaksoa, palasivat hänen ajatuksensa niihin päiviin, jolloin hän raskaalla sydämmellä oli istunut sadekallion alla, ja jolloin kaikki ilo oli häneltä kadonnut. Silloin sanoi hän aina itseksensä:

„Tiedän hywin, mistä se tulee, ettei minulla nyt enää koskaan ole niin ikävä. Nyt en enää koskaan tee mitään ajattelematta, onko se oikein Jumalan edessä, taikka nostamatta iloisella luottamuksella filmiäni taivasta kohti“.

Mutta, jos toisinaan tapahtui niin, että Saakko kowin kauwaksi waipui näihin mietteisiin, tuli milloin yksi, milloin toinen hänen

vuohistaan esiin, katseli häntä kummaustellen ja koitti määfiä, jotta hän heräisi vähän heittäfin huomaamaan. Usein wiipyi fuitenkin lauman ennenuin hän sitä tefi. Mutta kun wain Bulu tuli ja kaipaamalla äänellä huomautti itsestään, niin silloin Jaakko heti nousdatti futsua, sillä hänen uskollinen, pikku fi-
linjä oli hänelle yhä raffain olento maailmasa.

Karjalan Kirjakaupan kustannuksella

ilmestynyt:

Raamatun ensimmäinen lehti.

Kirjoittanut tunnettu luonnontieteellinen kirjailija Fr. Bettex. Suomentanut A. Taube. — Hinta 1 mk.

Viehättävä kirja, jossa suuren luonnontutkijan syvät ja laajat tiedot yhteensointuvat kristityn uskon kanssa. Harvoin lienee kukaan jumaluusoppinut kirjoittanut sellaista selitystä Raamatun luomiskertomukseen kuin tämä luonnontutkija.

Mitä sinulle näkyy Kristuksesta?

Kirjoittanut Fr. Bettex. Suomentanut Juho Reijonen. Hinta 1:25.

Lienee merkillisimpiä kirjoja, mitä viime aikoina on kirjoitettu ihmiskunnan tärkeimmässä elinkysymyksessä. Harva osaa nykyisen sukupolven elinkysymyksiä niin suloisesti pohtia ja niin terävästi valaista kuin Fr. Bettex.

Juhana Fredrik Plattich, elämäkerta. Suom. V. Laine. Hinta 50 p.

Tuo kirjanen vaikuttaa elävien esimerkkiensä kautta pysyväisemmin kuin laaja kasvatustieteellinen teos. Plattichin elämäkerta kelpaa yhtä hyvin suolaksi koteihin kuin seurakuntaan, pappiloihin ja kouluihin. Se on lyhyyteensä nähden sopiva levitettäväksi suuremmissakin määrin.

Ainoastaan seitsemän päivää.

Kirjoitti Charles M. Sheldon. Hinta 1:25.

Jännittävä kertomus, omansa herättämään nykyajan touhussa elävää ihmistä ajattelemaan mitä hänen rauhaansa sopii. Kirja osoittaa huolettomien ja suruttomien vanhempien suuren edesvastauksen ja ajaa parempaan huolenpitoon kotikasvatuksesta.

OTTO LILLQVIST. Suomen Kirkon Diakoniakysymys.

Hinta nid. 1 mk.

Arvosteluja: »Huomattava teos sisälähetyksen alalta, johon jokaisen kirkkomme hengellistä rakentamista harrastavan on välttämättömästi tutustuttava».

»Merimiehen Ystävä».

»Pidän kirjaa erittäin tärkeänä lisänä diakoniaa koskevassa kirjallisuudessamme. Toivottavasti se on auttava monta parempaan selvytyteen tässä tärkeässä asiassa, varsinkin sen kautta, että tässä on hyvin harkittu ja perusteellinen ohjelma toiminnalle diakonian aikaansaamiseksi seurakunnissamme — —».

»Diakonissa Laitoksesta».

»Tämä »koe erään kirkkomme elinkysymyksen ratkaisemiseksi» ansaitsee asiaa harrastavien piirien erityistä huomiota. Se selvä asiallinen ja sekä tietopuoliseen että käytölliseen asiantuntemukseen perustuva käsittely, jonka kirkkomme diakoniakysymys past. Lillqvistin kirjassa saa osakseen, on omiaan selvittämään niitä määrääviä näkökohtia, joitten perusteella kysymyksen ratkaisu on tapahtuva».

Teologinen Aik. kirja N:o 6, 1900.

Ainoastaan uskon kautta.

E. Schrenk. Suomensi O. Lillqvist. 136 siv.
Hinta 1 mk.

E. Schrenk on nykyajan ehkä voimallisimman evankelista. Hänen puheensa ovat käytännöllisiä ja nykyajan oloihin sattuvia. Hänen henkensä välitön tuoreus ja voima iskee jokaiseen lukijaan mieskohtaisesti. Joka rakastaa suolaista, herättävää sanaa, hankkikoon itselleen tämän kirjan.

Rertomuksia Kasvavalle Nuorisolle:

I. **Kala-Ville.** Hinta 85 p. — II. **Elli-Sisko,** kirj. Am. Ihle. Hinta 50 p. — III. **Tais-telu ja voitto,** kertomus 8:lta vuosisadalta. Suomennos. Hinta 85 p.

Onko Raamattu Jumalan sanaa? Hinta 45 p.
Beskow, N. **Enemmän valoa.** Kymmenen esitelmää. Hinta 1 mk. — Kuuluisan ruotsalaisen saarnamiehen puheita.

Oppi Kristuksen rististä.

Kymmenellä kauniilla kuvalla valaistu. Korupainos: hinta 1: 25. Nidottuna ja osaksi kullattuna 85 p.

Tämä kirjanen on varmaankin tekevä suuren palveluksen monelle. Se puhuu voimallisesti sekä yksinkertaisen opetuksensa kautta että myöskin kauniiden kuviensa kautta, joiden avulla pieni lapsikin jo voipi saada käsitystä Kristuksen rististä. Tämä kirja on tätä ennen voittanut laajalti ystäviä sekä vanhojen että nuorien joukossa saksankielisessä, franskalaisessa, englantilaisessa, hollantilaisessa, italialaisessa, tsekkiläisessä ja ruotsinkielisessä käännöksessä.

Erinomaisen **sopiva lahjaksi** rakkaille omaisille ja ystäville ei ainoastaan **jouluksi**, vaan muitakin merkkitilaisuuksia varten, esim. **syntymäpäiviksi**, lasten ensi kertaa ripillä käydessä, surujen ja ahdistusten kohdatessa j. n. e.

Kertomuksia Lähetys-alalta.

Lähetyskirja nuorille tytöille. Hinta 1 mk. — Silmäilee hausalla tavalla lähetystä ja naisten tilaa monessa pakanamaassa, Japanissa, Kiinassa, Intiassa, Afrikassa y. m.

Jansen, J. Terveellinen Sana.

Muutamia saarnoja jokapäiväistä elämää varten. Hinta 1 mk.

Kristianiassa ilmestyvä koululehti »Skolebladet» arvostelee pastori Jansenia ja hänen saarnojansa seuraavasti:

»Jokainen Jansenin saarna oli täysikuntoinen teos: yksinkertainen, lämmin, selvä, sattava ja esitetty sellaisella äänenpainolla, joka viehätti ja voitti sydämmet. Tutkaimen tavoin tunki saarna suoraan sydämeen.

Siinä on Jansenin merkitys ollut suorastaan ratkaiseva, että hän kokonaan poikkesi tuosta vanhasta, usein niin nukuttavasta ja ikävyydyttävästä saarnakuosista.

Jansenin saarnatavalle kuvaavaa oli se, että hän ikäänkuin astui alas saarnatuolista keskelle seurakuntaa ja puheli tuttavallisesti jokaisen yksityisen kanssa juuri siitä, mikä liikkui kunkin povessa, ja sen ohessa tavalla sellaisella, joka synnytti luottoa ja avomielistä vastaantulemistä».

Tilatkaa Karjalan Kirjakaupasta Sortavalassa:

KUVIA RAAMATUSTA.

33 suurta kuvaa. Koko sarjan
hintaa ainoastaan 3 mk.

*

*

*

*

*

Kiinnitettynä kartan tavoin pyöreälle puulle muodostaa tämä **Karjalan Kirjakaupan Raamatullinen kuvasarja** erinomaisten käytännöllisen ja tavattoman halpahintaisen **kaunistuksen Suomen kodeille** sekä samalla tarkoituksen mukaisen **havaintovälikappaleen** uskonnon opetusta varten **pyhä-, kierto- ja kansakouluissakin**. Kuvapinta raamatunlauseineen on 29×45 cm. Kuvat ovat taiteellisesti tehtyjä, useat jäljennöksiä suurten taiteilijain teoksista. Sarjoittain ostettuna hinta 33 kuvasta ei tee kymmentäkään penniä kappaleelta.

Sarja sisältää 17 kuvaa vanhasta testamentista ja 16 uudesta testamentista. Yksityisistä kuvista tulee puitteisiin pantuna kauniita tauluja kodin ja koulun kaunistukseksi.

Seminaarin harjoituskoulun yliopettaja A. Pietikäinen lausuu:

»Tämä sarja käsittää 33 hyvin valittua tärkeimpäin kertomusten ydinkohtia kuvaavia kuvia. Kuvat ovat selviä, luonnollisia ja hyvin valaisevia. Hinta 3 markkaa on varsin huokea. Suotavaa olisi, että kuvasarjaa tilattaisiin joka kansa- ja kiertokouluun».

K. A. Vaaranen
(Hougborg).

KIRKKOHISTORIA.

Toivottavasti uutta uraa raivaava kirja. — — —

ARVOSTELUJA: — — Tekijä on onnistunut ainettaan niin esittämään, että lukija sitä jännityksellä seuraa, saaden hyvän yleiskatseen kristillisen kirkon vaiheista». — — »Pakanalähetyksen ja kristillisen hyväntekeväisyystoiminnan historia on erityisellä lämmöllä ja tarpeen laajasti kirjoitettu. Lämmin harrastus aineeseen ja rautis henki vallitsee teoksessa kauttaaltaan». — — »Varsinkin oppikirjana seminaareissa ja oppaana opinhaluisille kansalaisille on se kansantajuisuutensa ja henkivyytensä vuoksi suositettava». *Satakunta, nimimerkki W.*

— — »Kirja on kieltämättä erittäin sopiva kirkkohistorian oppikirja seminaareille ja miksei oppikouluillekin. Samoin on se kansakouluillemmekin oivallinen oppikirja itsekseen opiskelua varten».

Kansakoulun lehti N:o 20, 1900. Nimimerkki K.

— »Kirjan ansiolina mainittakoon monet hauskat kuvaukset ja kertomukset kuin myöskin se, että oman maamme kirkolliset vaiheet ovat kudotut yleisen kirkkohistoriallisen kehityksen juoksuun ja että pakanalähetyksen historiaa on laveammin, kuin Corneliuksessa, ja lämmintä harrastusta osoittavalla tavalla kerrottu».

Kasv. oppil. Yhdistyksen aikakauskirjassa I. A. Maunu.

— — »Kirjoitettu niin kansantajuisesti ja hauskaasti, että se sopii hyvin Suomen kodeissakin luettavaksi».

Karjalatar. Nimimerkki K. A. W.

— — »Vaaranen kirkkohistoria on helpompi lukea ja verrattoman paljoa hauskempi kuin Cornelius, jonka vuoksi sen johdolla saavutetaan paljoa parempia tuloksia kuin Corneliuksen. Vaikka Vaaranen kirja on laajempi kuin Cornelius, voidaan se läpikäydä ja oppia yhtä lyhyessä, ehkäpä lyhyemmässäkin ajassa kuin Corneliuksen oppikirjaa». — »On toivottava, että tämä kirja tulee ahkerasti käytetyksi kouluissamme». — »Kirja on halpahintainen, sen ulkomuoto miellyttävä».

Teol. Aikakauskirja N:o 10, 1900. Georg Waenerberg.

Tämän kirjan ulkoasusta ja kielestä sanoo *Yliopettaja K. Ervast*: »Kirjan ulkoasu on miellyttävä, sen paino parhainlaatuista. Kieli on myöskin hyvin selvä, puhdas ja sujuva».

Karjalan Kirjakauppa- ja Kustannusliike

perustettu 1899

kristillisen kirjallisuuden kustantamiseksi ja levittämiseksi, toimii saman päämäärän toteuttamiseksi kuin Sortavalan Evankelinen Seura ja tahtoo etupäässä ystävien välityksellä levittää kustantamiensa kirjoja, koska, niinkuin ulkomailla saavutettu kokemus osoittaa, **paras keino kristillisen kirjallisuuden levittämiseksi on ystävien liittyminen yhteiseen toimintaan**. Kansamme, Evankelinen kirkkomme ja kasvava nuorisomme tarvitsee kirjallisuuden levittäjiä, jotka panevat personansa alttiiksi levittääkseen **johdonmukaisen ja kestävän yhteistoiminnan kautta** taatusti hyviä kirjoja, jotka tuottavat tosihyötyä ja josta ei tarvitse peljätä antaa kenen käteen tahansa.

Pyydetään niitä ystäviä, jotka tahtovat auttaa Karjalan Kirjakaupan kustantamien kirjain levittämistä, lähettämään siitä tieto osoitteella: **Karjalan Kirjakauppa- ja Kustannusliike Sortavassa**.

Kasvatusopillinen Sieluoppi

Kirjoittanut **B. Boxström**.

Hinta nid. 2:75 ja kovissa kansissa 3 mk.

ARVOSTELUJA: — »Tekijä on onnistunut tekemään esityksensä kauttaaltaan havainnolliseksi ja käytännölliseksi. Hän on Raamatusta, Kalevalasta, Maamokkirjasta y. m. valinnut kaikille tuttuja kohtia esityksensä valaisemiseksi. Kirja on sen kautta tullut niin helppotajuiseksi, että melkein kuka tahansa voi ryhtyä sen avulla tutkimaan näitä vaikeina pidettyjä aineita: sielu- ja kasvatusoppia». — *Satakunta. Nimi-merkki S.*

— »Nähdessämme sielutieteen-oppikirjan tällä tavalla väritettynä — olimme vähällä sanoa: kukitettuna — muistuu ehdottomasti mieleen tuo vanha latinalainen sana: »Pitkä on tie määrittelyksen kautta, vaan lyhyt ja tenhoisa esimerkkien kautta». *S. W. N:o 38, 1900.*

— »Kirja on tosin aijottu sieluopin opettajille ja kansakoulujemme opettajille. Mutta runsasaineisen sisältönsä ja yksinkertaisen sekä selvän esityksensä tähden suosittelemme sitä muillekin, joille kasvatuksen tärkeä toimi on uskottu. Jokainen äiti ja isä saa siitä hyviä viittauksia, joista hänellä tehtävässään on suurta hyötyä. Saakoon kirja siis suuren lukijakunnan!» — *Vartija N:o 10, 1900.*
